

M. KIR. HONVÉD

LUDOVIKA AKADEMIA

167-1900

egsz.

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

1900

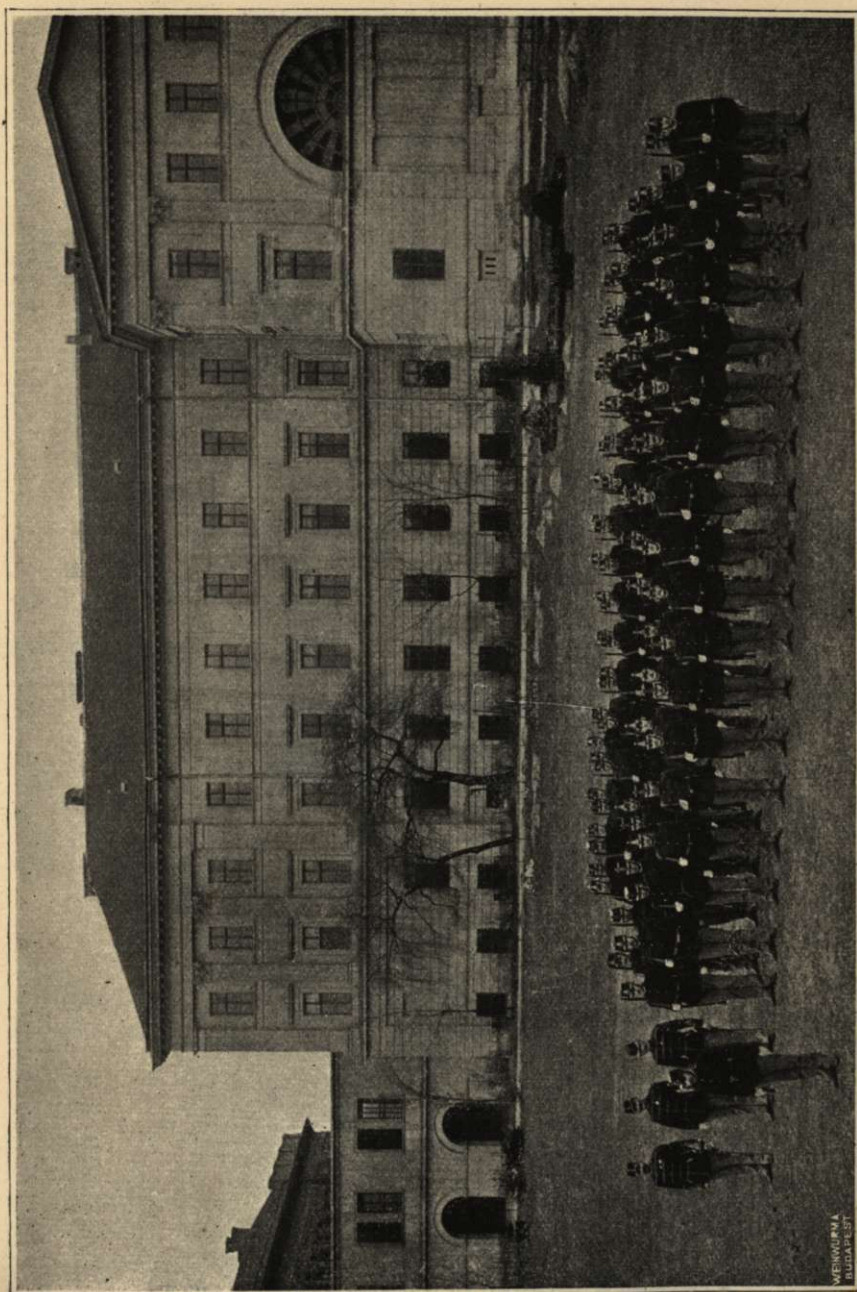
1079
F. 10. I.

A főépület homlokzata.

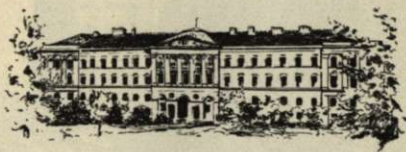

Növendék-század.

A M. KIR. HONVÉD
LUDOVIKA AKADEMIA

BUDAPEST
PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.
1900.

A. M. KIR. HONVIED.

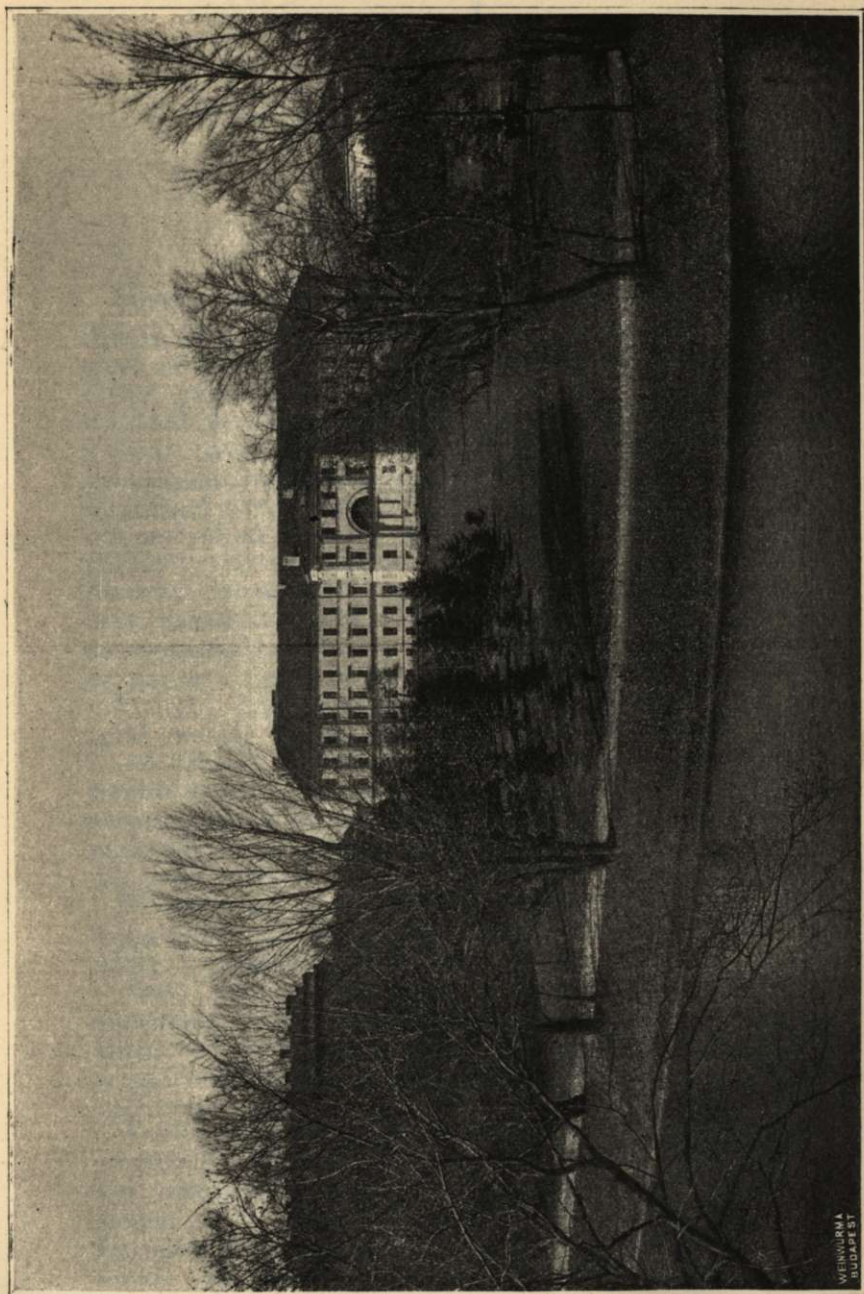
LUDOVICA AKADEMIA

BUDAPEST

1881

Főépület az Országház felől.

VIENNA
HUNGARY

23714

Az akadémia alapítása és fejlődése.

A magyar nemesi fölkelésnek a franczia háborúkban történt igénybevétele a század elején nem csekély mértékben éreztette a nemzettel annak szükségességét, hogy gondoskodják fiainak képzett s a hadi tudományokban jártas katonatiszteké váló neveléséről. Már az 1802. évi 4. t.-cz. fölvetette az eszmét, hogy a tudományegyetemen a hadi tudományok tanítására tanszék állittassék föl, majd tetemes hazafias adományok egy magyar hadi akadémia felállításának tervét tolták előtérbe.

Az 1808. évi országgyűlésen 'számoosan tettek adományokat ezen célra, maga Ferencz király a Váczott Mária Terézia emelte nemesi nevelőintézet épületét ajándékozta a felállítandó akadémia részére, Mária Ludovika királyné pedig a neki felajánlott koronázási ajándékból 50.000 forintot adományozott a tervbe vett intézetre, melyet a királyné iránt való kegyeletből Ludovika Akadémiának neveztek el.

Az 1808. évi 7. t.-cz. ezen intézetnek felállítása iránt akként rendelkezett, hogy az a bécsujhelyi katonai akadémiával egyenlő rangú legyen, növendékeinek ugyanazon előmeneteli kedvezményeket biztosítsa és az ország nádorának igazgatása alatt álljon.

Ezen akadémiának felállítása azonban sok akadályba ütközött s a váczi Theresianiumi épület, noha az a körüli terület a Kámánházy László váczi püspöktől az akadémiának ajándékozott 8 holdnyi telekkel gyarapodott is, még sem bizonyult e célra megfelelőnek. Az 1827. évi 17. t.-cz. tehát a váczi épület eladását és a magyar katonai akadémiának Pesten való felállítását rendelte el.

A váczi ingatlanok árából, valamint az akadémia céljaira eddig befolyt adományokból megvásárolták az Orczy-családtól Pesten a 65.815 □-öl területű Orczy-kertet, de a Ludovika Akadémiának

létesítése még most is nehézségbe ütközött, mert a telek kiegészítésre szorult. Az Orczy-kert és az Üllői-út között fekvő és 10.506 □-ól területet Pest szab. kir. város 1829-ben az akadémiának átengedte ugyan, de az ekként kiegészített telken nem volt alkalmas épület. És miután még Festetics Antal kamarás is átengedte a telek kiegészítésére kertjét, az építési munkálatok 1830-ban kezdetüket vették, de az épület pénzhiány miatt még 1840-ben sem volt befejezve s csak 1848-ban lett berendezve és felszerelve.

A magyar felelős kormány 1848-ban mindent elkövetett, hogy ezen akadémia minél előbb létesüljön. A midőn tehát az be volt rendezve, a magyar hadügyminiszter november 22-én az országgyűlés utólagos jóváhagyásának reményében a fölvételre nyilvános pályázatot hirdetett és az akadémia igazgatóját és tanári személyzetét is kinevezte.

Az intézet »Magyar Hadi Tanoda« nevet kapott és az 1849. év első napjaiban megnyílt. Minthogy azonban Windischgrätz herceg a császári sereggel mihamar bevonult, az intézet rövid fennállás után megszűnt és a növendékek szüleikhez visszaküldetvén, az épület maga katonai kórházzá alakíttatott.

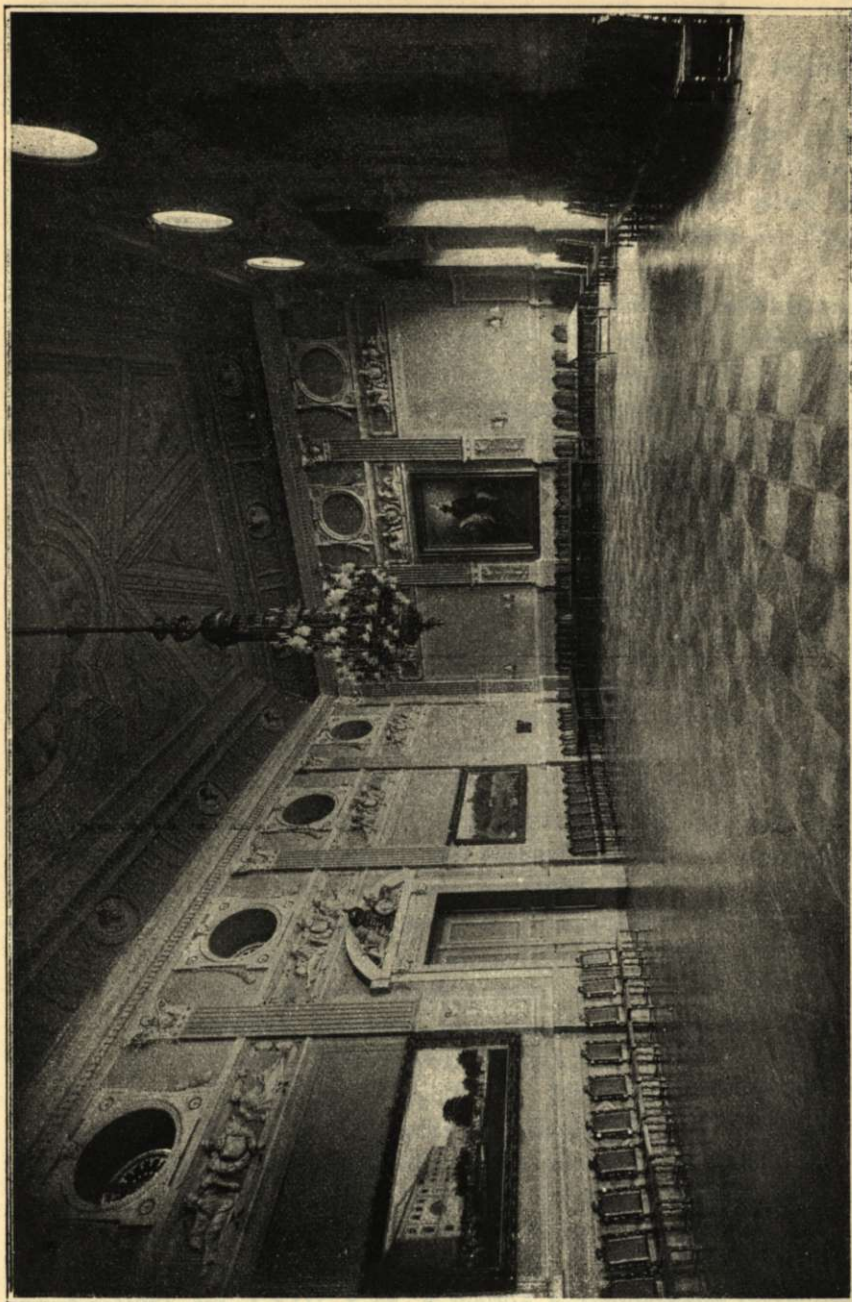
Az alkotmányosságnak 1867-ben történt helyreállítása után Ő. cs. és apost. kir. felségének 1870. évi november 7-éről kelt elhatározásával a Ludovika-alap a nemzetnek ismét visszaadatván, a magyar kormánynak az volt a törekvése, hogy ezt a magyar kir. honvédség javára értékesítse.

Az 1872. évi XVI. t.-cz. kimondotta, hogy az 1808. évi 7. és 1827. évi 17. törvénycikkek értelmében Pesten felállítani rendelt magyar katonai intézet, mint magyar kir. honvédségi akadémia állíttassék fel és Ludovika Akadémia nevet viseljen.

Az akadémia rendeltetése ezen szervezet mellett az volt, hogy egyfelől önként jelentkező hadapródokból a honvédség számára tiszteket képezzen, másrészt hogy a szolgálatban levő kitűnő honvéd tiszteknek alkalmat nyújtson arra, hogy a hadi tudományoknak a magasabb fokozatú szolgálattételnél igényelt ágaiban magukat továbbképezhessék. Ehhez képest a Ludovika Akadémiában tisztképző- és felsőbb tiszti tanfolyam rendszerezített.

A Ludovika Akadémia ezen szervezete 10 évig állott fenn

Diszterem.

és a honvédség tényleges állományú tisztikara nagy részben innen nyerte kiegészítését.

A honvédség intézményének folytonos fejlődése azonban szükségessé tette a tisztikar kiegészítéséről más módon való gondoskodást. Az eddigi mód ugyanis azért volt hátrányos, mivel az akadémiából eddig az állításköteles kort még el nem ért ifjak ki voltak zárva.

A tisztképző tanfolyamra csakis a honvédséghez besorozott, tehát legalább 20 éves, nagyobbára 22 éves egyének juthattak. Az akkori véderőtörvény ugyanis a védköteles kor elérése előtt az önkéntes belépést csak a hadsereghez engedte meg, a honvédséghez pedig csak akkor, ha az illető állítási kötelezettségének, vagy besoroztatása esetén hadseregbeli szolgálati kötelezettségének már eleget tett.

Az 1882. évi XXXIX. t.-cz. ezen a bajon az által segített, hogy ennek 3. §-a szerint önkéntesen jelentkező hadapródok a hadseregből a honvédséghez idő előtt áthelyezhetők voltak.

Az 1882. évi XXXIV. t.-czikkel a Ludovika Akadémia szervezete is módosított, és pedig akként, hogy a tisztképző-tanfolyam tényleges állományú és szabadságolt állományi tanfolyamokra választott szét s a tényleges állománybeli tisztképző-tanfolyam, mint katonai nevelőintézet, a védköteles kort el nem ért 14—16 éves és 4 középiskolát végzett ifjak számára szerveztetett, kik a 4 éves tanfolyam elvégzése után hadapródokká neveztettek ki s csak kivételesen tisztekké.

Ily módon a Ludovika Akadémia visszaadott azon eredeti rendeltetésének, hogy azon a magyar ifjúság alkalmas és képzett honvédtisztekké neveltessék s hogy a felveendő ifjak egy részét azon hazafiak jogutódai mutathassák be, kik ezen akadémiára annak idején alapítványokat tettek.

Az 1889. évi VI. törvényczikk 21. §-a megszüntette azt a visszasságot, hogy a Ludovika Akadémia végzett növendékei előbb a hadsereghez soroztattak be és oda neveztettek ki hadapródokká és csak onnan helyeztettek át a honvédséghez; elrendelvén, hogy a végzett növendékek közvetlenül a honvédséghez soroztassanak be.

Az 1890. évi XXIII. t.-cz., a melyik a Ludovikába fölveendő

ifjak számát hatvanra, sőt kilenczvenre emelte, a szabadságolt állományú tiszti tanfolyamot, mely a véderőtörvény 25. §-ának azon rendelkezése következtében, hogy a rendes sorozás útján besorozott összes egyévi önkéntesek 15⁰/₀-a a honvédséghez osztassék be, feleslegessé vált, megszüntette és csak a tisztképző tanfolyamot és a felsőbb tiszti tanfolyamot tartotta fenn.

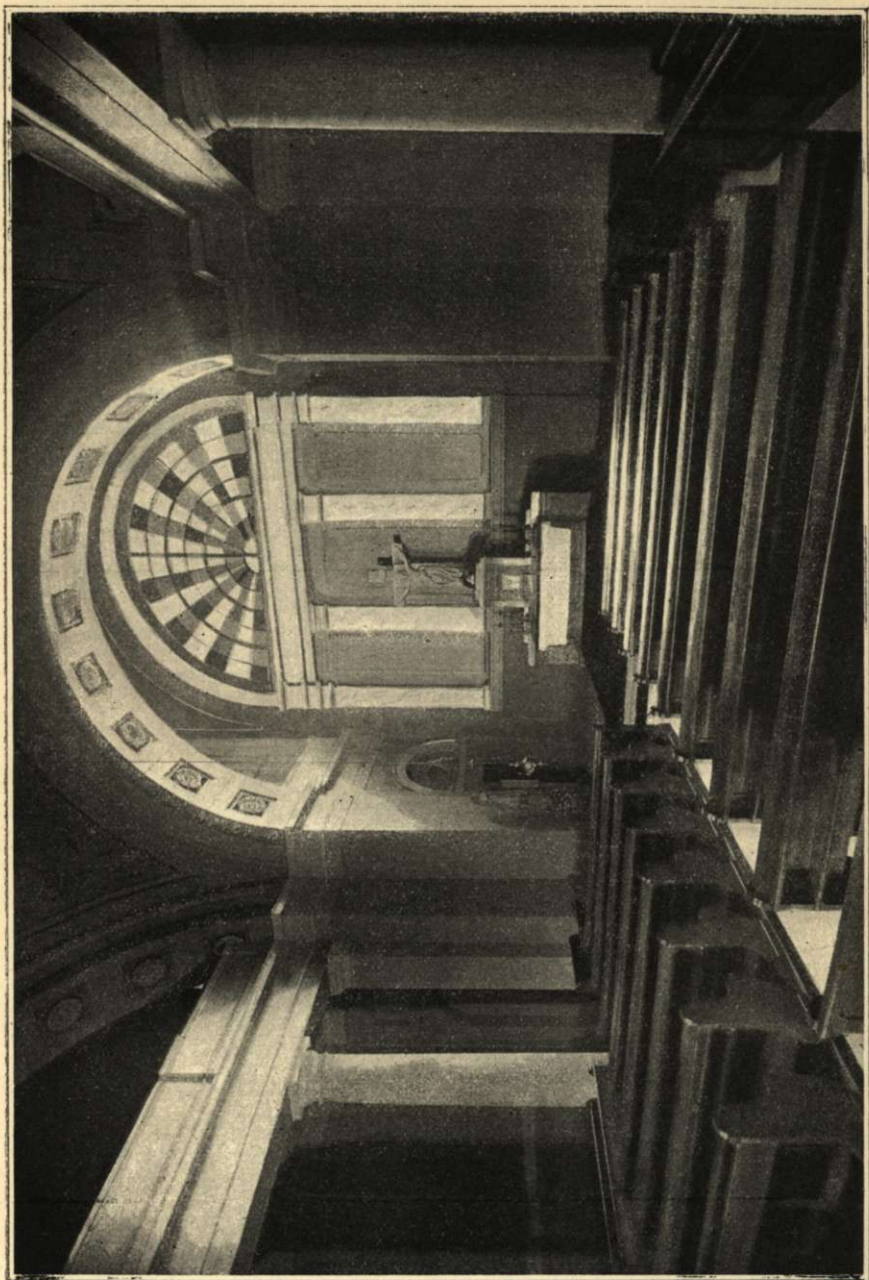
A honvédség erőteljes fejlődése mellett azonban a Ludovika Akadémia, melynek tisztképző tanfolyamán a nagyszámú régibb és néhány újabban tett alapítvány segélyével a törvényszabta létszám állandóan be volt töltve, ezen szervezete mellett sem volt képes a honvédség tényleges tiszti állományában a tiszti szükségletet fedezni. Új szervezetről kellett tehát gondoskodni, mely ne csak a Ludovika Akadémia nivóját emelje, de a mellett a nagy számmal szükséges csapattisztek képzésére és nevelésére is módot nyújtson.

Ezen kérdést az 1897. évi XXIII. t.-cz. egy másik kérdéssel, tudniillik a magyar tisztképzés kérdésével összekötve, szerencsésen megoldotta.

A Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyama ugyanis a magyar ifjakat csak a m. kir. honvédség számára nevelte tisztekké; a közös hadsereg számára azonban a magyar ifjakat a közös hadsereg nevelő- és képzőintézetei képezték tisztekké, holott az 1808. évi VII. t.-cz. intentiója éppen az volt, hogy a magyar ifjakat magyar akadémia nevelje a hadsereg számára is tisztekké s ezen okból kívánta a törvény a Ludovika Akadémiának a bécsujhelyi akadémia mintájára való szervezését.

Az 1897. évi XXIII. t.-cz. megalkotván a honvéd nevelő- és képző-intézeteket, a Ludovika Akadémiának tisztképző tanfolyamát megszüntette s a Ludovika Akadémiát a bécsujhelyi cs. és kir. Terézia Akadémia mintájára szervezte, a Ludovika Akadémiára előkészítő intézetül pedig a soproni honvéd főreáliskolát felállítani rendelte, melybe a középiskola négy alsó osztályát elvégzett ifjak vétetnek föl, kik a három évi tanfolyam sikeres elvégzése után tanulmányaikat a Ludovika Akadémián folytathatják. E két intézet tehát egymást kiegészíti s a honvéd főreáliskola az akadémiának mintegy előkészítő iskolájául tekinthető.

Róm. kath. kápolna.

Ezen törvényczikk alapította a pécsi és nagyváradai honvéd hadapródiskolákat is, melyek négy középiskolai osztályt végzett ifjából hadapródokat képeznek. És hogy ezen intézetek ne csak a honvédség, hanem a közös hadsereg számára is nevelhessenek tiszteket és így lehetségessé tegyék, hogy magyar ifjak magyar nevelésben részesítve jussanak a közös hadsereg tisztikarába, kimondja a törvény, hogy azon ifjak, a kik ezen honvédképző- és nevelőintézetekből kilépnek, kivánságukhoz képest a közös hadsereghez is beléphetnek.

Látjuk tehát, hogy százéves vajudás után válhatott testté az ige, emelkedett a Ludovika Akadémia s vele a magyar tisztképzés ügye ama fokra, melyre azt az 1808. t.-cz. fejlesztetni törekedett.

Az akadémia jelenlegi szervezete és működése.

A Ludovika Akadémiának az a rendeltetése, hogy növendékeit a tiszt különleges hivatásához szükséges ismeretekben részesítse s nekik azonfelül azon tudományos alapot is nyujtsa, mely őket a hadiiskola későbbi eredményes hallgatására képesíti, tehát hogy elméletileg magasabb képzettségű, gyakorlatilag használható gyalogsági és lovassági tiszteket neveljen.

A Ludovika Akadémia három évfolyamból áll, mindenik évfolyam száz-száz növendékből alakul és két-két párhuzamos osztályra oszlik. A párhuzamos osztályokat Ia, Ib, IIa, IIb, IIIa, IIIb osztályoknak hívják.

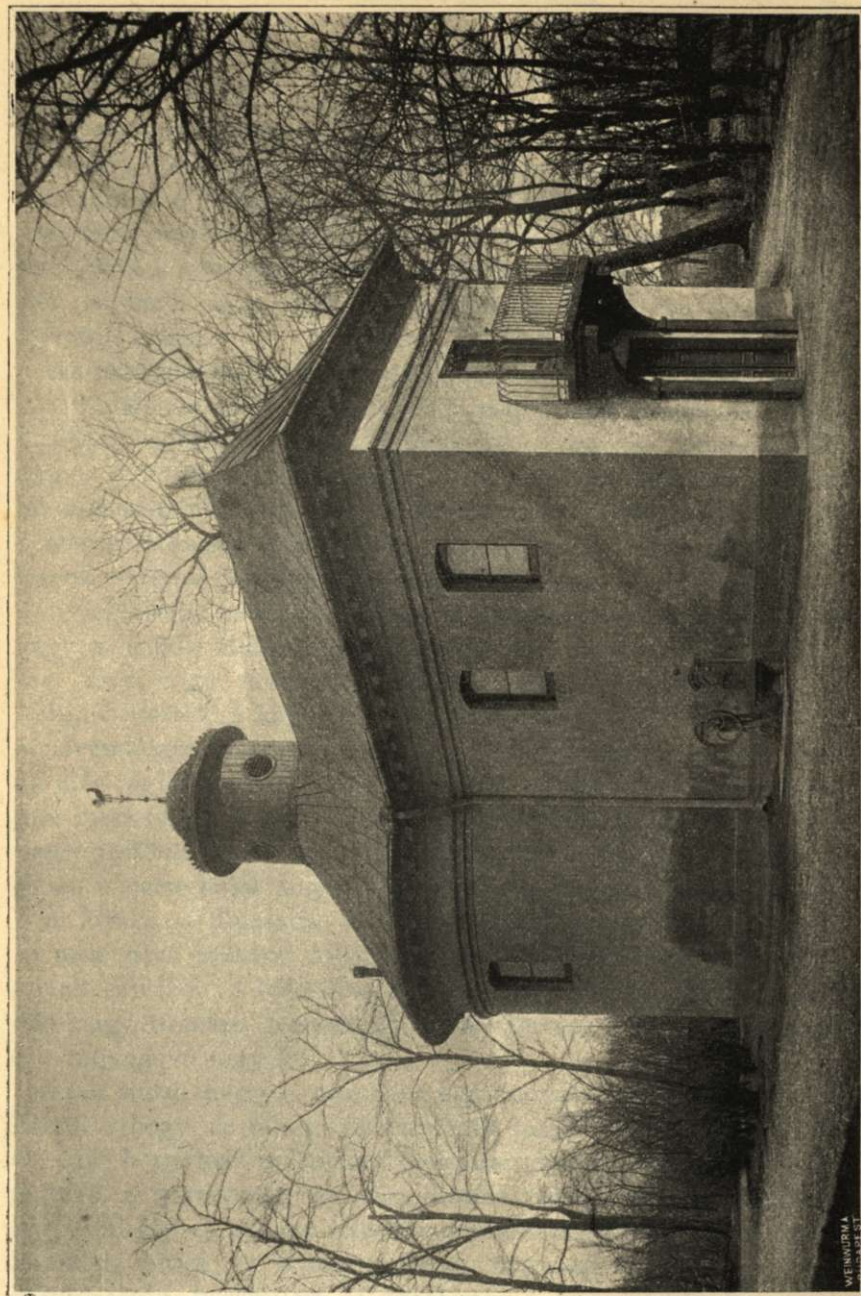
Katonai szolgálati tekintetben az a)-osztályok az első, a b)-osztályok a második növendékszázadot, a két növendékszázad pedig a növendék fél-zászlóaljat alkotja.

A Ludovika Akadémia élén az ő Felsége kinevezte vezérkari testületi törzstiszt vagy tábornok mint parancsnok áll, a tanárokat a honvédtisztek közül a honvédelmi miniszter osztja be.

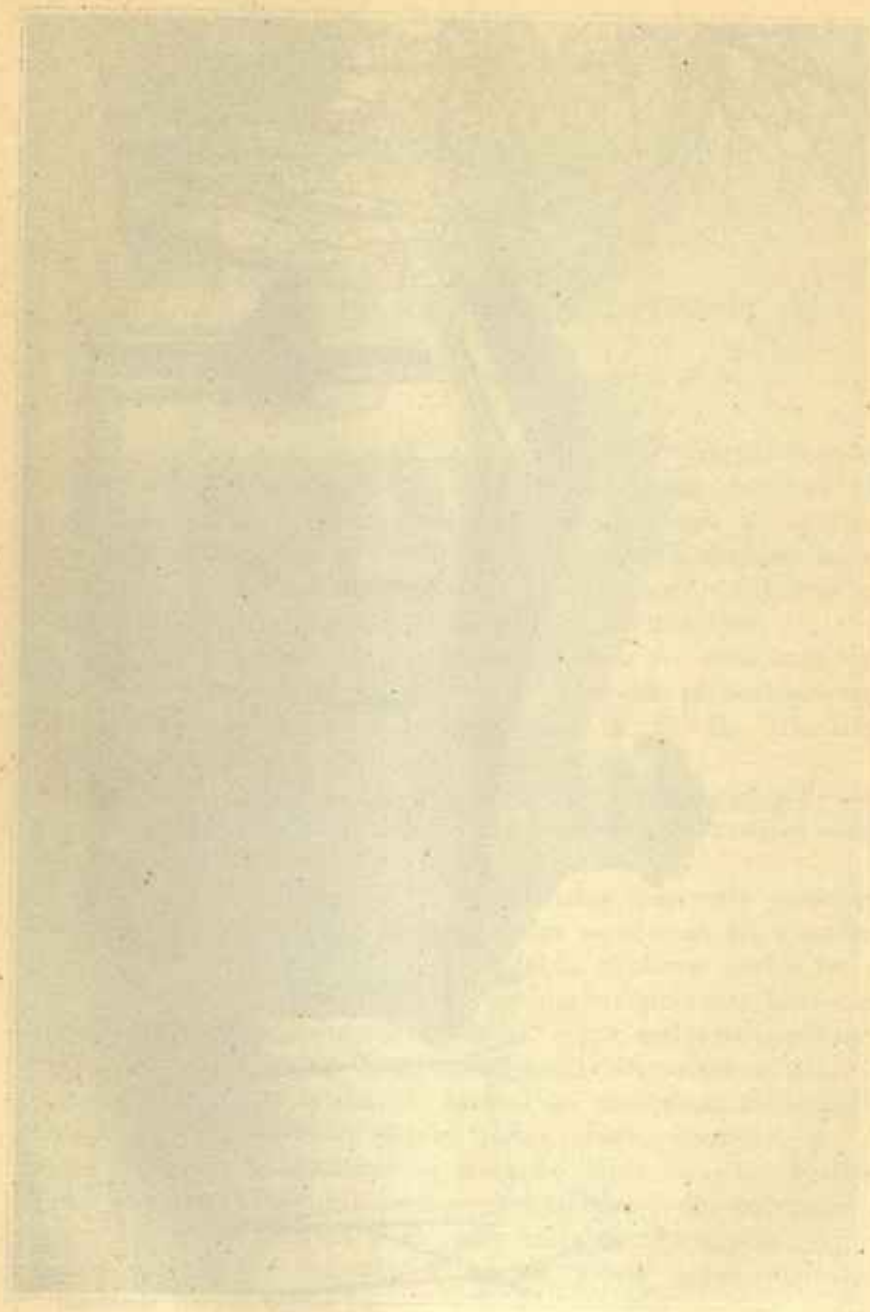
A növendékek nevelésének és katonai kiképzésének közvetlen vezetése a századparancsnokok dolga, a kik mellé az egyes osztályoknak paedagogiai szempontból való felügyelete céljából a három-három osztálytiszt, a katonai és szolgálati kiképzésnél való segédkezésre pedig oktató tisztek vannak beosztva.

Valamennyi növendéket az intézetbe lépés napjától kezdve, mindennemű ruházattal, taneszközzel szállással és élelemmel a kincstár egyformán lát el és pedig tekintet nélkül arra: vajjon alapítványi vagy kincstári díjmentes, avagy egész vagy fél-fizetéses helyet tölt-e be.

Ev. ref. kápolna.

Erkölcsei nevelés.

Az erkölcsi jellem adván meg a tiszt alkalmazhatóságának alapját, a növendékek jellemének fejlesztésére az intézetbe léptők pillanatától a legnagyobb gond fordíttatik. Az intézet házi és szolgálati rendje a következő, emelkedett szellemet lehelő sorokban tárja a növendék elé amaz elveket és utasításokat, melyeket jellemük megszilárdítása végett az intézetben létök alatt követniök kell.

Az istenfélelem és erkölcsösség alapjai a szilárd jellemnek.

A vallás a hozzá ragaszkodó embernek az élet minden viszonyai között a leghívebb társa, ki bátorságot, erőt és kitartást kölcsönöz a kötelesség teljesítésére a legnehezebb helyzetekben is, hű vigasztalónk, ha reményeink elhervadnak, ha sorscsapás sujt s szerencsétlenség üldöz. Ezért tilos a vallás tárgyainak vagy mások vallásos meggyőződésének kigúnyolása és becsmérlése.

A legfelsőbb hadúr kegyelméből, az állam, nemeslelkű alapítók vagy a szülők áldozókészségéből nyervén a növendékek alkalmat arra, hogy erkölcsös, jellemes férfiakká neveltessenek és lovagias tisztökké képeztesse, eme legmagasabb áldozatokért a növendékek hálával tartoznak, mely legjobban és legméltóbban az által nyilvánulhat, ha teljes erővel és lankadatlan szorgalommal iparkodnak a vett jótéteményekre érdemesekké lenni és így megvalósítani azon reményeket, melyeket ő Felsége a király, a haza, a nemeslelkű alapítók és a szülők törekvésökhöz fűznek.

A király, a dinasztia és a haza iránti szeretet lángja soha ki nem alvó tűzként lobogjon a honvéd tisztikar ifjú sarjadékának szívében s lelkesítve őt ernyedetlen szorgalomra s majdan nagy tettekre, melyek az intézet történetének lapjait fényesen ragyogóvá tegyék.

Azon tudat, hogy a növendék egy magasztos hivatású pályára készül s hogy az állam védőerejének tagja leend: ösztönözzék őt arra, hogy már az intézetben gyakorolja mindazon erényeket, melyek a harczosnak különös díszére válnak. Ezek a vallásosság, a király és a haza iránti szeretet, lelkesedés a pálya iránt, becsület, hűség és kötelességérzet, bátorság és engedelmisség, bajtársiasság, közszellem és egyetértés.

A növendék szüleinek és gyámjának, kik gyermekéveiben szeretettel ápolták, óvták és nevelték, kik gondtalan gyermekkorát boldoggá varázsolták, szeretettel, ragaszkodással adózzék; iparkodjék azoknak tanulmányaiban való előmenetel és kifogástalan erkölcsös magaviselet által örömet szerezni, annyival is inkább, mivel ez a hálából származó szent kötelesség.

Ne mulasztson el tehát a növendék egyetlen alkalmat is, a mikor hozzátartozóit hogyléte és haladása felől értesítheti, hanem törekedjék gyakori levélváltás által az érintkezést hozzátartozóival minél melegebb szeretettel való csatlakozással fentartani.

A növendék ama kipróbált jellemű férfiakhoz, kik az intézetben tanárokkul és nevelőkül vannak alkalmazva, nyíltsággal és feltétlen bizalommal csatlakozzék s soha se feledje, hogy midőn ezek élettapasztalataikat s tudásukat vele megosztják, neki soha vissza nem fizethető előleget nyújtanak, melyért minden nemesen gondolkozó férfi még aggkorában sem tagadja meg a tisztelet és hála adóját.

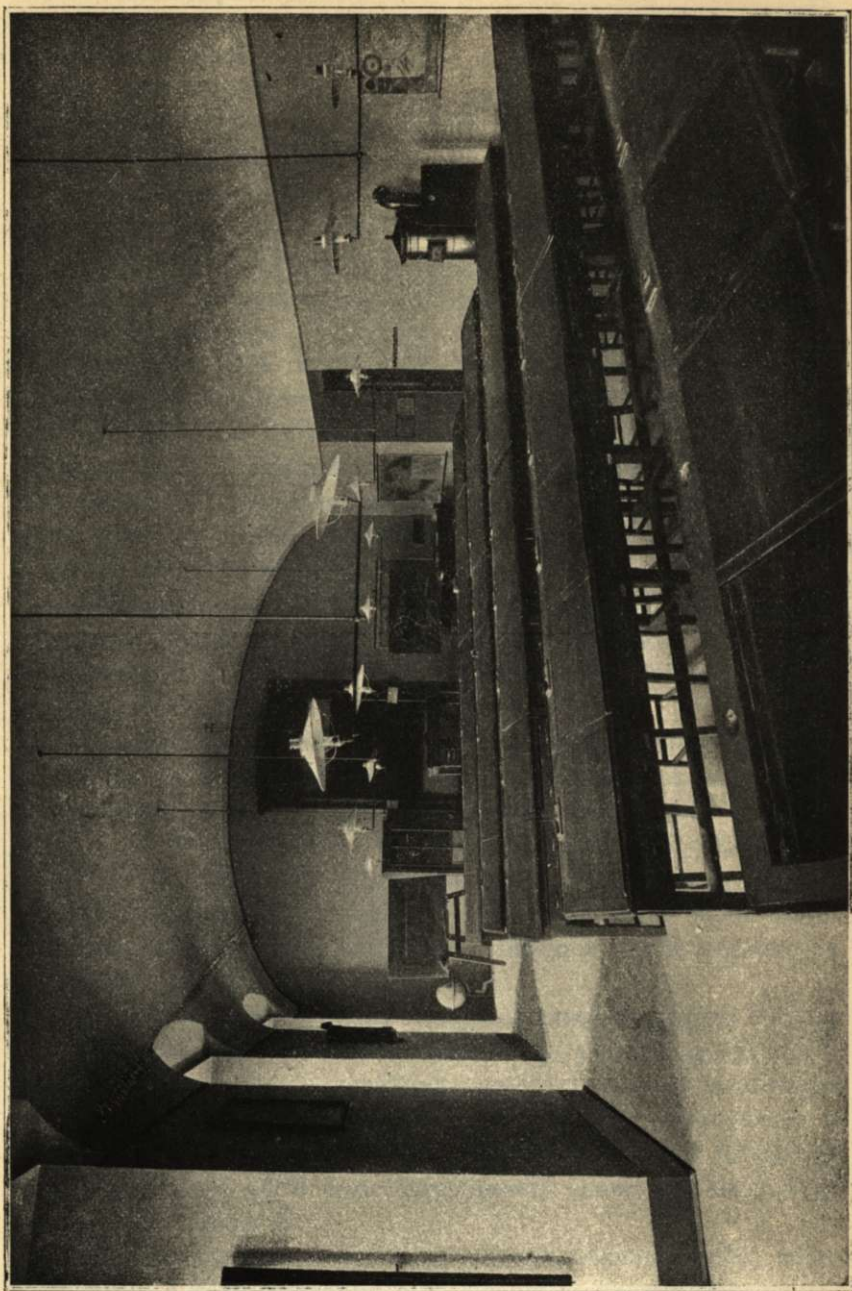
A növendék arra levén hivatva, hogy tanulmányainak eredménynyel való befejezése után tisztté vagy hadapród-tiszthelyetessé neveztessék ki s mint ilyen parancsnoklással járó szerepkört töltsön be: a parancsolás első és elengedhetlen föltételét megszerzendő, mindenek előtt meg kell tanulnia engedelmessékedni.

A kötelességekhez való hűség, azok teljesítésében való állhatatosság és önmegtagadás már az intézetben gyakorlandók, hogy az élet komoly viszonyaiban helyét majdan ki-ki szilárdan megállhassa.

A közszellemet és egyetértést, eme kettős kapcsolatot, mely a monarchia védőerejének alkotó részeit a legválságosabb helyzetekben és mindenkor összetartotta, ápolni is fejleszteni szent kötelessége minden egyes növendéknek, valamint azok testületének is. A kicsinyes irigységtől, gőgtől, rosszakarattól mentes bajtársiasság egészséges folyománya a közszellem és egyetértésnek; egymásnak kölcsönös támogatása pedig alapfeltétele a bajtársiasságnak. Méltatlanok kiméltése és becsstelen tettek eltitkolása a bajtársias szellem téves felfogásáról tanuskodik.

A növendék hivatásszerű kiképzésére komolysággal, buzgalom-

Tanterem.

mal és odaadással szentelje magát, mert az iskolévek képezik az élet első kemény próbakövét s a küzdelemmel járó emberi életnek ama soha vissza nem térő szakát, a melyben az élet megerőltető fáradsalmaira magunkat edzenünk kell.

Igyekezzék ennél fogva a növendék az ifjúságnak élvezetekre ösztönző hajlandóságát zabolázni, mivel ugyanazon időben két irány felé ki sem haladhat; a komoly tudományokkal való foglalkozás mellett pedig még az élet nemesebb örömeinek folytonos keresése is lehetetlen.

A növendékeknek a tanulók közös hibáit kerülniök kell. A nyíltság és őszinteség ellen még kisebb dolgokban, valamint akkor se vétselek, ha hibás cselekedetükért helyt kell állaniok. Jellemes ember cselekedetét valótlan mentséggel, ürügyekkel nem palástolja. Csak az tarthat számot a férfi névre, kitetteért és cselekedeteért mindenkor helytáll s azok következményei alól magát ki nem vonja.

Az őszinteség legyen az akadémia ifjúságának ékessége. Ez ama tiszta fényű dicső, melynek fénylő sugarai a többi jó tulajdonságait is megvilágítják, sőt az esetleg súlyosan vétkezőt is a becsülésre érdemessé teszik.

Saját érdekében kerülnie kell a felületességet és szemszolgátságot. Csak a szűk látókörrrel bíró növendék elégszik meg a felületes tudással s azzal, hogy a vizsgáknál kényszerből megfeleljen; ki a jövőbe tekint: az élet számára tanul. Kerülje a rangért való üzletszerű irigy versengést, mely megrontója a bajtársi szellemnek. A becsületes, férfias igyekezet előbb-utóbb eléri megérdemelt jutalmát, nem szükséges tehát végette az érdemekkel tolakodni.

Az akadémia tanítástervében könnyen érthető okokból az elmélet igen tág teret foglal el. Az elméleti tudás azonban gyakran elbizakodásra csábít. A növendékek ennél fogva tartsák mindenkor szemök előtt, hogy a tudás még nem egyszersmind maga a képesség is s hogy a gondolat és cselekvés között oly űr tátong, melyet a tudáson kívül csak fegyelmezeti akarat és élettapasztalattal hidalhatunk át.

Erőnk túlbecsüléséből származó elbizakodásnak mindig megszűnülése a következménye s a szíveket egymástól elidegeníti,

míg a szerénység megnyeri azokat. Hasonlókép ártalmas mások bírálata is, melyre a tágkörűnek képzelt elméleti tudás oly könnyen csábít. A bírálatnak csak akkor van jogosultsága, ha kötelességérzet támogatja s kiváló értelem gyakorolja. Csak az bíráljon, ki jobbat alkothat; erre azonban az ifjú s kevés tapasztalattal bíró növendék alig képes. Az ifjúság a feltétlenül jót csak úgy érheti el, ha ideálok vezérlik. A növendék ideálja nem lehet más, mint hogy bátor, művelt és úgy gondolkodásában, mint cselekedeteiben egész a sűrű becsületes és kötelességéhez hű tiszt legyen.

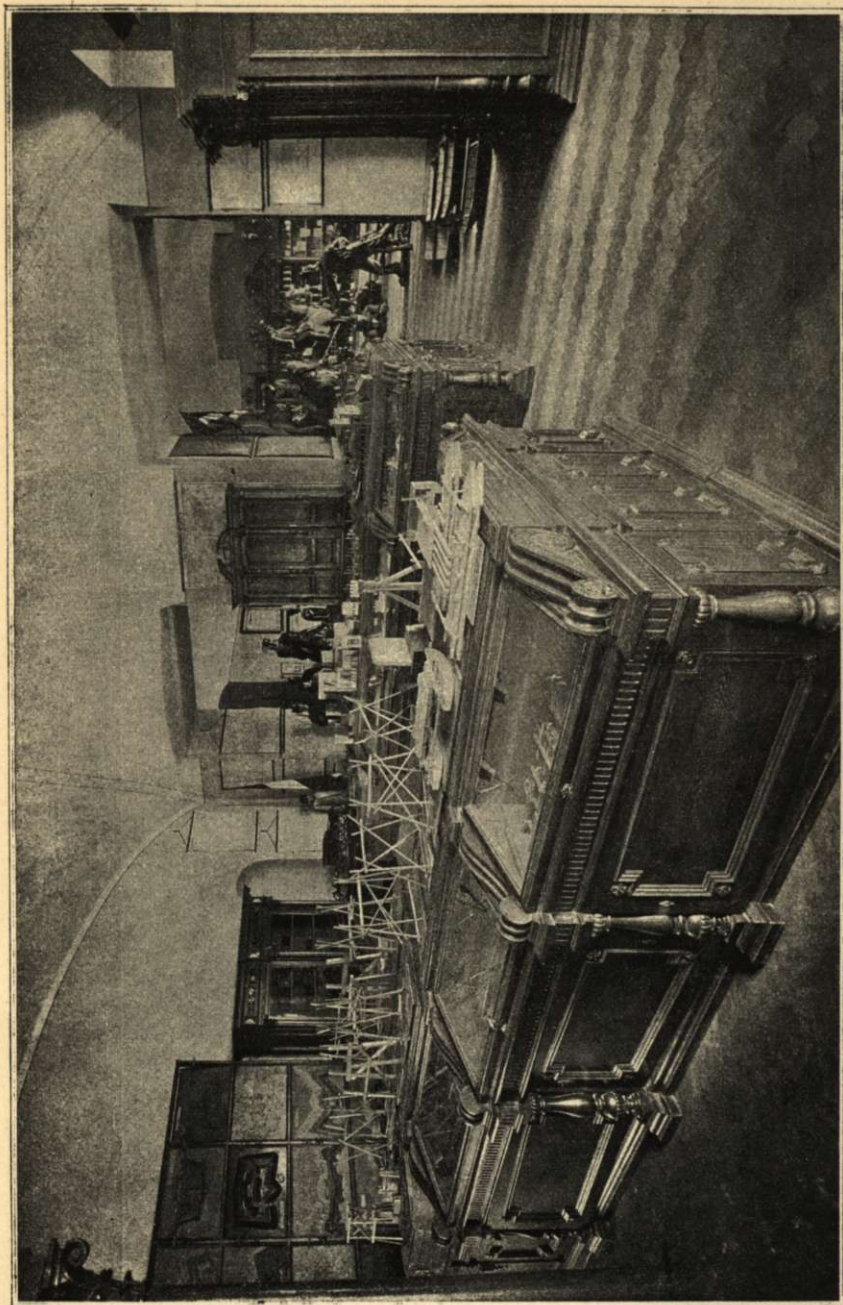
A növendék bajtársaival való érintkezésben testvériesen szíves legyen, a nélkül azonban, hogy az idősebb bajtársait megillető figyelmet és tiszteletet megsértene. Az akadémia növendégeit a szó nemes értelmében vett bajtársiasság kösse össze. E nemes bajtársiasság a tanuló-évek alatt abban nyilvánul, ha a tehetségesebb a gyengébbet készséggel támogatja, ha a vagyonosabb kedvezőbb anyagi viszonyaival nem hivalkodik, sőt bizonyos esetekben megvonja magától azokat az élvezeteket is, melyekben a kevesebb anyagi javak felett rendelkező növendéktársa nem részesülhet, nehogy az e miatt bánkódjék. Alaptalan panaszoknak és árulkodásnak az akadémián helyök nincs.

A növendékek ama szokása, hogy szolgálaton kívüli érintkezésben egymással tegeződnek, ama testvéries bajtársiságból ered, mely az intézet növendégeit egymás szeretetében és becsülésében testvérekké avatván, annak helyén megnyilatkozik.

Miután az akadémia növendégeit derék csapattisztekké kell kiképezni, ennél fogva a növendékeknek a harczias iskolázásban, mint a katonás szellemben, példaképül ragyogniok, minden katonai gyakorlat és kivonulásnál ki kell tűnniök.

A hozzátartozók nyújtotta havi zsebpénz képezi a növendékek ama jövedelmét, melyből apróbb szükségleteiket fedezhetik. A növendéknek hozzá kell szoknia ahhoz, hogy zsebpénzével beérje, azaz addig nyújtózkodnia, meddig a takarékos ér. A szükséglet csak annyi lehet, a mennyi kielégíthető. E szabály áthágása szükségbe sodor s az egyén megsemmisülését idézheti elő. Ennél fogva a növendék már az intézetben tanulja meg kiadásait, ha kell, korlátok közé szorítani, élvezetektől lemondani, sőt inkább

Műszaki mintatere.

nélkülözéseket tűrni, hogysem adósságot csináljon. Az eladósodott ember mogorva, kedvetlen, az életben öröme nincs, folytonos szorongás közt él, a nélkülözés pedig egyre gyarapszik, mivel adósságot kell fizetnie. Eme nélkülözés pedig már sokkal keserűbb, mint az, melynek árán ifjúkorunkban a takarékossgot megszokhatjuk.

Az akadémia tanításterve.

Elméleti kiképzés.

Az elméleti kiképzés különféle, részben általánosan és műszakilag tudományos, részben általános és műszakkatonai tantárgyakra terjed ki.

Czélja nemcsak az, hogy a növendékek magasabb fokú elméleti oktatásban részesüljenek, hanem hogy a növendékeket még arra is képesítse és serkentse, hogy annak idején vagy önállóan, vagy pedig a hadiiskola hallgatása útján mindazon szakismerteket megszerezzék, melyek különleges alkalmazásokhoz vagy pedig a vezérkari szolgálathoz szükségesek.

A gyakorlati kiképzés mindazon szolgálati ágakra terjed ki, melyekben az alantos tiszt már első szolgálati évében az alosztálynál alkalmazást talál. Ennek szabályozása oly módon történik, hogy a növendékek a legfelsőbb évfolyamba való fellépésükkor már mint fiatalabb bajtársaik oktatói és elöljárói alkalmazhatók legyenek.

Az iskolaév mindhárom évfolyamban szeptember hó 21-én kezdődik és következő év augusztus 18-án végződik. A tanév elméleti és gyakorlati időszakokra oszlik.

Az elméleti időszak szeptember 21-től június 30-ig, a gyakorlati tanidőszak július 1-től augusztus 17-ig terjed.

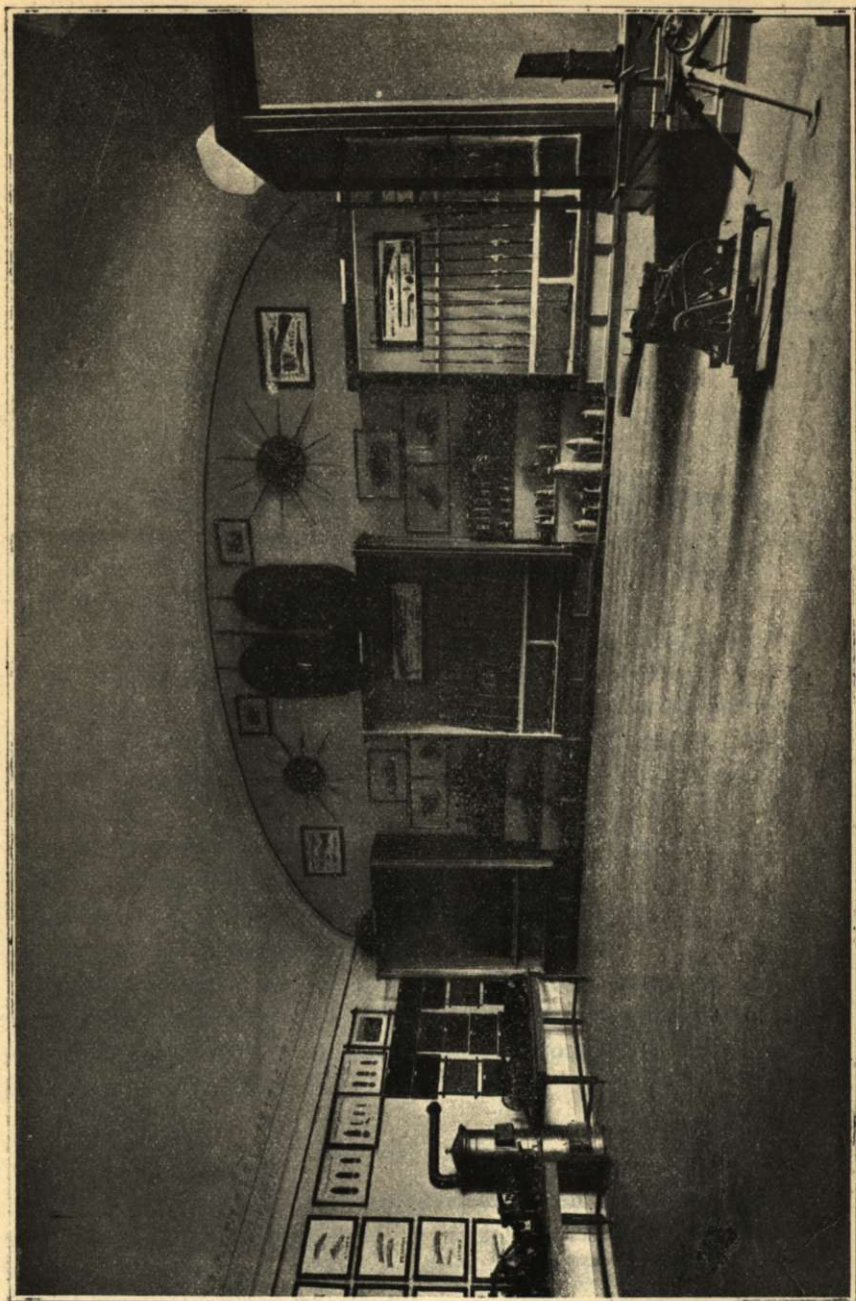
A nagyobb gyakorlatok túlnyomó része a gyakorlati időszakban tartatik.

Az elméleti időszak téli és nyári félévből áll.

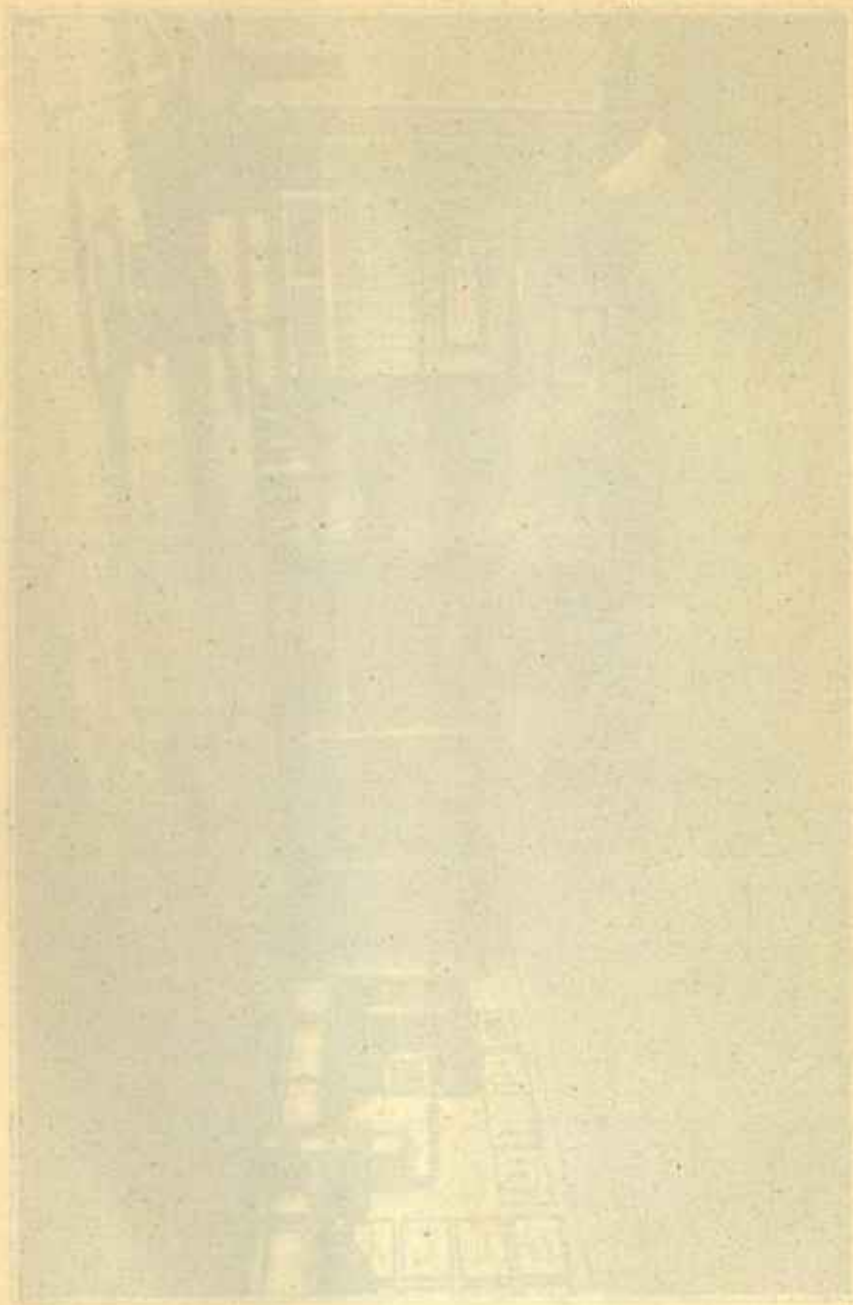
A nyári félév április hó első hétfőjén kezdődik s ezen hó fenmaradt részére, valamint május és júniusra terjed ki.

A főszünidő augusztus 19-től szeptember 20-ig tart.

Fegyverminta-terem.

Tantárgyak.

Magyar nyelv és katonai irálytan.

Cél. Ügyesség a nyelvnek írásbeli használatában; a katonai levél- és ügyirály sajátosságainak és a m. kir. honvédség ügyrendje I. fejezetének ismerete.

A növendékek írásbeli feladatok útján kifejezésökben a szükséges önállóságot, biztosságot, rövidséget és szabatoságot sajátítsák el és egyszerű, világos írásmódra szokjanak.

Német nyelv.

Cél. a) Megfelelő jártasság, elsajátítása a nyelvhasználatnak szó és írásban s arra, hogy a fiatal tiszt a gazdag német katonai irodalom segédelmével magát önállóan és céltudatosan tovább képezhesse.

b) A katonai levél és ügyirály sajátosságainak megismerése.

Az oktatás két csoportban német nyelven történik.

Az anyag a már szerzett ismeretek folytonos kiegészítése és ismétlése mellett a nyelvtani ismeretek megszilárdítása poetikai és prózai, részben katonai tartalmú remekművek olvasása útján bővítendő.

A prózai előadás főalakjának, valamint a szónoklati kifejezéseknek ismerete bővebb terjedelemben.

Szabad előadások előgyakorlatai gyanánt: gyakorlatok poetikai és prózai darabok szavalásában.

Írásbeli dolgozat hetenkint egy. Kivonatok nagyobb prózai olvasmányokból, a gondolatmenet betartása mellett megfelelő egyszerű epikai költeményeknek kötetlen formában való áttétele, dolgozatok dispositiók alapján.

Horvát nyelv.

Cél. A nyelvnek a szolgálatkövetelte azon terjedelemben való elsajátítása, hogy a csapatnál az elméleti oktatás megfelelőleg végezhető legyen. A horvát-szlavon illetőségű növendékekre a horvát nyelv tanulása kötelező.

Az »előhaladottabbak« számára a tanczél annyira módosul, a mennyiben azoktól előképzettségökhöz mérten a nyelvnek szóban és írásban való használatánál kellő jártasság követelendő.

Francia nyelv.

Cél. A kiejtés tökéletesbítése, az elsajátított nyelvismeretek megszilárdítása és bővítése, jártasság a francziából és ügyesség a francziára való fordításban, megfelelő gyakorlat a társalgásban és egyszerű francia fogalmazványok szerkeztésében, azon képesség megszerzése, hogy a növendék francia katonai vagy szak tudományos művet értelemmel olvashasson.

Azon növendékek számára, kik semmi vagy csak nagyon csekély előismerettel bírtak az I. évfolyamban, hetenkint egy-egy órai külön oktatás nyújtott.

Földrajz.

Cél. Az osztrák-magyar monarchia és a vele határos országok földrajzának ismerete, főleg a katonai követelmények szempontjából.

A földrajz oktatása a növendékekben a katonai földrajz későbbi tanulmányozására szükséges alapot vesse meg. Minden törekvés tehát oda irányul, hogy a növendék emlékezetében az illető ország jellemző földrajzi viszonyainak állandó képe bevésszódjék.

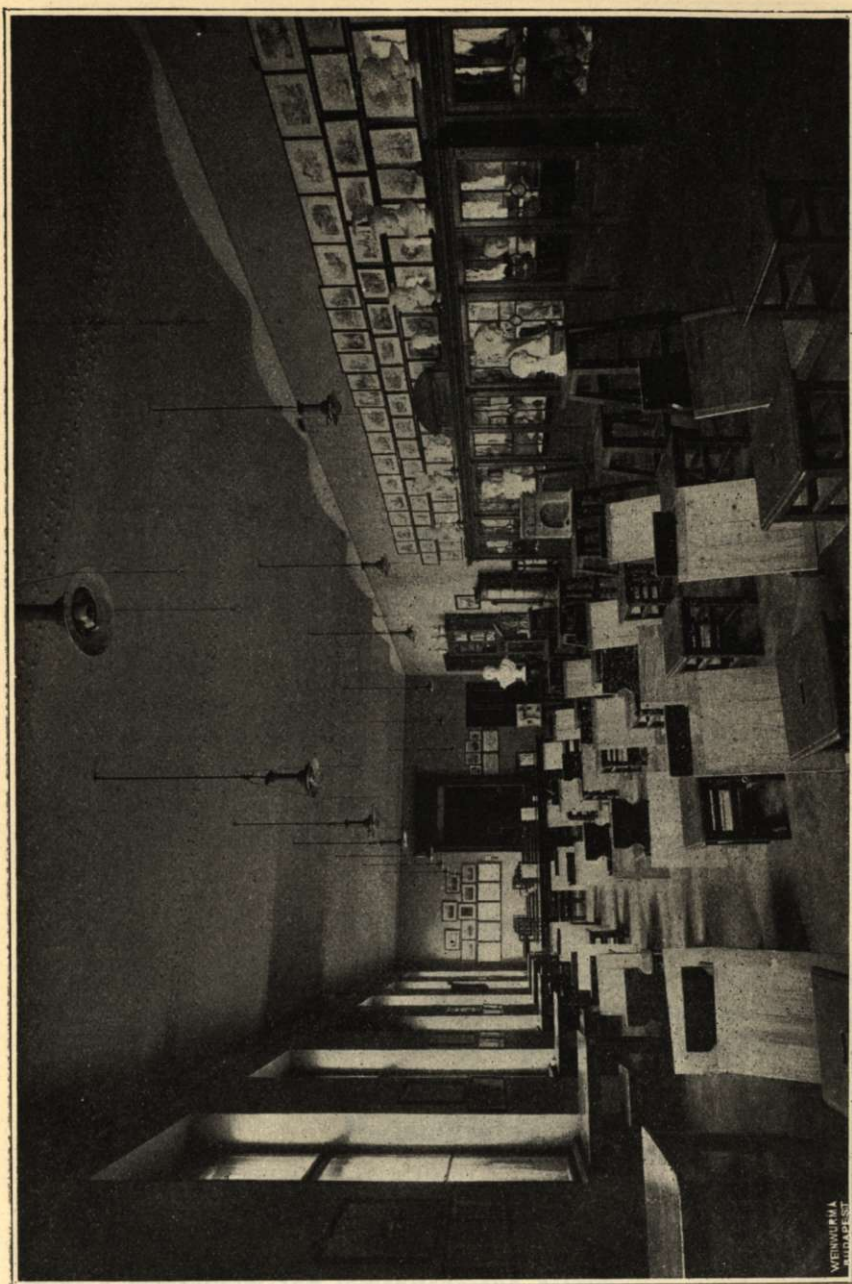
Az alakok, nevek és számok túlterjedő s a növendékek eszét haszon nélkül megterhelő részletek mellőztetnek.

A leírás a monarchia valószínű hadszíntereire terjed és tárgyalja: vizek, talajalakulás, földőzet, éghajlati viszonyok, a lakosság elosztása és származása, a lakóhelyek, az elszállásolási viszonyok és közlekedési vonalak, valamint az erődítések jellege és végtére rövid statisztikai áttekintés segítségével az ország állapota.

Mennyiségtan.

Cél. A fejtegető, képzelő és következtető képesség erősítése; a már elsajátított ismeretek megszilárdítása és bővítése; az elemző mód lényegébe való bevezetés.

Szabadkézi rajzterem

Ábrázoló mértan.

Cél. A képzelő tehetség erősítése. Az elméletnek csak a leg-szükségesebbre való kiterjesztése mellett, a katonai műszaki rajzoknál használt különféle ábrázoló módok megértése. Egyszerű gyakorlati feladatok grafikai megoldásához szükséges képesség megszerzése.

Szabadkézi rajz.

Cél. Az idomok és a szépség iránti érzék fejlesztése, a szem-lélőképesség és a képzelő tehetség élesítése; az idomok emlé-kezetben tartásának szilárdítása.

A lapos és domború műalakzatok megértése és megfelelő jár-tasság azoknak ábrázolásában.

Az emberi fej rajzolása és az emberi test arányainak meg-értése.

Némi jártasság a rajzolásban.

Földmértan.

Cél. A föld- és magasságmérésnél leggyakrabban használt esz-közök, valamint a térképész műszerei berendezésének, helyesí-tésének és kezelésének ismerete. Az alsóbb földmértan legfon-tosabb mérés módjaiban való elméleti és gyakorlati kiképzés.

Természettan.

Cél. A természettudományoknak a gyakorlati életben és a katonai műszakokban legfontosabb alkalmazásának ismerete; az azok alapját képező elméleti elvek ismeretének megszilárdítása.

Jogismeretek.

Cél. A katonai büntetőjog általános ismerete. A magyar, vala-mint az osztrák magánjog leglényegesebb jogfogalmának és jogviszonyának ismerete. A magyar és osztrák államjog, vala-mint a nemzetközi jog leglényegesebb tételei.

Szolgálati szabályzat.

Cél. A szolgálati szabályzat I. és III. rész azon határozmányainak ismerete, a melyeket a főtiszt a csapatnál oktatni, kezelni és betartani hivatva van, az I. rész XIV. és XV. fejezeteinek kivételéről.

Tájékoztató a becsületügyi eljárásról, valamint a becsületbeli ügyek elintézéséről.

Gyakorlati szabályok a magyar kir. honvédgyalogság számára.

Cél. A gyakorlati szabályzat határozmányainak ismerete a gyalogsági főtiszt hatáskörének megfelelő terjedelemben, kivéve azokat, melyek a harcászathoz kerülnek tárgyalás alá.

Gyakorlati szabályzat a magyar kir. honvédlövasság számára.

Cél. A magyar kir. honvédlövasság lóháton való gyakorlataira vonatkozó határozmányok ismerete oly terjedelemben, a mennyiben az a lovassági főtiszt hatáskörének megfelel.

Lőutasítás.

Cél. A fegyveres hatalom kézi lőfegyvereinek ismerete.

Jártasság azoknak használatában és otthonosság azoknak hatóképességében.

A gyalogság és lovasság lövésügyének alapos ismerete.

Hadseregszervezet.

Cél. Az osztrák-magyar monarchia védőalkotmányának és védőszervezetének békében és háborúban való általános ismerete.

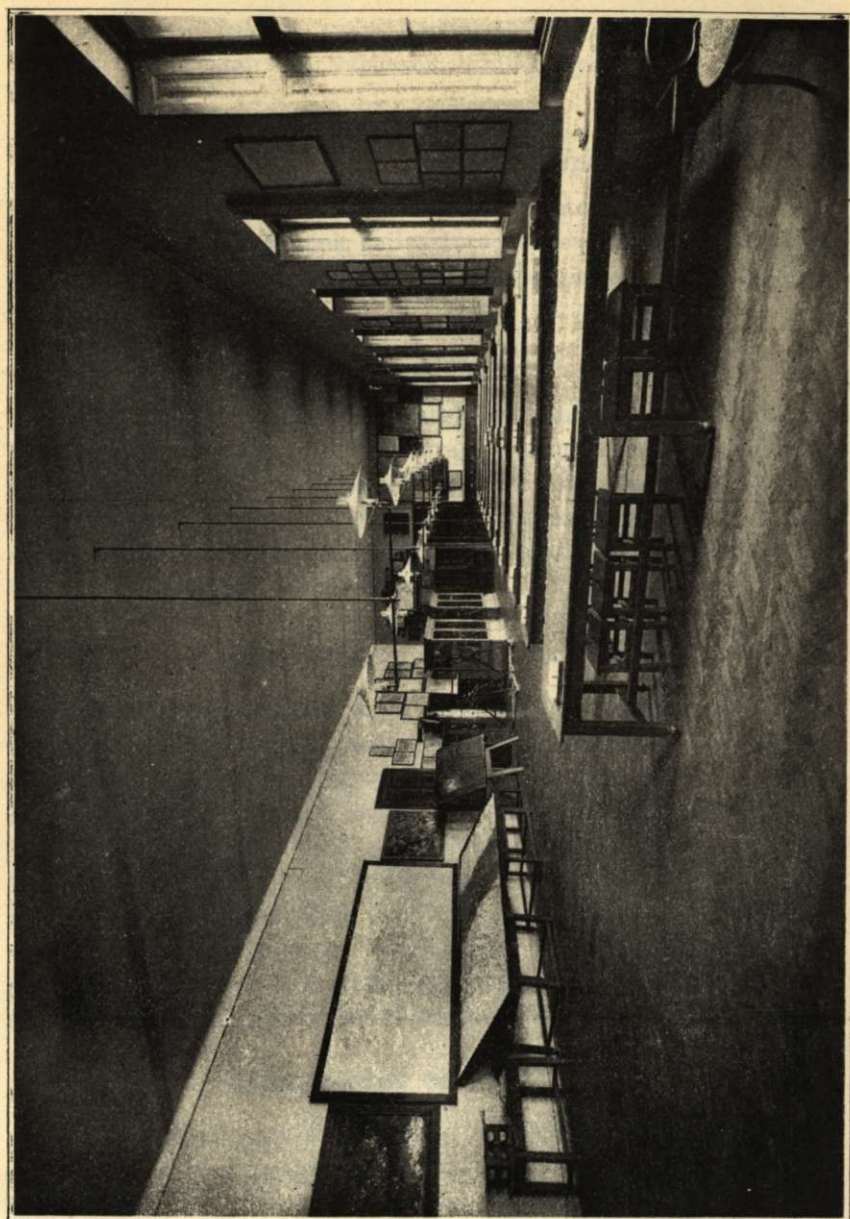
A gyalogság, vadászok, lovasság, valamint a hadrakelt hadosztályok és hadtestek szervezetének *beható* ismerete.

Fegyvertan.

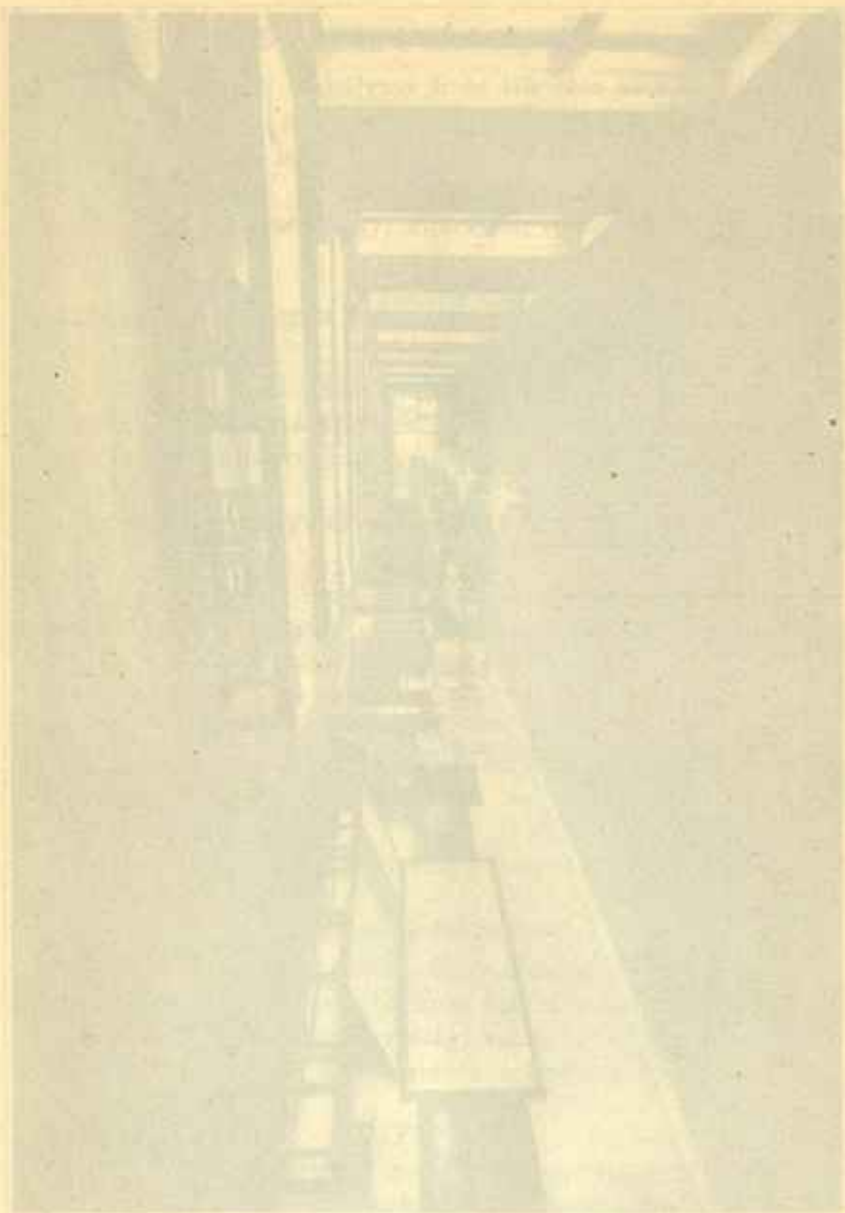
Cél. Általános ismeretek szerzése a fegyverügyről és helyes fogalmak elsajátítása a lőfegyverek hatóképességéről.

A cs. és kir. tábori és hegyi tűzérési anyagnak ismerete, tekintettel a lövegek berendezésére és hatóképességére.

Tereprajzterem.

A view of the interior of the library, showing the long, narrow hall with bookshelves and study carrels.

A cs. és kir. ostrom-, vár- és martlővegeknek általános ismerete az erődítéstan és várharcz tanulmányozásához szükséges terjedelemben.

Tereptan, terepfelvétel és terepábrázolás.

Cél. A szakmabeli kifejezések ismerete és megértése; a terepfelfogás képességének fejlesztése; teljes biztosság a térkép-olvasásban; a terepábrázolás, terepfelvétel és terepvázolás alapos oktatása.

Harczászat.

Cél. A harczászati szabályzatok és utasítások, valamint az összes fegyvernem alkalmazására és összműködésére vonatkozó alapelveknek ismerete és megértése; azon képesség megszerzése, hogy a növendék egyszerű harczászati helyzeteket helyesen megítélni, szilárd elhatározásra jutni, határozatát parancsalakba önteni és végrehajtani képes legyen.

Egyetemes hadtörténelem.

Cél. A hadügy fejlődésének általános ismerete a tűzi lövőfegyverek behozatalától kezdve, különös tekintettel az osztrák-magyar hadseregre és Magyarország hadügyére, kivált az új és legújabb korból merített hadtörténelmi példák felhasználásával. Az oktatás a növendékeket a középiskolákban szerzett ismeretek kapcsán a részletes hadtörténelem későbbi tanulmányozására készítse elő. A növendékek ismereteinek és szellemi érettségének meg nem felelő birálatok kerülendők. Ellenben a növendékek dinasztikus, hazafias és katonai érzelmeinek megszilárdítását előmozdító alkalmak gondosan kiaknázandók.

Erődítészet és várharcz.

Cél. Az erődítészet és várharcz oly terjedelemben való ismerete, mely a gyalogsági tiszt alkalmazhatóságának a tábori és várharczban megfelel és öt magasabb tanulmányokra képesíti; helyes nézetek megszerzése erődítések értékéről és ellentálló képességéről; gyakorlat erődítési tervek megmagyarázásában.

Utászszerzés.

Cél. A csapatutászok által a hadra kelt seregnél készített műszaki munkálatok általános ismerete, az erődítési célokra szolgálók kivételével.

Az állandó közlekedési építmények általános ismerete, a menyiben a szemrevételezés céljaira és a romboló munkák bevezetésére szükséges. Tájékozás a cs. kir. hadi hidkészség felől.

Katonai közigazgatás.

Cél. Tájékozás a csapatparancsnokságok közigazgatási szolgálatkezeléséről.

Az alosztály közigazgatási szolgálati ügymenetnek és a szállítványparancsnok közigazgatási kötelemeinek általános ismerete és megértése.

Lóismeretek.

Cél. A lovasított tiszt számára legszükségesebb általános ismeretek megszerzése; a lóügyre vonatkozó legfontosabb utasítások ismerete.

Gyakorlat és kiképzés a csapatszolgálatban.

Cél: Képesítés a szakaszparancsnokokká való alkalmazásra; gyakorlat a gyalogság, illetve lovasság kézi lövőfegyverének használatában.

Torna.

Cél. Ügyesség mindennemű szabad gyakorlatban és az összes tornaszerekben való tornáztatásban.

A csapatnál a legénység számára előírt tornagyakorlatok vezetésére való képesítés.

Vívás.

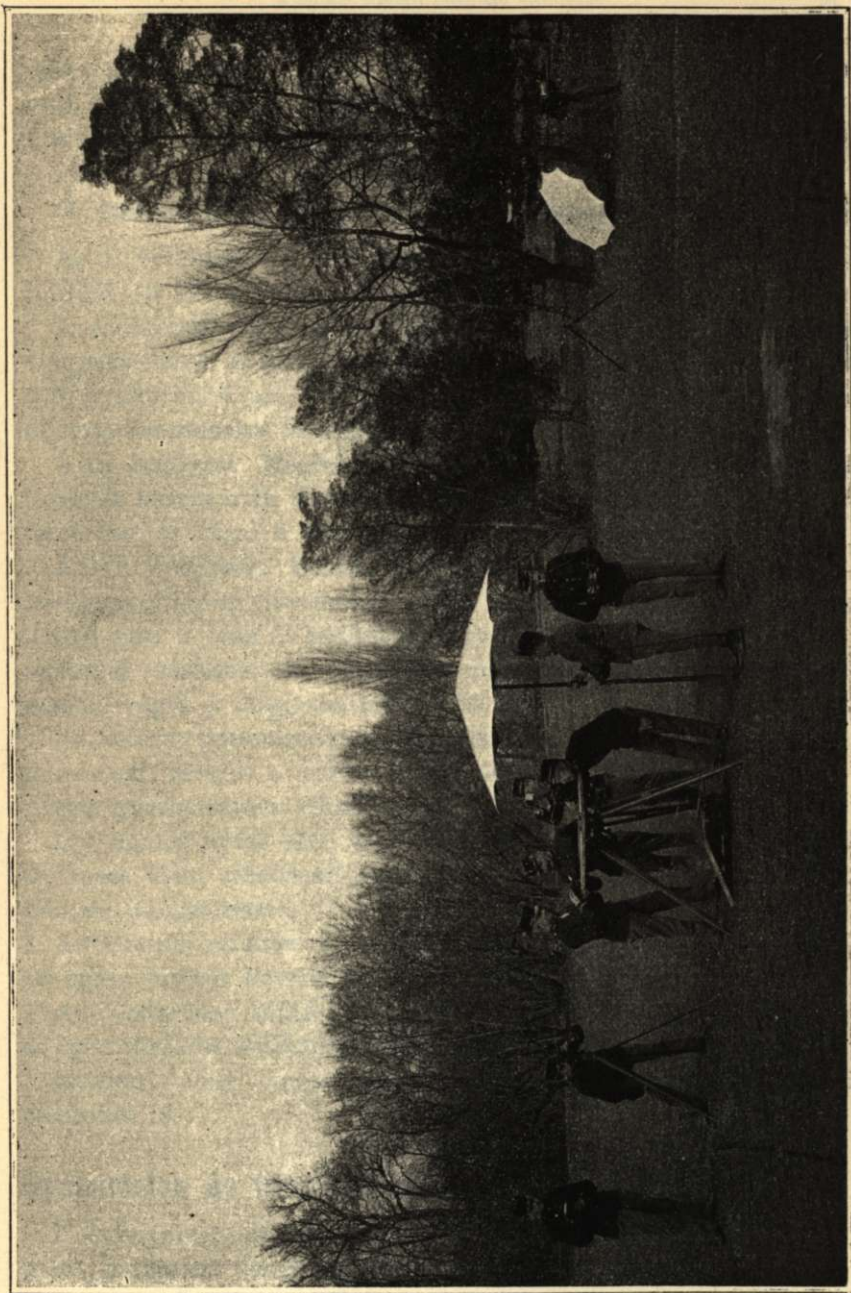
Cél. Ügyesség a kard iskolászerű használatában. A főtiszt tisztelgése karddal gyalog.

Lovaglás.

Cél. Megfelelő ügyesség és elszántság megszerzése a lovaglásban. A főtiszt állása és gyakorlata lóháton.

Azon növendékek számára, kik a lovassághoz való beosztások

Terepfelvétel.

után törekcsenek. azonkivül oktatás a fegyvereknek lóháton való használatában; a huszárnak lovon való kiképzésére vonatkozó szabályok ismerete.

A szemléltetés és gyakorlat az elméleti időszakban.

Az I. évfolyam. A földmérő műszerek használatában csoportonként 15 két órás gyakorlatot végez.

A földmérési gyakorlati felvételt megelőzőleg 8 háromórás előgyakorlatot, a terepolvasásban pedig hat alkalommal 3—3 órás gyakorlatot tart, végzi a lövőgyakorlatokat, továbbá a vasutállomás-berendezést tekinti meg.

A II. évfolyam. Megtekinti: a budapesti tüzérszertárt, a tábori lövegek használatát, hatszor 3—3 órás terepfelvételi előgyakorlatot tart és végzi a célélővést.

A III. évfolyam. Részt vesz a tüzérség Örkényben tartott lövőgyakorlatain, háromszor vázoló gyakorlatokat végez, három hóban heti 2 órán át hadijátékon gyakorol. Ez alkalommal helyszinrajzi vázlatoknak természet után készítésében gyakorolja magát, végül a forgópisztolylyal lö célba.

Az intézet parancsnoksága minden oly alkalmat megragad és felhasznál, melyet a növendékek lelkének nemesítésére s ismereteik gyarapítására alkalmasnak tart.

Igy módot nyújt arra, hogy a növendékek a Nemzeti Színház és Opera több előadásait a kincstártól szórakozási célokra adott pénzen látogathassák.

Az Urania színház tanulságos előadásait a lefolyt tanévben az egész intézet kétszer hallgatta meg.

Az Eszterházy-képtárt, a Képzőművészeti Társulat kiállításait, az Iparművészeti és Nemzeti Muzeumot minden növendék látogatta.

Minden évben megtekinti az intézet a nevezetesebb ipartelepeket is.

Gyakorlatok és tanulmányok a gyakorlati tanidőszakban.

I. évfolyam földmérő gyakorlati felvételt végez, hogy a földmérő műszerek használatában gyakorlatot szerezzen s a módszeres terepfelmérésre alkalma nyílják.

Gyakorlatokat végez a tábori munkálatok és egyszerű átjárók elkészítésében, továbbá a hadi hidkészség használatában és csónakázásban.

Megszemléli a kész utászmunkálatokat s a hadi hid verésében vesz részt.

I—III. évfolyam század és zászlóaljban harcz és harcztéri gyakorlatokat végez.

I—II. évfolyam végzi a harczszerű és nagy távolságra való lövést.

II. évfolyam. Az utászcsoportok készítette futólagos és tábori erősítési munkálatokat megtekinti, valamint magát futólagos erősítő munkálatok elkészítésében gyakorolja.

II—III. évfolyam a lovardában és szabadban lovagló gyakorlatokat tart.

III. évfolyam harczászati feladatokat old meg és futólagos erősítéseket tervez a terepen.

Végül a III. évfolyam kiképzését harczászati gyakorló utazással fejezi be s ez alkalommal valamely nagyobb erősített helyet tekint meg.

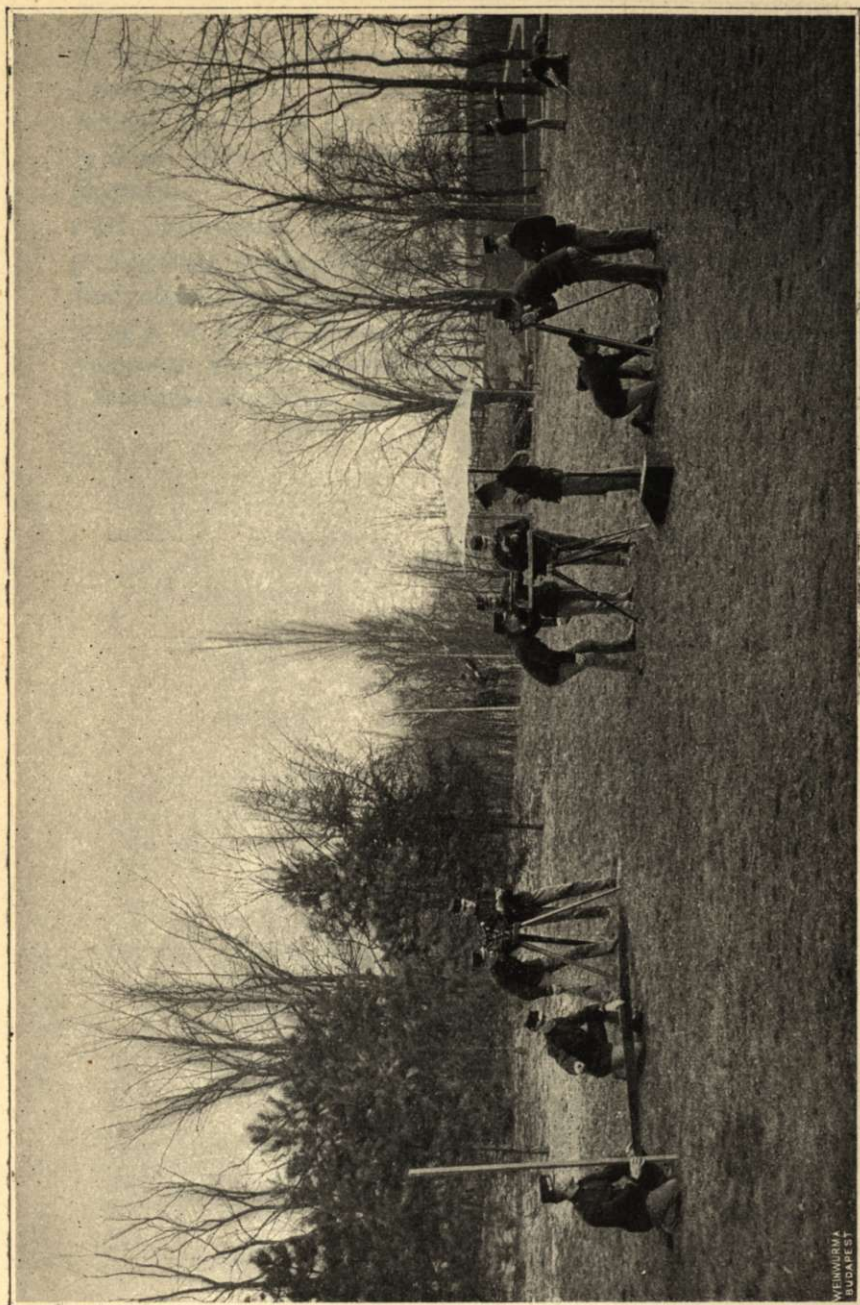
A növendékek osztályozása és kilépése.

A növendékeknek a tanulmányokban elért eredményét a tanári kar évente kétszer és pedig február hó utolsó hetében, továbbá az iskolaév végével állapítja meg és bírálja el.

Az eredményhez képest a növendékeket minden osztályban érdem szerint sorolják s azután hogy törekvéseikért az elismerésnek bizonyos látható jele is legyen, az érdemesek kitüntetés nyernek. E kitüntetésnek három fokozata van: a jeles, kettős és egyes. A jeles kitüntetést a jeles, a kettőst az igen jó, az egyest pedig a jó tanuló növendékek kapják. A ki a következő osztályozás alkalmával nem a kitüntetésének megfelelő eredményt mutatja ki: a kitüntetést elveszti, illetőleg az eredménynek megfelelő kitüntetést nyer.

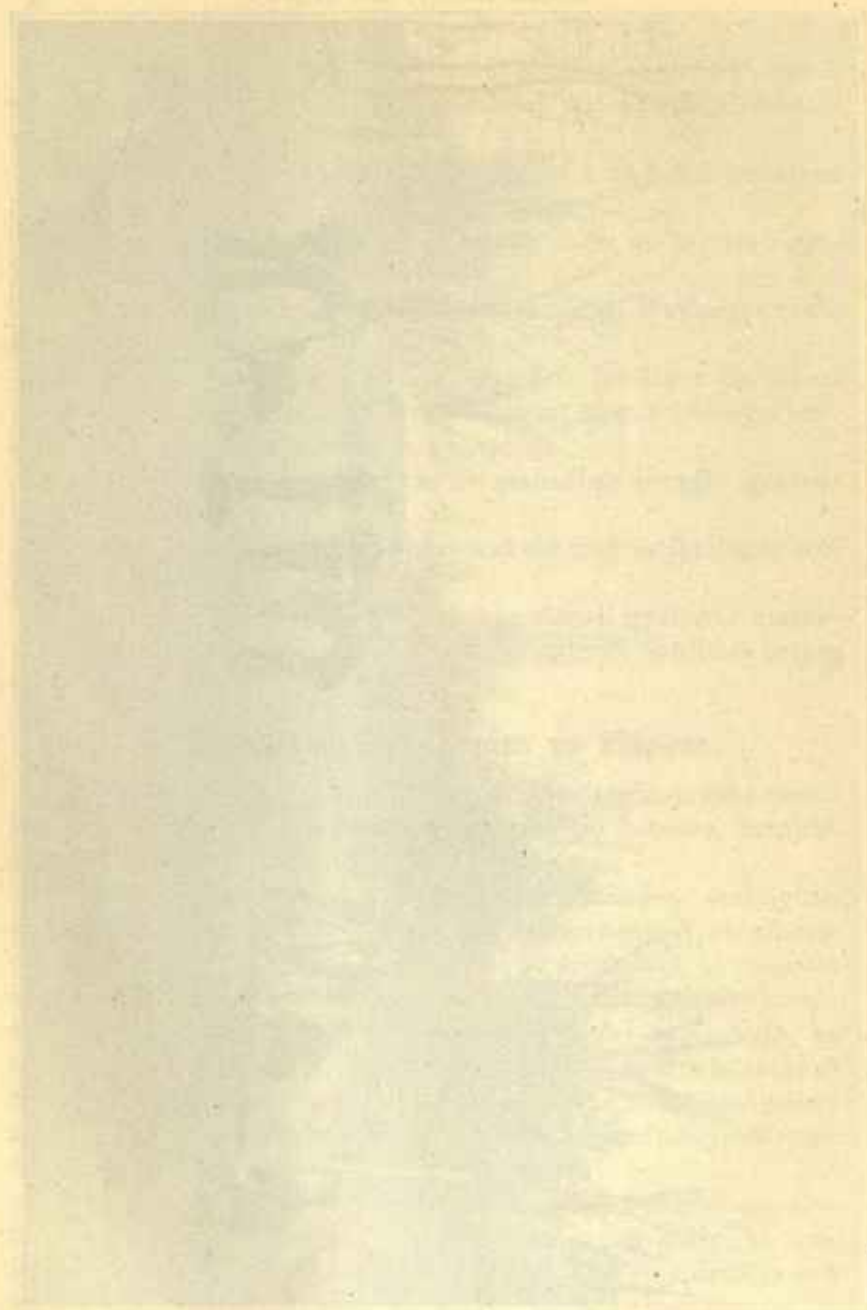
A kik az iskolaév végén megbuknak, s a ki nem elégitő osztályzatot a következő iskolaév elején tartott pótvizsgákon ki nem javítják, magasabb évfolyamba nem léphetnek s az évfolyamot csak a honvédelmi miniszter engedélye mellett ismétellhetik.

Földmérő gyakorlat.

WEINERBÚVA
BUDAPEST

Az akadémia parancsnoksága a szülőket a növendékeknek a tanulmányokban való előhaladása és magatartása felől minden év deczember, február és április hava végén »Tudósítások a tanulmányokban elért eredményről« cím alatt megküldött értesítővel tájékoztatja.

A III. évfolyamot végzett növendékek a szerint, a mint jó vagy elégséges eredményt értek el, hadnagyi vagy hadapród-tiszthelyettesi rangfokozatban osztatnak be a m. k. honvédség, illetőleg a cs. és kir. közös hadsereg kötelékébe és pedig vagy a gyalogság- vagy a lovassághoz.

A felavatás augusztus 18-án történik.

A növendékek ellátása.

A növendékeket ruházattal, felszereléssel és fegyverzettel, továbbá élelemmel, szállással és mindennemű taneszközzel az intézet látja el.

Minden növendék az intézetbe léptekor a tornánál és vívásnál viselendő zsávolyruházaton kívül három rendbeli, u. m. házi, kijáró és díszruhát kap; a II-ik és III-ik évfolyam növendégeit még lovaglónadrággal és csizmával is ellátják.

Fehérneműből egy-egy növendéknek 6—6 pár illetékes.

A növendékek ruházatukat maguk kötelesek tisztogatni, a lábbelieket a háziszolgák tisztogatják.

Minden növendék a használatában levő ruházatról előjegyzést vezet.

A növendékek saját költségükön fehérneműt, keztyűt, sapkát, lovaglónadrágot, nyakravalót és cipőt beszerezhetnek s azokat a fő- és rövid szünidők alatt és a kijárás alkalmával viselhetik.

A magántulajdont képező tárgyaknak azonban a rendszeresített ruházati és felszerelési cikkekkel teljesen meg kell egyezniük.

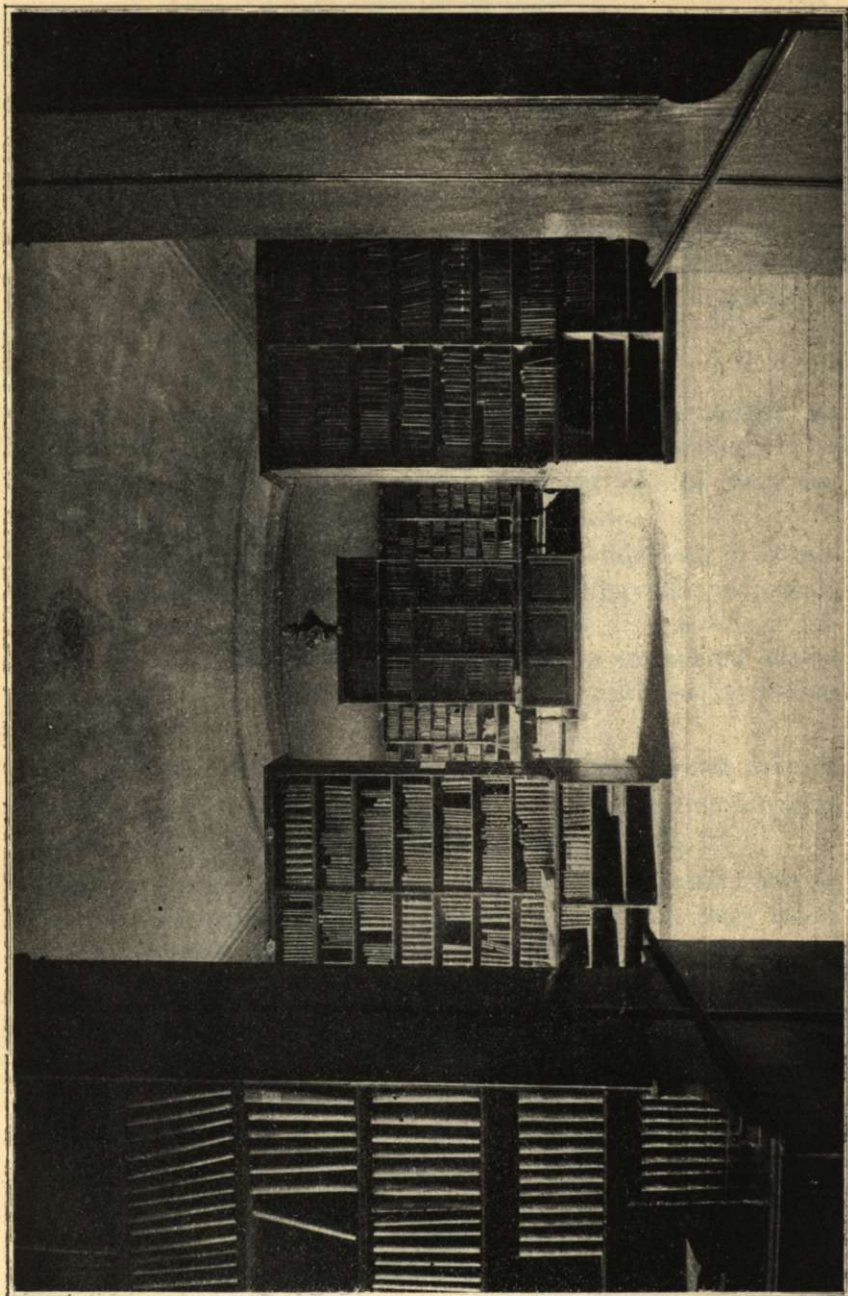
Kinek tetszik s anyagi viszonyai megengedik, tankönyvekkel, taneszközökkel és értéktárgyakkal is elláthatja magát.

Minden osztálynak külön hálóterme van.

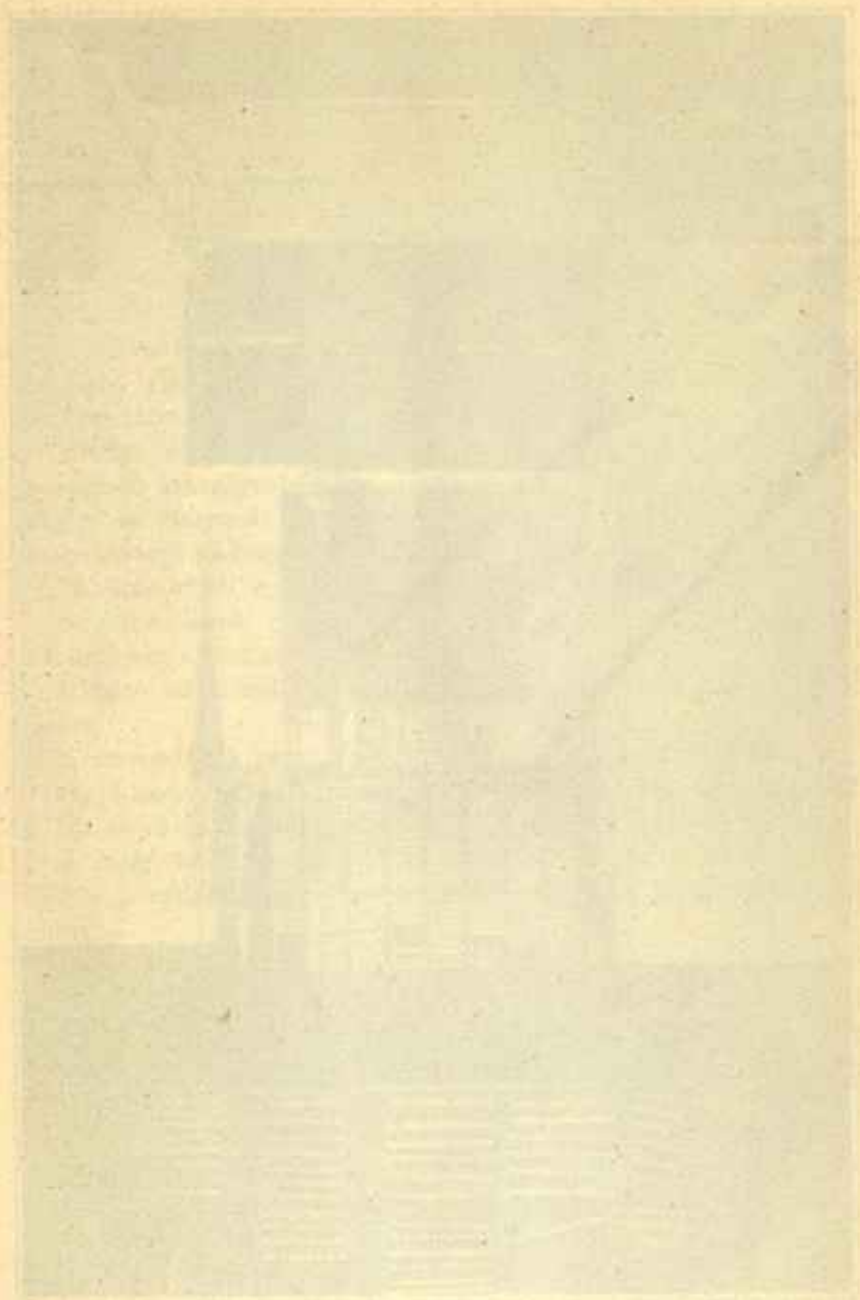
Minden növendék ágya mellett egy-egy zárható éjjeli szekrény áll, melyben a fehérnemű s a viselés alatt nem levő ruházati cikkek tartandók.

A hálóteremben való tartózkodás a növendékek számára csakis a vacsora után az ébresztőig, továbbá azon időben van megengedve, mely a »Napi és órabeosztás« szerint a ruházat tisztogatására fordítandó. Öltözködés végett még a szükség idejére a lovaglás előtt és után, továbbá a városba való kijárás előtt

Könyvtár.

szabad a hálóteremben tartózkodni. Megerőltető gyakorlatok után pihenésre azonban a hálótermet használni lehet.

Egyébként a hálótermek zárva vannak.

Az ágyiruha havonként kétszer, a hó 1-én és 16-án váltatik.

A növendékek napjában háromszor: reggel, délben és este étkeznek. Ezen kívül az intézet részéről a délelőtti szünidő alatt második reggelire, a délutáni szünet alatt pedig uzsonnára a tantermekben kenyér jut kiosztásra.

Az étkezés az éttermekben közösen történik.

Minden asztalnál 12–14 növendék számára van terítve. Az asztalok végeire mint elülülő egy-egy, a századparancsnok kijelölte növendék ül, kik az asztal közepéig ülő öt vagy hat növendékkal egy-egy asztaltársaságot képeznek.

Az elülülő növendékek az étterem-rendért felelősek és személyes példaadás útján oda hatni, valamint felügyelni tartoznak, hogy az étkezés alatt a művelt osztályoknál divó szokások szigorúan betartassanak s hogy a növendékek a társadalmi szokásokat, a melyeket a tiszt követni tartozik, már az intézetben elsajátítsák.

Az akadémiai ügyeleti tiszt a növendékekkel együtt étkezik.

Az ételeket hetenkint a századok sorrendje szerint felváltva minden asztaltársaság számára külön-külön találják fel.

Minden ételből (a bor kivételével) először az asztaltársaság feje s azután sorban a többi növendék olykép vesz vagy merit, hogy mindennap egy más növendék következze az elnök után, és a tál ettől jobbra mindig sorrend szerint adassék.

A növendékek az asztalnál zaj nélkül ildomosan társalogjanak. Ebben az asztal feje mindenkor részt vegyen. Szenvedélyes kitérésektől tartózkodni kell; az elülülő tehát a heveskedő eszmecserét tapintattal más irányba terelje.

A növendékek számára az étlapot egy-egy óra előre a parancsnok elnöklete alatt az étkező bizottság állapítja meg, a hova a növendékek kívánságának tolmácsolására minden évfolyam két-két növendéket küld. Az 1900. évi márczius havi étlapot bemutatjuk.

Étlap 1900. márczius havára.

Első hét.

1. *Csütörtök.* Délben húsleves daragaluskával, marhahús babfőzelékkel, burgonyametélt; este paradicsomos szelet rizsszel.
2. *Péntek.* Délben burgonyaleves, sertéssült lencsefőzelékkel, kiflik ízzel; este székelygulyás.
3. *Szombat.* Délben húsleves metélttel, marhahús sóskamártás rizskörzettel, töpörtőspogácsa; este füstölt kolbász babfőzelékkel.
4. *Vasárnap.* Délben rizsleves tejfel és tojással, borjúszelet burgonya-körzettel, fánk ízzel; este vegyes felvágott.
5. *Hétfő.* Délben húsleves gombóczzal, marhahús tejeles tormamártással burgonyakörzettel, zsíros metélt nagy és aprószöllővel; este borjúpörkölt galuskával.
6. *Kedd.* Délben húsleves metélttel, marhahús töltött káposztával, diós metélt; este sertéssült burgonya-körzettel.
7. *Szerda.* Délben rántottleves rizsszel, felsál sült vadasan, macaroni-körzet, lekváros metélt; este füstölthús lencsefőzelékkel.

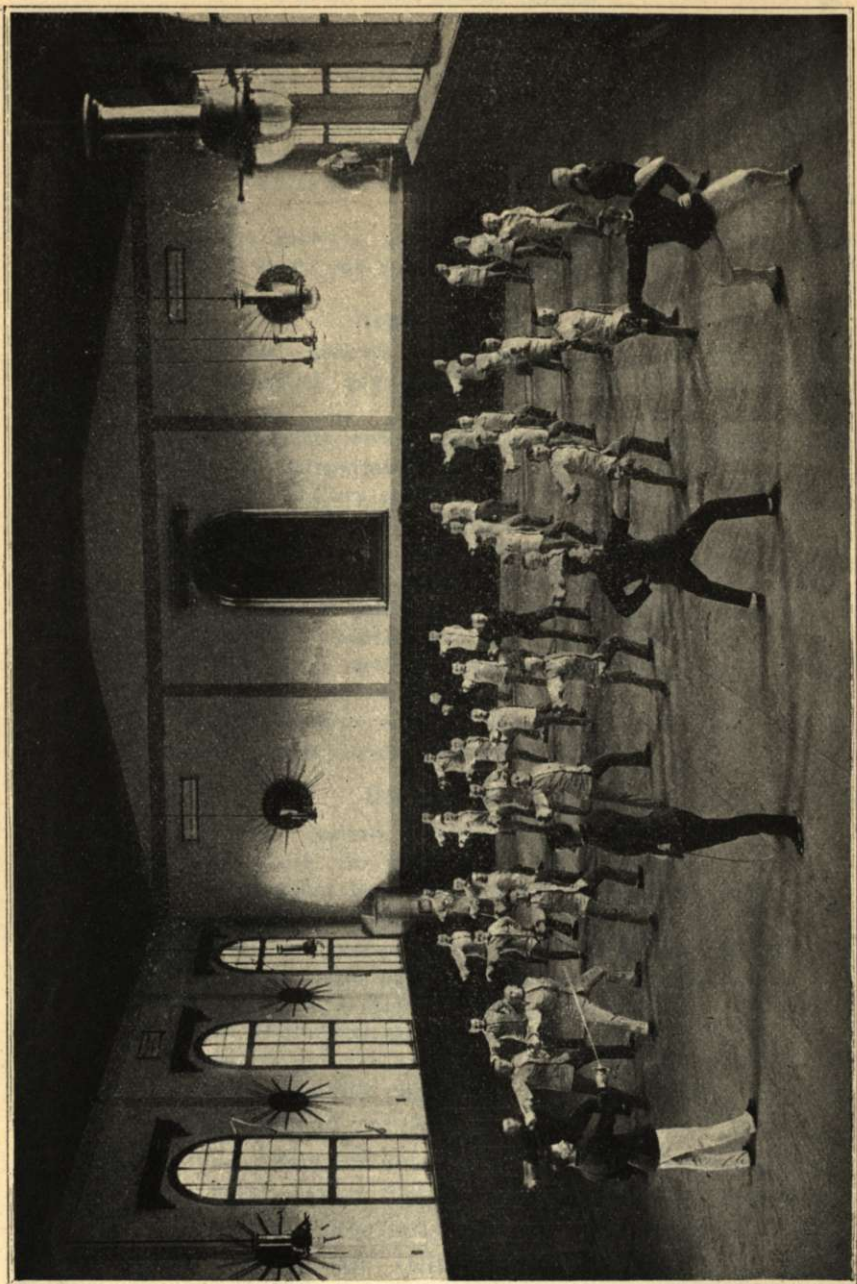
Második hét.

8. *Csütörtök.* Délben húsleves daragaluskával, marhahús pizkemártással s tarhonya-körzettel, almás rétes; este paradicsomos szelet rizsszel.
9. *Péntek.* Délben burgonyaleves, borjúszelet burgonya-pirrével, gombóc lekvárral; este vagdalt szelet lencsefőzelékkel.
10. *Szombat.* Délben húsleves koczka tésztával, marhahús sóskamártása s macaroni körzettel, diós és mákos patkó; este borjúpörkölt galuskával.
11. *Vasárnap.* Délben húsleves borsóka-tésztával, marhahús uborkamártással rizskörzettel, borjúszelet burgonyapirrével; este debreczeni kolbász tormával.
12. *Hétfő.* Délben húsleves daragaluskával, marhahús vöröshagymamártással s burgonyakörzettel, mákos metélt; este füstölthús babfőzelékkel.
13. *Kedd.* Délben húsleves metélttel, marhahús töltött káposztával, diós és mákos patkó; este rostélyos burgonyakörzettel.
14. *Szerda.* Délben habléves zsemlyeszelettel, felsál sült vadasan s rizskörzettel, fánk ízzel; este füstölt kolbász borsófőzelékkel.

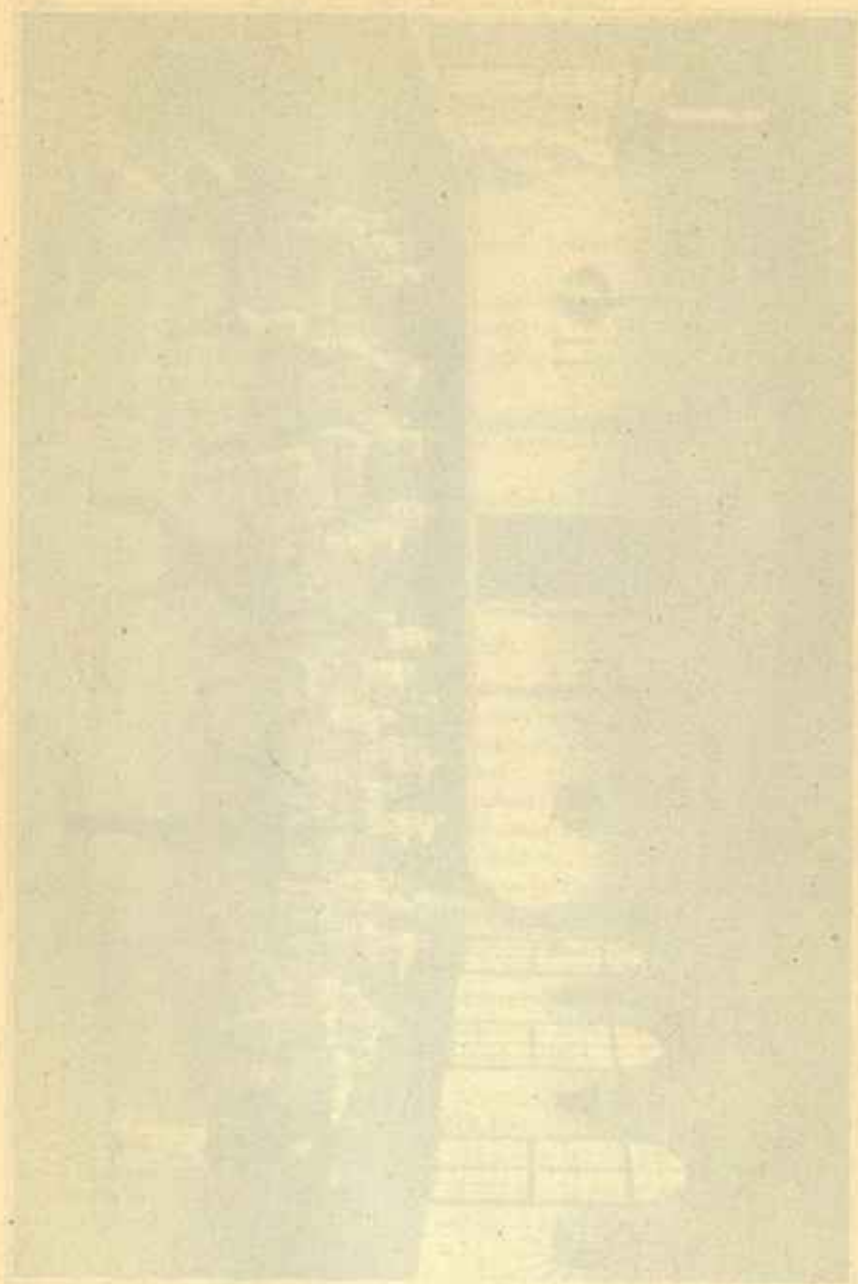
Harmadik hét.

15. *Csütörtök.* Délben húsleves daragaluskával, marhahús sóskamártással s tarhonyakörzettel, mákos metélt; este paradicsomos szelet rizsszel.
16. *Péntek.* Délben burgonyaleves, sertéssült káposztafőzelékkel, almás rétes; este vagdalt szelet burgonyakörzettel.
17. *Szombat.* Délben húsleves kockatésztával, marhahús tejeles tormamártás s rizskörzettel, gombóc lekvárral; este rostélyos burgonyával.

Vivás.

THE CHURCH OF THE HOLY TRINITY, NEW YORK CITY

18. *Vasárnap.* Délben borjúragout - leves rizsszel, borjúszelet burgonyakörzettel, almás vajas pite; este vegyes felvágott.

19. *Hétfő.* Délben húsleves daragaluskával, marhahús uborkamártás s tarhonyakörzettel, fánk ízzel; este borjúpörkölt galuskával.

20. *Kedd.* Délben húsleves metélttel, marhahús töltött káposztával, diós metélt; este rántotta sódarral.

21. *Szerda.* Délben bableves zsemlyeszelettel, felsál sült vadasan, macaroni-körzettel, kiflik ízzel; este füstölt hús babfőzelékkel.

Negyedik hét.

22. *Csütörtök.* Délben húsleves árpagyönggyel, marhahús vöröshagymamártás s burgonyakörzettel, gombóc lekvárral; este paradicsomos szelet rizsszel.

23. *Péntek.* Délben rántott leves rizsszel, sertéssült káposztafőzelékkel, fánk ízzel; este vagdalt szelet burgonyafőzelékkel.

24. *Szombat.* Délben húsleves metélttel, marhahús tejeles tormamártás s macaroni-körzettel, diós metélt; este borjúpörkölt galuskával.

25. *Vasárnap.* Délben húsleves borsóka-tésztával, marhahús piszkemártás, tarhonyakörzettel, borjúsült vegyes salátával; este bécsi kolbász tormával, sajt.

26. *Hétfő.* Délben húsleves gombóczzal, marhahús ecetes tormamártás s rizskörzettel, túrós csusza töpörtővel; este füstölt hús lencsefőzelékkel.

27. *Kedd.* Délben húsleves metélttel, marhahús töltött káposztával, metélt nagy és aprószöllővel; este rántotta sódarral.

28. *Szerda.* Délben burgonyaleves, felsál sült vadasan s rizskörzettel, töpörtős pogácsa; este füstölt kolbász burgonyafőzelékkel.

Ötödik hét.

29. *Csütörtök.* Délben húsleves daragaluskával, marhahús sóskamártás, s tarhonyakörzettel, fánk ízzel; este vagdalt szelet lencsefőzelékkel.

30. *Péntek.* Délben burgonyaleves, sertéssült káposztafőzelékkel, almás rétes; este füstölt hús babfőzelékkel.

31. *Szombat.* Délben húsleves metélttel, marhahús tejeles tormamártás s burgonyakörzettel, diós és mákos patkó; este borjúpörkölt galuskával.

Reggeli: tejes kávé 25 cl., 1 darab 80 grammos zsemlye.

Tíz órai: 1 darab 80 grammos zsemlye.

Ozsonna: 1 darab 140 grammos kenyér.

A növendékek a második reggeli és uzsonna idejére, továbbá vásár-, ünnep- és kimenő napokon d. u. 4^h—8^h közt a növendékaszinóban hideg ételneműeket vehetnek, u. m. kenyeret, zsemlyét, sóskiflit, vaját, sajtot, füstölt és tormás kolbászt, szalonnát, szalámit és sonkát. Liköröket, bort, kávé, theát és meleg ételeket árulni nem szabad. Délutáni szünet alatt azonban a sör-árulás meg van engedve.

A gyengélkedő és beteg növendékek felvételére, ápolása és gyógykezelésére az intézetben egy törzssorvos parancsnoksága alatt a kor igényeinek teljesen megfelelően berendezett kórház van felállítva s abban az orvosfőnök mellett két honvéd-orvos állandóan alkalmazva.

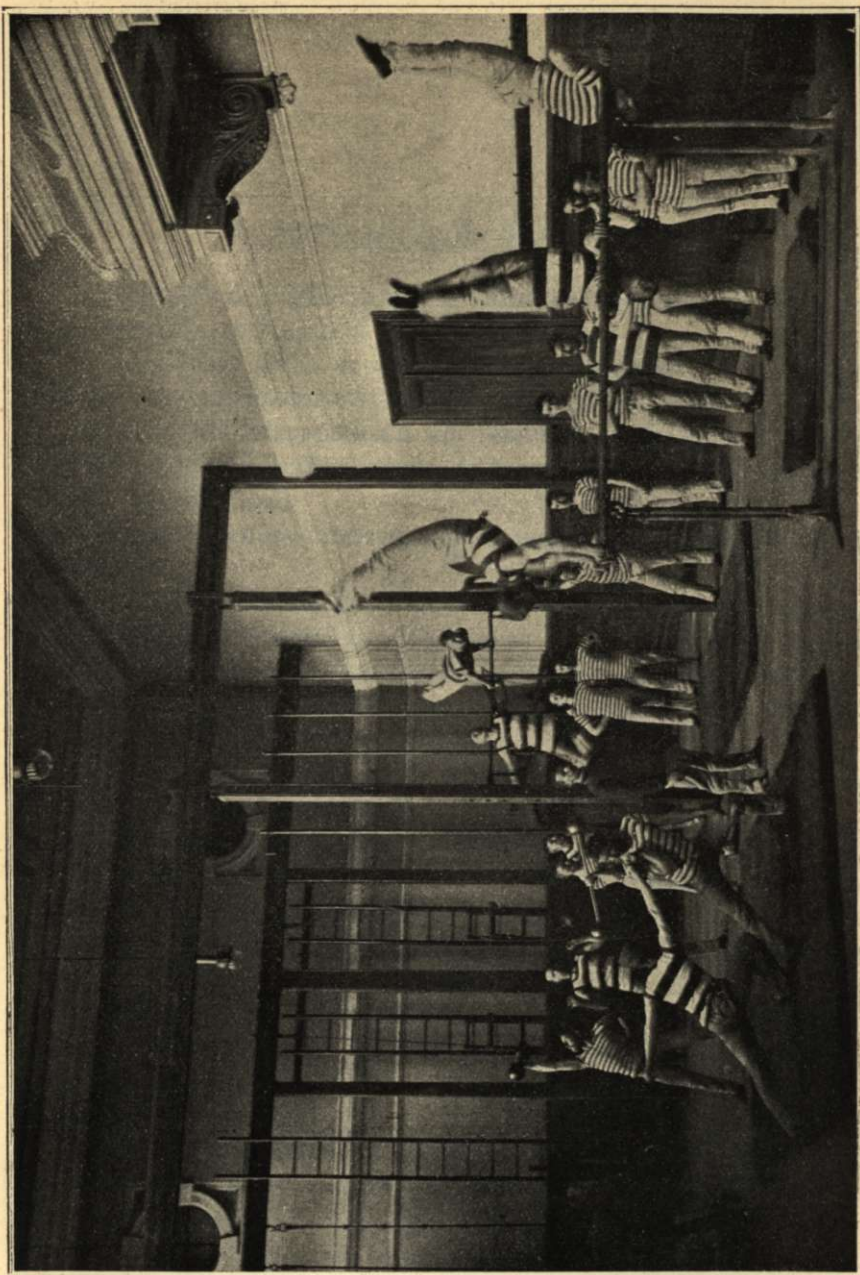
A növendékek beteg bajtársaikat köznapokon az ebéd utáni szünet alatt, vásár- és ünnepnapokon d. u. 3—4 óra közt látogathatják.

A szülők és hozzátartozók a beteg növendékeket naponként délután 3—4 között látogathatják.

A netán fertőző és ragályos betegségbe esett növendékek felvételére az intézet kertjében lévő elkülönített fertőző kórház szolgál.

Ötödik rész

Torna.

A növendékek életrendje.

A növendékek foglalkozását a parancsnokság kiadta »Napi és Tanóra-rend« szabályozza.

A foglalkozás főbb mozzanatait s az ébresztőt és takarodót kürtjel, az óraváltozásokat pedig csengetyűszó jelzi.

Az ébresztőt köznapokon a téli félévben reggel 6^h-kor s nyári félévben pedig 5 órakor, vásár- és ünnepnapokon pedig egy-egy órával később jelzik.

A »Napi és Tanóra-rend« határozza meg az oktatások nemét és tartamát.

Az elméleti előadásokat reggel 20ⁱ tartó gyakorlat előzi meg.

A délelőtti folyamán az előadásokat $\frac{1}{2}$ —1 óráig tartó szünet szakítja meg. Ezen időben tartják a parancsnokok a kihallgatásokat s költik el a növendékek második reggelijöket. Az előadások déli $\frac{1}{2}$ 1 óráig tartanak.

A délutáni foglalkozás 2 órakor kezdődik s inkább katonai s testedző gyakorlatokból áll.

Minden osztálynak külön tanterme van.

Az osztályok a német és francia nyelv oktatása végett a növendékek a nyelvkezelésben való ügyességéhez képest két csoportra oszlanak, a mikor az osztály egyik része más terembe vonul.

A földmértan és terepábrázolás, a szabadkézi rajz, a fizika számára kiutalt órákra, továbbá tornára és vívásra is a növendékek a megfelelő termekbe vonulnak s az oktatásban itt részesülnek.

Miután a növendékek a lovassági szolgálatra épűgy kiképzendők mind a gyalogsági szolgálatra, a lovaglás oktatására nagy gond fordítottatik. Az intézetnek 75 háta ló van, s két lovaglótanár nyújtja az oktatást, télen a fedett lovaglóban,

kedvező időben pedig az intézeti kert nagy lovaglótérén vagy a terepen.

A Napi és Tanóra-rendben kiutalt ismétlő órákat a növendékeknek arra kell felhasználniuk, hogy az előadásokra feladottakat szellemileg még egyszer feldolgozván, kibővítsék és elméjükbe véssék.

Az ismétlő órákon valamennyi növendéknek a tanteremben jelen kell lenni.

A napközi szünetek idejét és hosszát a Napi és Tanóra-rend szabja meg. Mivel pedig a növendékeknek a tudományok jelentékeny részének elsajátítása végett különben is majdnem az egész napot a tantermekben kell tölteniök: a délelőtti és délutáni (4—5 óra közti) szüneteket annál inkább fel kell használniuk az intézet kertjében való tartózkodásra, hogy magukat ezzel is edzzék. A szünetek idején a tanteremből már azért is távozni kell, hogy azokat szellőztetni lehessen. A szépen parkirozott 60 holdnyi kert, melyben az uszoda is van, különösen alkalmas a növendékek üdítő szórakozására.

A növendékek a kertben élvezett hosszabb szüneteket iskolai játékokra használják fel.

Azon szünetek alatt, melyeken a Napi és Tanóra-rend szerint a látogatók fogadása megengedve van, a növendékek hozzátartozóikat nyáron a kertben, télen és kedvezőtlen időben vagy a hozzátartozók kívánságára pedig a látogató-szobában fogadják.

A növendékek szálláskörletébe látogatókat vezetni tilos. Az intézet megtekintésére vagy a növendékek sürgős látogatására engedélyt az ügyeleti tiszt ad.

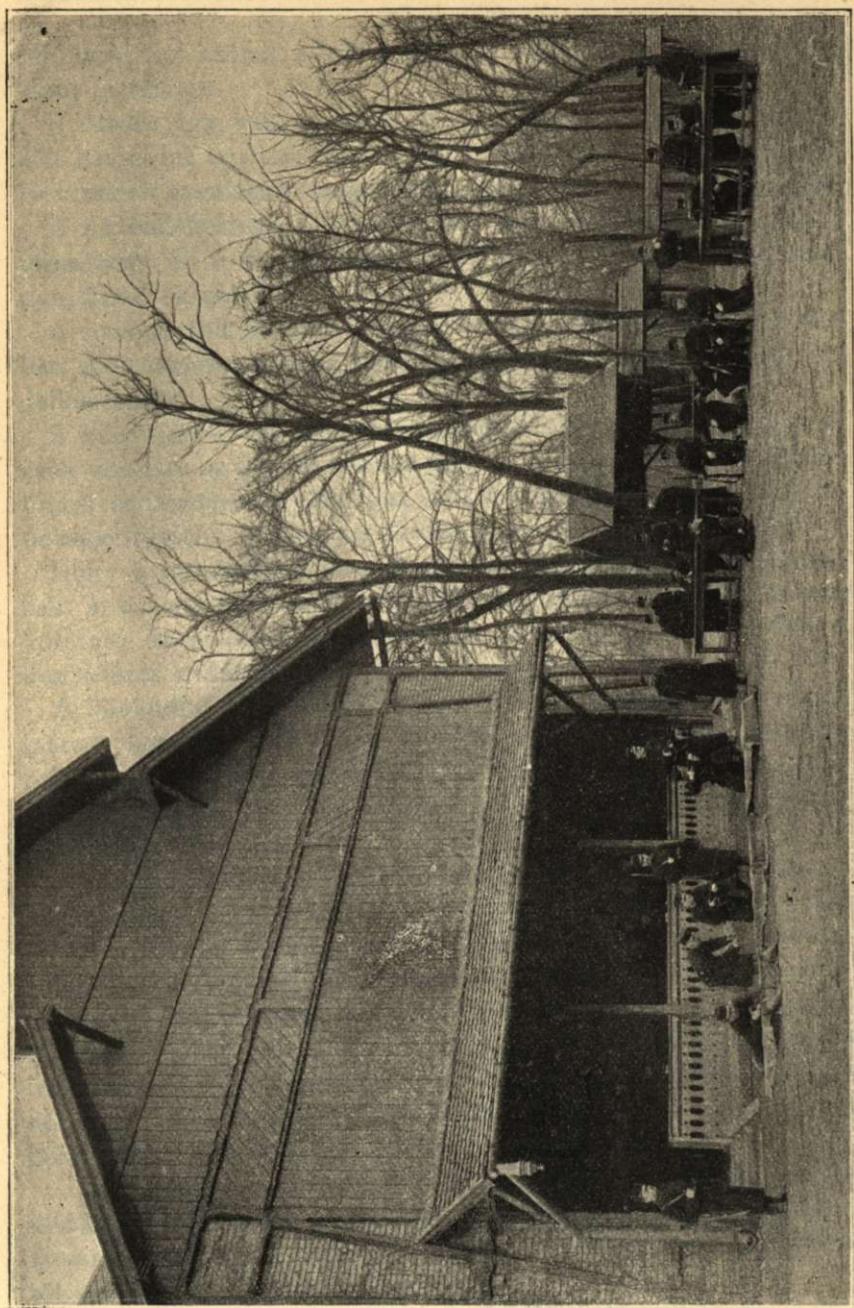
A növendékek a délutáni szünidőben osztályonként a napi-parancs kihirdetéséhez sorakoznak, hol előttük a napi parancsot a szolgálattelvő tiszt jelenlétében az ügyeleti szolgálatot végző növendékek közül a rangban idősebb olvassa fel.

A növendékek számára érkezett egyszerű postaküldeményeket a század számvivő altisztje kézbesíti.

Az ajánlott, érték- és csomagküldeményeket az értékkezbessítő könyvben leendő elismerés ellenében a szolgálattelvő tiszt a napi parancs kihirdetésénél osztja ki.

A növendékek télen az akadémia szárnyépülete földszintjén levő meleg fürdőben, nyáron pedig a kertben levő uszodában

Czéllovó gyakorlat.

fürdenek, hol azokat, a kik még úszni nem tudnak, az úszómester úszni is tanítja.

E fürdés úgy van rendezve, hogy a fürdőben minden növendék hetenkint egyszer, az uszodában pedig, a mennyiben az időjárás annak használatát megengedi, lehetőleg minden nap fürdöjék.

A növendékeknek a nyári félév alatt a kerékpározásban a tornatanár és a segédoktatók a tornaórák és a szünetek alatt nyújtanak oktatást.

A növendékek zenében is gyakorolhatják magokat. Az intézetben több zeneterem van, melyben zongora és cimbalom áll rendelkezésre.

A kik valamely hangszer kezelésében oktatást óhajtanak nyerni, azok számára az intézet parancsnoka igen előnyös díjazás mellett jóhírű zenetanárokat alkalmaz, a kik a növendékeket a parancsnokság kijelölte időben az akadémia zenetermében oktatják.

Hogy a növendékek szünidejükben hasznosan szórakozhassanak s ismereteiket szaporíthassák, az intézet gazdag, 80.000 kötetnyi könyvtárát használhatják. A könyvek kicserélését a könyvtáros a délutáni szünidő alatt eszközli.

A lélekűdítő és testedző játékok üzésére a növendékeknek az intézet kertjében telepített modern sporttér, a tennis és tekepályák, a diskos- és gerelyvetés, súlydobás, football, továbbá az intézet tavan a téli korcsolyázás s a nyárszaki csónakázás bő alkalmat nyújtanak.

A növendékeknek a városba való szabad kijárási hétköznapiokon hetenkint egyszer, a III. évfolyamnak azonban hetenkint kétszer, délután 5—8-ig, vásár-, ünnep- és iskolamentes napokon pedig délután 2 órától esti 9 óráig, színházak, mulatságok és hangversenyek látogatására pedig éjjeli 11 óráig van megengedve.

Vásár-, ünnep- és iskolamentes napokon a szülők, rokonok és ismerősöknél való étkezésre a századparancsnokok adhatnak engedélyt. A kik a városban való étkezésre nyertek engedélyt, az intézetből már délelőtt 11^h 30^l-kor eltávozhatnak.

A növendékek a nagy szünidőn kívül szabadságra bocsátatnak: *karácsonyra*, december 23-tól január 2-ig; *farsangra*, farsang vasárnaptól hamvazó szerdáig; *husvétra*, nagy csütörtöktől a husvétra következő keddi napig.

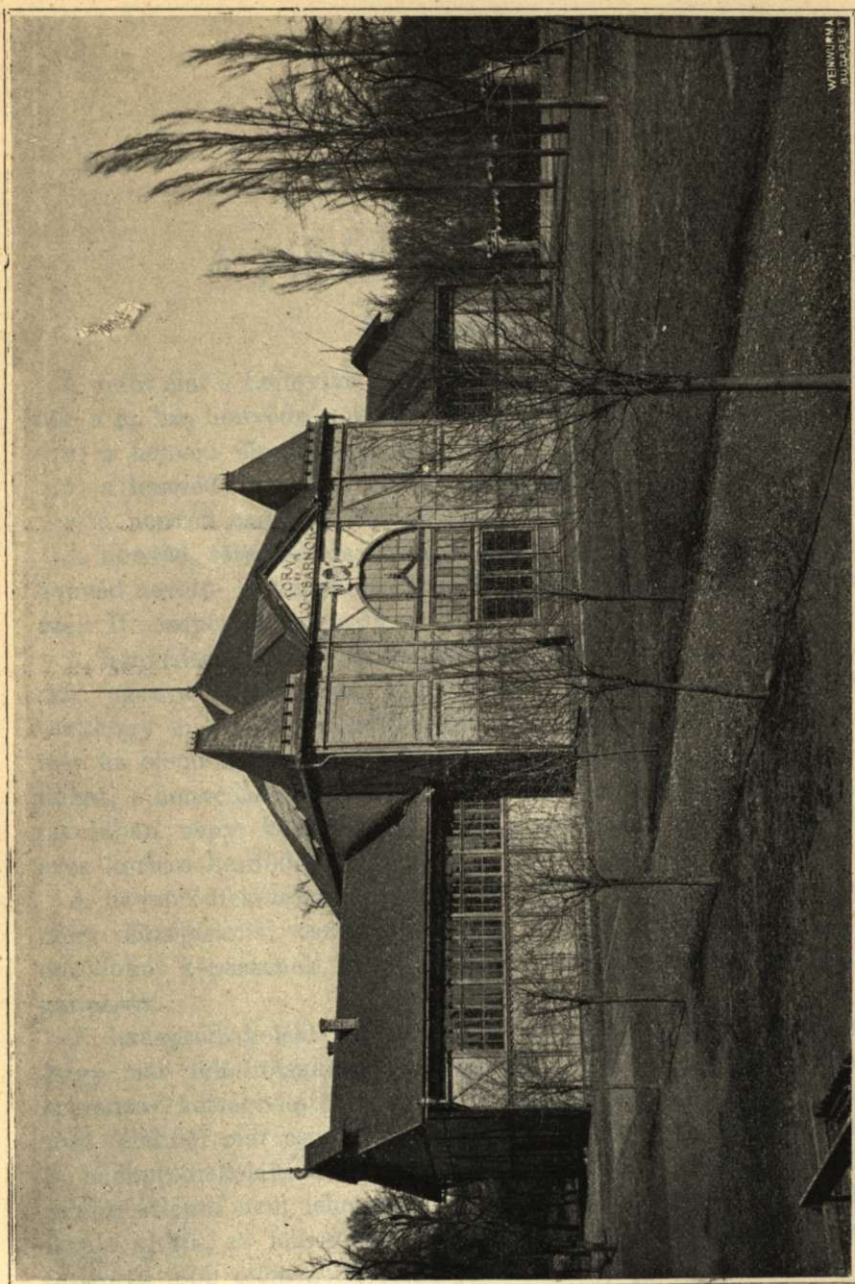

Ha vidéken lakó szülők növendékfiuk látogatására jönnek, ezeknek az akadémia-parancsnok köznapokon is megengedheti, hogy szüleikkel a városban étkezzenek s a Napi és Tanóra-rend szerint üdülésre és ismétlésre szánt órákat szüleikkel együtt tölthessék.

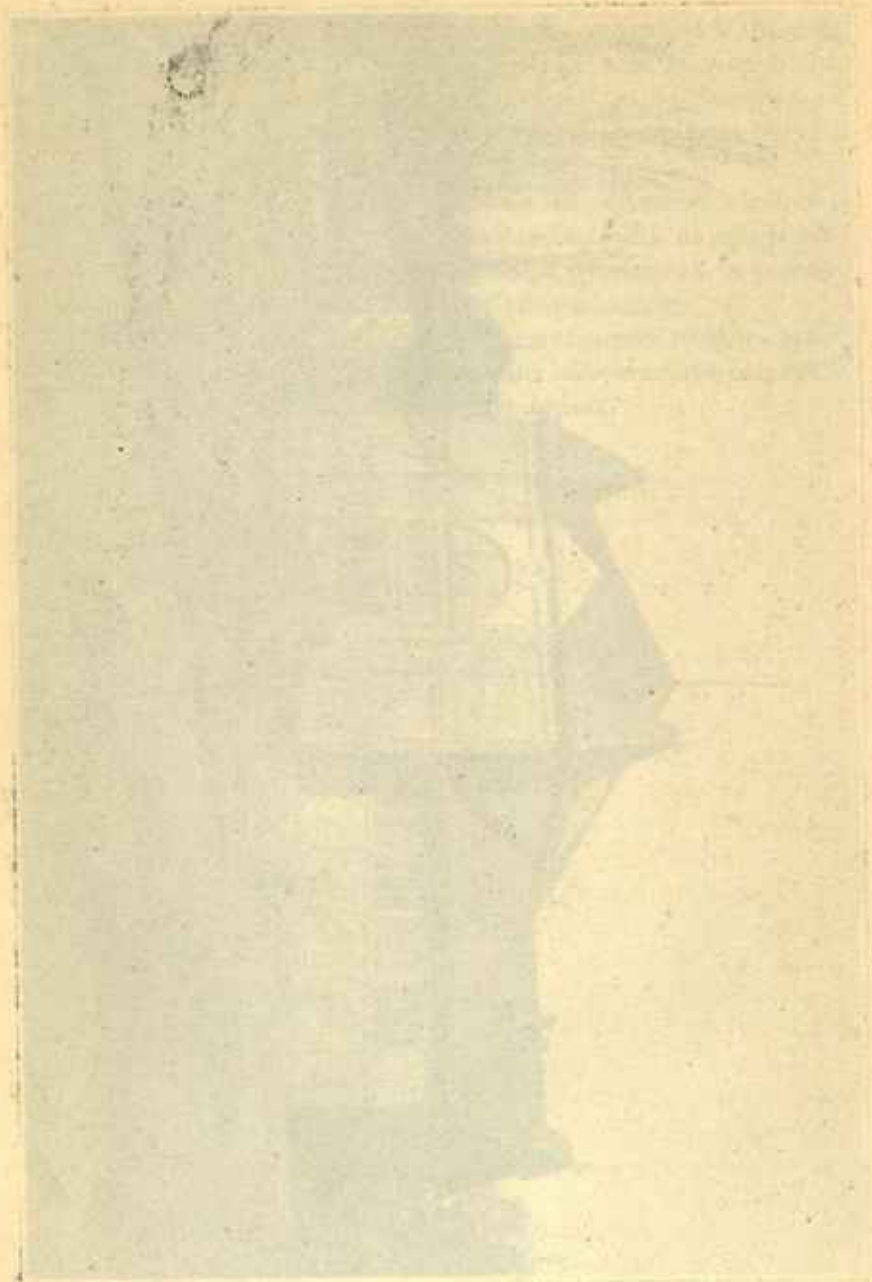
A növendékek hozzátartozóik írásban előterjesztett kérelmére a fő- és székváros közelében teendő kirándulásokra az akadémia-parancsnokságtól a szünnapokra engedélyt nyerhetnek, s az intézetből már reggel, esetleg előző este eltávozhatnak.

A növendéket a napi foglalkozás után nyugovóra térésre a takarodó jel inti. Már esti $1\frac{1}{2}$ órakor ugyanis hálótermükbe mennek s esti 9^h-kor a takarodó jelre nyugovóra térnek.

Torna- és lőcsarnok.

A pályázó ifjak felvétele.

Általánosak.

A mint már a Ludovika Akadémia fejlődéstörténeténél említettük, a m. kir. honvédség nevelő- és képzőintézetei a következők:

- a) a honvéd főreáliskola Sopronban;
- b) a honvéd Ludovika Akadémia Budapesten és
- c) a honvéd hadapródiskolák Nagyváradon és Pécsen.

A honvéd főreáliskola és a honvéd Ludovika Akadémia a honvéd nevelő- és képzőintézetek I-ső, a honvéd hadapródiskolák ezek II. csoportját képezik.

A honvédség nevelő- és képzőintézetei tehát épen úgy vannak tagozva és szervezve, mint a cs. és kir. közös hadseregnél, csakhogy míg a közös hadseregnél a négy katonai alreáliskola már az elemi iskola falai közül fogadja keblére a 10—11 éves fiukat, a honvédségnél a katonai nevelés a m. kir. honvéd főreáliskolában négy középiskolai osztály elvégzése után a 14—16 éves korban kezdődik.

A hadapródiskoláknak eddig az volt a rendeltetésük, hogy négy középiskolai osztályt végzett 14—16 éves ifjakból hadapródokat képezzenek, tehát a csapattisztek nagy tömegét szolgáltassák.

E hadapródiskolák szervezetének eddigelé az volt a bajok, hogy már felállításukkor a kapujok fölé írták a »Lasciate ogni speranza« kétségbeejtő szavakat, a melyek minden magasabbra törő lélekből már csirájában ölték ki az előre törekvés ösztönét. A hadapródiskolákból ugyanis a főreáliskolába, vagy az akadémiába átlépni nem lehetett. A ki mögött bezárult a hadapródiskola ajtaja, az lemondhatott a magasabb fokú kiképzés biztosította jobb előmenetel reményéről.

A hadapródiskolák legújabb szervezése azonban épen annyi bölcseséggel, mint nemesszívűséggel az átok varázsa alól feloldotta a hadapródiskolákat akkor, mikor azok tanítási tervét úgy állította össze, hogy a hadapródiskolák a szakképzés mellett annyi általános műveltséget nyújthassanak, mint a középiskolák s hogy továbbá, a kikben van tehetség, azokat a hadapródiskolák III. évfolyamából a katonai akadémiákba való lépésre képesítse és ösztönözze.

Mivel tehát immár a hadapródiskola is lehet az akadémiának előkészítő iskolája, a Ludovika Akadémiába pályázó ifjak felvételét ismertető leírás keretébe a hadapródiskolákba rendszerezített alapítványos helyeket is felvesszük.

Részletes tájékoztatás.

A Ludovika Akadémián a növendékek számára

a) teljesen díjmentes és fél díjmentes államköltséges,

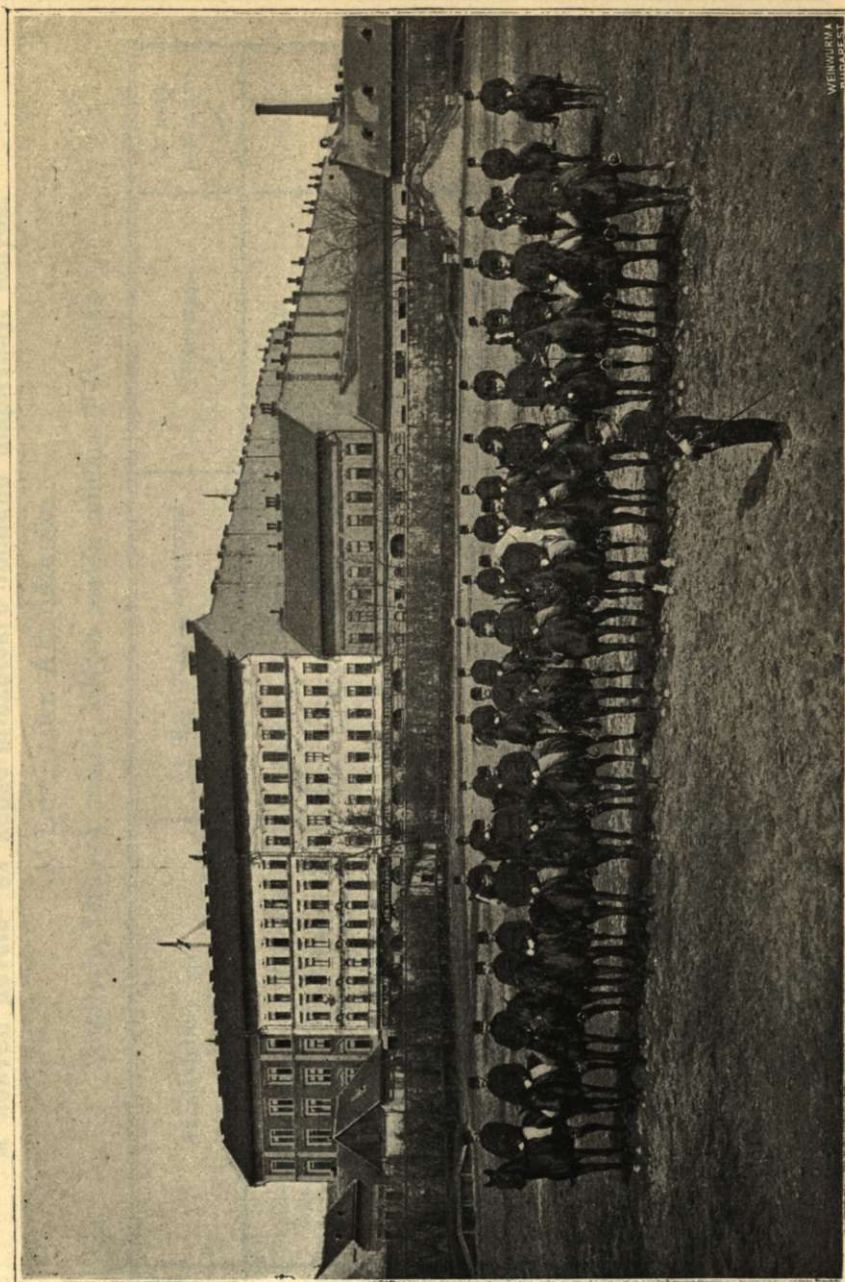
b) alapítványos és

c) fizetési helyek vannak rendszeresítve.

A Ludovika Akadémiába évenként 25 ifjú nyer az állam költségén leendő kiképzésre felvételt.

Az alapítványos helyeket az alábbi kimutatásban soroljuk fel, kitéüntetvén egyuttal azt is, hogy legközelebb mikor kerülnek pályázat alá:

WERNER
MAGAZIN

Lovaglás.

A honvéd nevelő- és képző-intézetekre fennálló alapítványi helyek.

A) Ludovika-Akadémiára:

Betöltésre kerülnek rendes kilépés esetén minden 3 év után.

Folyó szám	Az alapítvány neve	Az alapítványra igényyel bírnak	Bemutat	A hely betöltésre jut
1	Szanádi Áldassy Ignác Ludovika Akadémia alapítványa	1 I. rokonok, II. magyar állam- polgárok	tárgyalás alatt	1901/2
2	Gr. Apponyi Antal és György alapítv.	1 magyarországi illetőségű ma- gyar állampolgárok	gr. Apponyi Géza	1900/1
3	Gr. Batthyány János alapítványa	2 magyar ajkú magyar állam- polgárok	gr. Zichy Nep. János	1901/2 1902/3
4	Gr. Batthyány-Jankovich alapítványa	1 „	gr. Jankovich Tivadar és László felváltva	1902/3
5	Hg. Batthyány-Strattmann Fülöp ala- pítványa	1 magyar nemes ifjak	hg. Batthyány-Stratt- mann Fülöp	1902/3
6	Gr. Beleznay Sámuel alapítványa	2 nemes ifjak, vagy a király és haza szolgálatában érdemeket szerzett tisztviselők fiai	gr. Beleznay Árpád	1901/2 1902/3
7	Budapest székes főváros alapítványa	2 Magyar állampolgárság	Budapest székes főváros	1900/1 1902/3
8	Gr. Buttler János Ludovika Akadémia alapítványa	44 „	Heves, Ung, Pest, Nó- grád, Bihar, Borsod, Szabolcs, Abauj-Torna, Gömör, Zemplén, Bereg és Ugocsa vm.	* 1901/2 1902/3

*) 1898/99—1900/901-ig Heves, Ung, Pest, Nógrád, Bihar, Borsod, Szabolcs és Abauj-Torna két-két, Gömör, Zemplén, Bereg és Ugocsa egy-egy ifjat. — 1901/902—1903/4-ig minden 3 évben az előbb említettek 4—4, az utóbb említettek 2—2 ifjat. — Ezenkívül 4 váltakozva betöltendő hely.

Folyó szám	Az alapítvány neve	Az alapítványra igénynyel birnak	Bemutat	A hely betöltésre jut
9	Gr. Csekonics család Ludovika Akadémia alapítványa	1 magyar állampolgárság	gr. Csekonics Endre	1901/2
10	Debreczen sz. kir. város Ludovika Akadémia alapítványa	2 I. debreczeni, II. magyarországi illet. állampolgárság	Debreczen sz. k. v.	1900/1 1902/3
11	Gr. Eltz Imre és Károly Ludovika Akadémia alapítványa	1 magyar állampolgárság	gr. Eltz Károly	1901/2
12	Festetich Antal Ludovika Akadémia alapítványa	1 »	gr. Festetics Pál	1902/3
13	Écskai Lázár Zsigmond	1 I. rokonok, II. Bács-Bodrog, Torontál, Temes és Krassó- Szörény megyei ill. tisztek fiai, III. ugyanezen megyékből származó nemesek, IV. mások	gr. Harnoncour Félix	1900/1
14	Br. Mandell Lajos Ludovika Akadémia alapítványa	1 magyar állampolgár, Bihar me- gyeiek első sorban	M. kir. honvédelmi mi- nister	1900/1
15	Gr. Nákó Kálmán Ludovika Akadémia alapítványa	2 római és gör.-kath. vagy protest. állampolgárok	gr. Nákó Kálmán	1900/1 1901/2
16	Br. Orczy-család alapítványa	1 magyar állampolgárság	br. Orczy Emil, Elek, Cherubin, Andor és Béla felváltva	1901/2
17	B. Rudics Máté és b. Rudics József alapítványa	1 I. vérséges atyafiak, II. sze- génysorsú magyarul jól beszélő állampolgár	ő cs. és apost. kir. Fel- sége a honvédelmi mi- nisterium által	1901/2
18	Szabadka sz. k. v. alapítványa	1 magyar állampolgár, szabadkai előnyben részesül	Szabadka sz. k. v.	1901/2
19	Temesváry Márton alapítványa	2 magyar állampolgárok, bírák, ügyészek fiai előnyben részes.	m. kir. honvédelmi mi- nisterium	1900/1 1902/3

Kerékpározás.

Folyó szám	Az alapítvány neve	Az alapítványra igénynyel bírnak	Bemutat	A hely betöltésére jut
20	Vojnits Máté és Vojnits-család alapítványa	1 I. Vojnits családbeli, II. szegény magyar ajkú állampolgárok	a Vojnich-család 3 legidősebb tagja	1902/3
21	Gr. Zichy Ferencz alapítványa	2 magyar állampolgár	a m. kir. honvédelmi ministerium	1900/1 1901/2
22	Id. gr. Zichy János ágának alapítványa	1 magyar állampolgár	gr. Zichy Nándor és gr. Zichy János felváltva	1902/3
23	Budapest főváros, gr. Andrássy Gyula aulé köre alapított alapítványa	1 budapesti illetőségű ifjak	Budapest székes főváros	1900/1
24	Izraeliták orsz. irodájának I. Ferencz József ű Felségéről elnevezett Ludovika Akadémia alapítványa	2 bármily vallású magyar állampolgárok	m. kir. honvédelmi minster	1902/3
25	Kalmár Józsefné alapítványa	1 I. főlegyházi, II, kiskunsági, III. nagykanizsai	özv. Kalmár Józsefné halála után Kun-Főlegyháza	1901/2
26	Gr. Mailáth György alapítványa	1 I. esztergommegyei és városi tisztviselők fiai, II. más államp.	gr. Mailáth György	1901/2
27	Dr. Mészáros Károly Ludovika Akadémia alapítványa	1 I. honv. ezredorvosok fiai, II. honv. tisztek és tisztviselők fiai, III. magyar ajkú honpolg.	özv. Mészáros Károlyné szül. Ribáry Mária	1902/3
28	Pécs sz. k. város Ludovika Akadémia alapítványa	1 pécsi illetőségű ifjak	Pécs sz. k. v.	
29	Borsod vm. Ludovika Akadémia alapítványa	1 I. Borsod vm., II. más magyar állampolgárok	Borsod vm.	
30	Br. Wodianer Albert Ludovika Akadémia alapítványa	1 I. az alapító családtagjai, II. más magyar állampolgárok	a m. kir. honvédelmi ministerium	1901/2

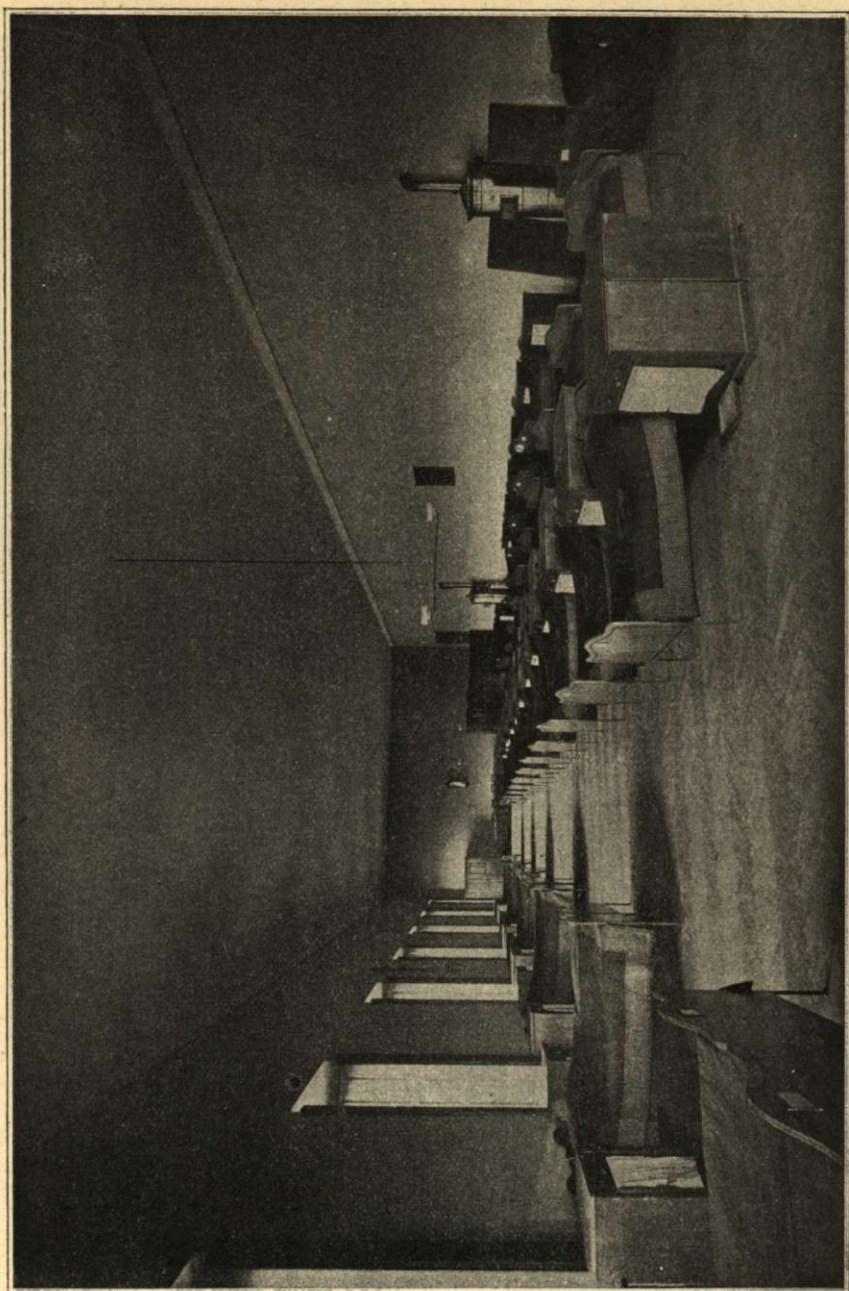

B) A honvéd főreáliskolára.

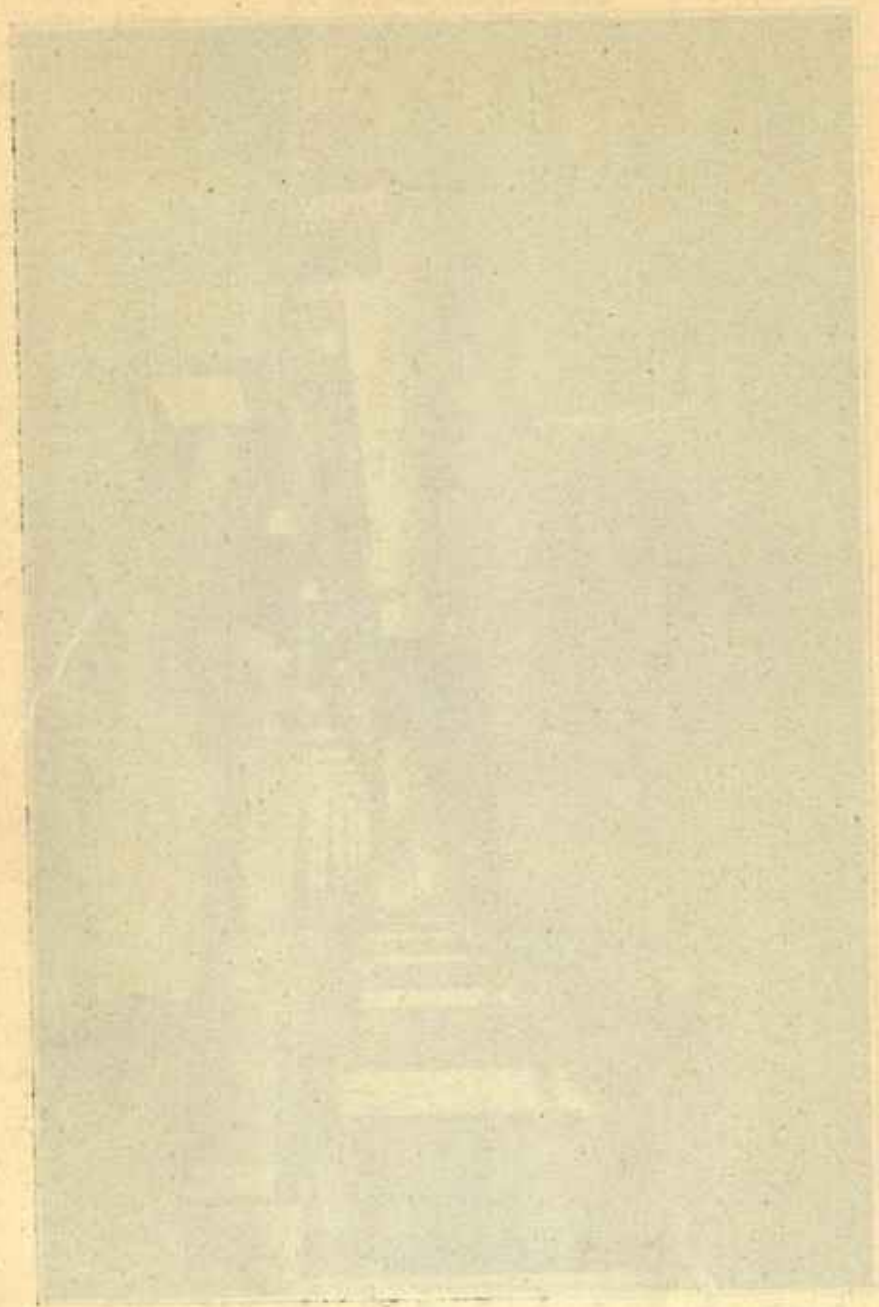
Betöltésre kerülnek rendes átlépés esetén minden 3 év után.

Folyó szám	Az alapítvány neve		Az alapítványra igénynyel bírnak	Bemutat	A hely betöltésére jut
31	Mint A—1. folyó szám alatt	2	mint A—1. folyó szám alatt		1901/2 1902/3
32	Mint A—4. folyó szám alatt	1	mint A—4. folyó szám alatt		1901/2
33	Mint A—5. folyó szám alatt	1	mint A—5. folyó szám alatt		1900/1
34	Mint A—6. folyó szám alatt	1	mint A—6. folyó szám alatt		1902/3
35	Mint A—7. folyó szám alatt	4	mint A—7. folyó szám alatt		2, 1900/1 2, 1902/3
36	Mint A—9. folyó szám alatt	2	mint A—9. folyó szám alatt		1901/2 1902/3
37	Mint A—10. folyó szám alatt	1	mint A—10. folyó szám alatt		1901/2
38	Mint A—11. folyó szám alatt	2	mint A—11. folyó szám alatt		1901/2 1902/3
39	Hg. Esterházy Miklós és Pál	2	magyar ajkú, magyar állampolgár	hg. Esterházy Miklós	1900/1 1903/4
40	Gr. Festetich György és László Ludovika alapítványa	5	bevett keresztény vallású magyar mánások, nemesek és érdemes katonatisztek fiai	gr. Festetich Tasziló	1, 1900/1 3, 1902/3 1, 1903/4
41	Mint A—13. folyó szám alatt	1	mint A—13. folyószám alatt		1901/2

Hálóterem.

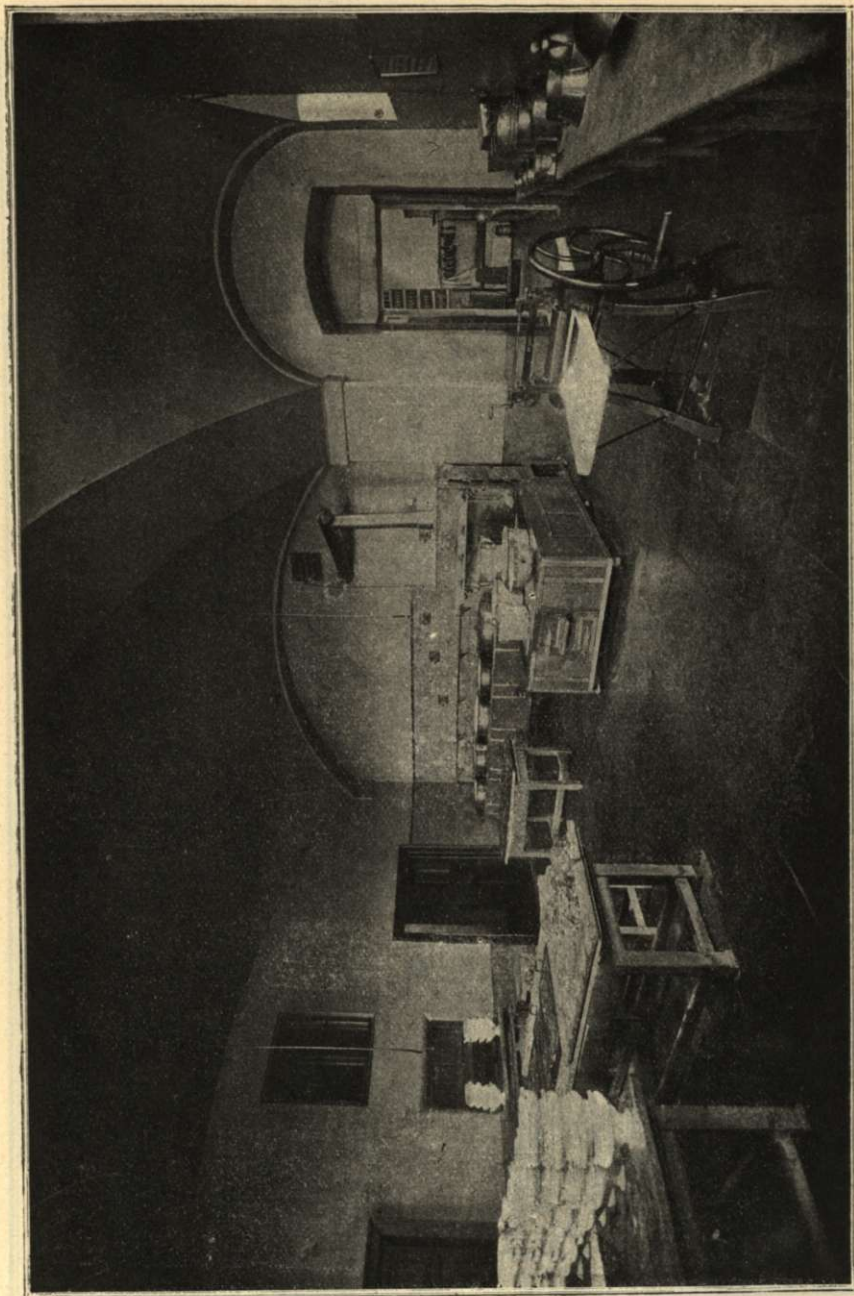
Folyó szám	Az alapítvány neve	Az alapítványra igénynyel bírnak	Bemutat	A hely betöltésre jut
42	Nákó János Ludovika alapítványa	3 magyar ajkú állampolgár	Nákó Mileva férj. Zurlo sanmarinói hercegné	1901/2 1902/3 1903/4
43	Mint A—17. folyószám alatt	4 mint A—17. folyószám alatt		2, 1902/3 2, 1903/4
44	Mint A—18. folyószám alatt	4 mint A—18. folyószám alatt		1, 1900/1 1, 1902/3 2, 1903/4
45	XVI. Szepesi város Ludovika alapítványa	8 I. XVI. szepesi városi, II. megyei, III. magyarországi illet.	A XVI. városi gyűlés	1900/1 1902/3 1903/4
46	Szilágyi Mihály Ludovika alapítványa	6 reform. vallású debreczeni polgár és biharmegyei nemes	Debreczen város 3, Biharmegye 3	1900/1 1901/2 1902/3 1900/1 1902/3 1903/4
47	Mint A—20. folyószám alatt	2 mint A—20. folyószám alatt		1900/1 1902/3
48	Mint A—21. folyószám alatt	2 mint A—21. folyószám alatt		2, 1902/3
49	Mint A—22. folyószám alatt	1 mint A—22. folyószám alatt		1900/1
50	Mint A—23. folyószám alatt	4 mint A—23. folyószám alatt		2, 1901/2 1, 1902/3 1, 1903/4
51	Br. Baich Miklós alapítványa	1 magyar állampolgár	m. kir. honvédelmi min.	1901/2
52	Mint A—24. folyószám alatt	3 mint A—24. folyószám alatt		1, 1902/3 2, 1903/4
53	Mint A—25. folyószám alatt	1 mint A—25. folyószám alatt		1901/2
54	Pest vármegye Márta Valeria Ludovika alapítványa	1 I. pestmegyei tisztviselők fiai pestmegyeiek, II. kmegyeiek	Pest vármegye	1901/2
55	Pest vármegye Margit főhercegnőről elnevezett Lud. Akad. alapítványa	1		1900/1

C) Honvédfőreáliskola és Ludovika Akadémiára.

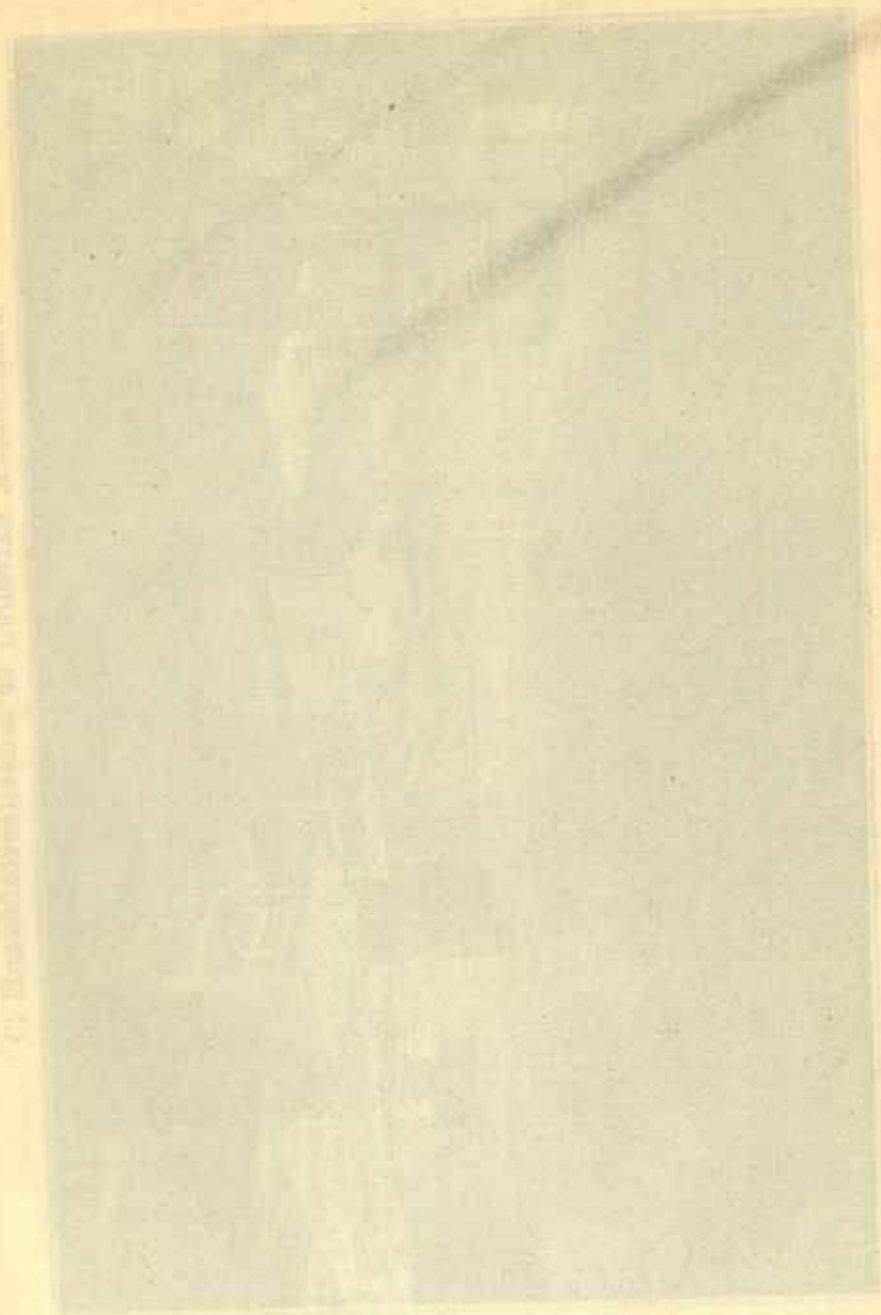
Folyó szám	Az alapítvány neve		Az alapítványra igénynyel bírnak	Bemutat	A hely betöltésre jut
56	Bács-Bodrog vármegye honv. főreál és Ludovika Akad. alapítványa	2	megyei illetőségű v. megyei tisztviselő	Bács-Bodrog vm.	1905/6 1906/7
57	Baranya vármegye honv. főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1	megyei illetőségű	Baranya vm.	1905/6
58	Békés vármegye honv. főreál és Ludovika Akad. alapítványa	2	» »	Békés vm.	1905/6 1906/7
59	Csanád vármegye honvéd főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1	» »	Csanád vm.	1905/6
60	Fiume város alapítványa	1	fiumei illetőségű	Fiume város	1905/6
61	Kassa város honv. főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1	I. kassai illet., II. más magyar állampolgár	Kassa város	1905/6
62	Komárom város honv. főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1	I. Komárom megyeiek, II. megyei tisztviselők fiai, III. Komárom városi illet.	Komárom vm.	1905/6
63	Pest vármegye honv. főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1	I. pestmegyei illet., II. más magyar állampolgár	Pest vm.	1901/2
64	Pozsony város honv. főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1	pozsonyi illetőségű	Pozsony város	1905/6
65	Somogy vármegye honvéd főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1	I. somogymegyei illetőségű, II. más magyar állampolgár	Somogy vm.	1905/6
66	Sopron vármegye honvéd főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1	sopronmegyei illetőségű	Sopron vm.	1906/7
67	Szatmárnémeti város honv. főreál és Ludovika Akad. alapítványa	2	I. városi születésű, II. más magyar állampolgár	Szatmárnémeti város	1905/6

Konya.

17. *Brachycephalus* *trilineatus* A. S. P.

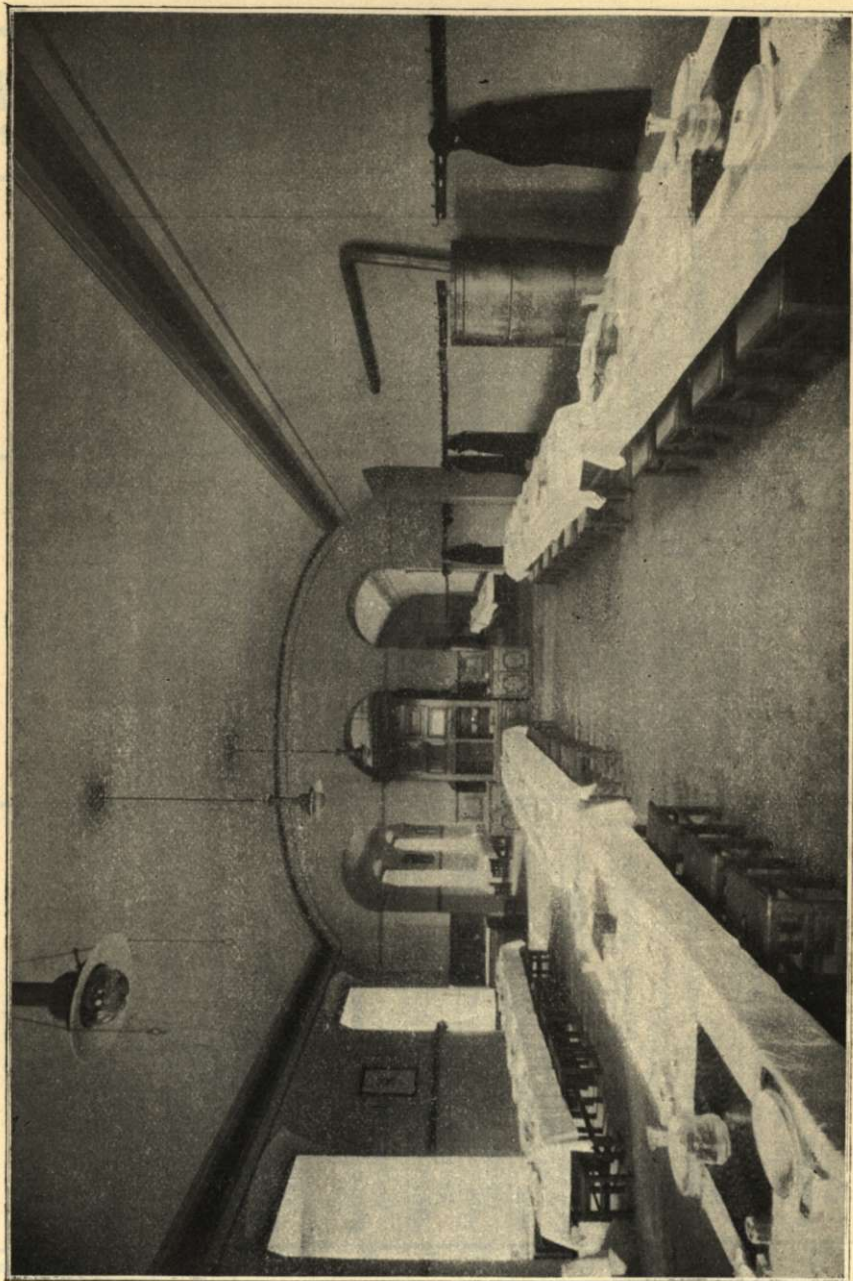

Folyó szám	Az alapítvány neve	Az alapítványra igénynyel bírnak	Bemutat	A hely betöltésre jut
68	Szeged város honvéd főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1 I. szegedi illetőségű, II. más magyar állampolgár	Szeged város tanácsa	1906/7
69	Torontál vármegye honvéd főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1 I. torontálmezei illetőségű, II. más magyar állampolgár	Torontál vm.	1902/3
70	Trencsén vármegye honvéd főreál és Ludovika Akad. alapítványa	1 trencsénmezei illetőségű	Trencsén vm.	1906/7
<p>D) Honvéd hadapródiskolák alapítványai.</p> <p>Betöltésre kerülnek rendes kilépés esetén minden 3 év után.</p>				
71	Abauj-Torna vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	1 megyei illetőségű árvák	Abauj-Torna vm.	1903/4
72	Arad sz. k. honvéd hadapródiskolai alapítvány	2 I. aradi, II. más magyar állampolgárok	Arad sz. k. város	1900/1 1903/4
73	Baranya vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	2 megyei illetőségű, illetőleg megyei tisztvis. fia	Baranya vm.	1900/1 1903/4
74	Békés vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	3 békésmezei illetőségű	Békés vm.	1900/1 2, 1901/2
75	Bihar vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	4 biharmegyei illetőségű	Bihar vm.	1900/1 1901/2 1902/3 1903/4
76	Budapest székes főváros honvéd hadapródiskolai alapítvány	8 budapesti illetőségű	Budapest székes főváros	3, 1900/1 3, 1901/2 1, 1902/3 1, 1903/4
77	Debreczen sz. kir. város honvéd hadapródiskolai alapítvány	2 debreczeni illetőségű	Debreczen sz. k. v.	1902/3 1903/4

Folyó szám	Az alapítvány neve	sorszám	Az alapítványra igénynyel bírnak	Bemutat	A hely betöltésére jut
78	Esztergomi káptalan honvéd hadapródiskolai alapítvány	1	I. káptalan és papnöv. gazdaszt fiai, II. r.-kath. tanítók fiai	Esztergomi káptalan	1902/3
79	Esztergom vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	1	I. megyei tul. és illetőségű, a megyei tisztviselők fiainak előnyével, II más magyar állampolgárok	I. Esztergom vm. II. Honvédelmi minister	1902/3
80	Fogaras vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	1	I. megyei illetőségű, II. más magyar állampolgár	Fogaras vm.	1902/3
81	Győr sz. kir. város honvéd hadapródiskolai alapítvány	2	I. győri illetőségű, II. más magyar állampolgár	Győr sz. k. v.	1903/4
82	Győr vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	2	I. megyei árvák, r. tisztviselők fiai vagy megyei lakos, II. más magyar állampolgár	Győr vm. alisp.	1902/3 1903/4
83	Hajdú vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	2	I. megyei, II. más magyar állampolgár	Hajdú vm.	1902/3 1903/4
84	Hont vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	1	megyei illetőségű	Hont vm.	1902/3
85	Jász-Nagykun-Szolnok vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	2	megyei illetőségű	Jász-Nagykun-Szolnok vm.	1900/1 1903/4
86	Komárom vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány, Komárom város honvéd hadapródiskolai alapítvány	1	I. megyei illetőségű, II. megyei tisztv. fiai, III. komáromi illetőségű, IV. más magyar állampolgár	Komárom vm. Komárom város	1903/4 1903/4
87	Kecskemét város honvéd hadapródiskolai alapítvány	4	kecskeméti illetőségű	Kecskemét sz. k. v., tan.	1900/1 1901/2 1902/3 1903/4
88	Makó város honvéd hadapródiskolai alapítvány	2	makói illetőségű	Makó város képv. test.	1900/1 1903/4

Ebédő.

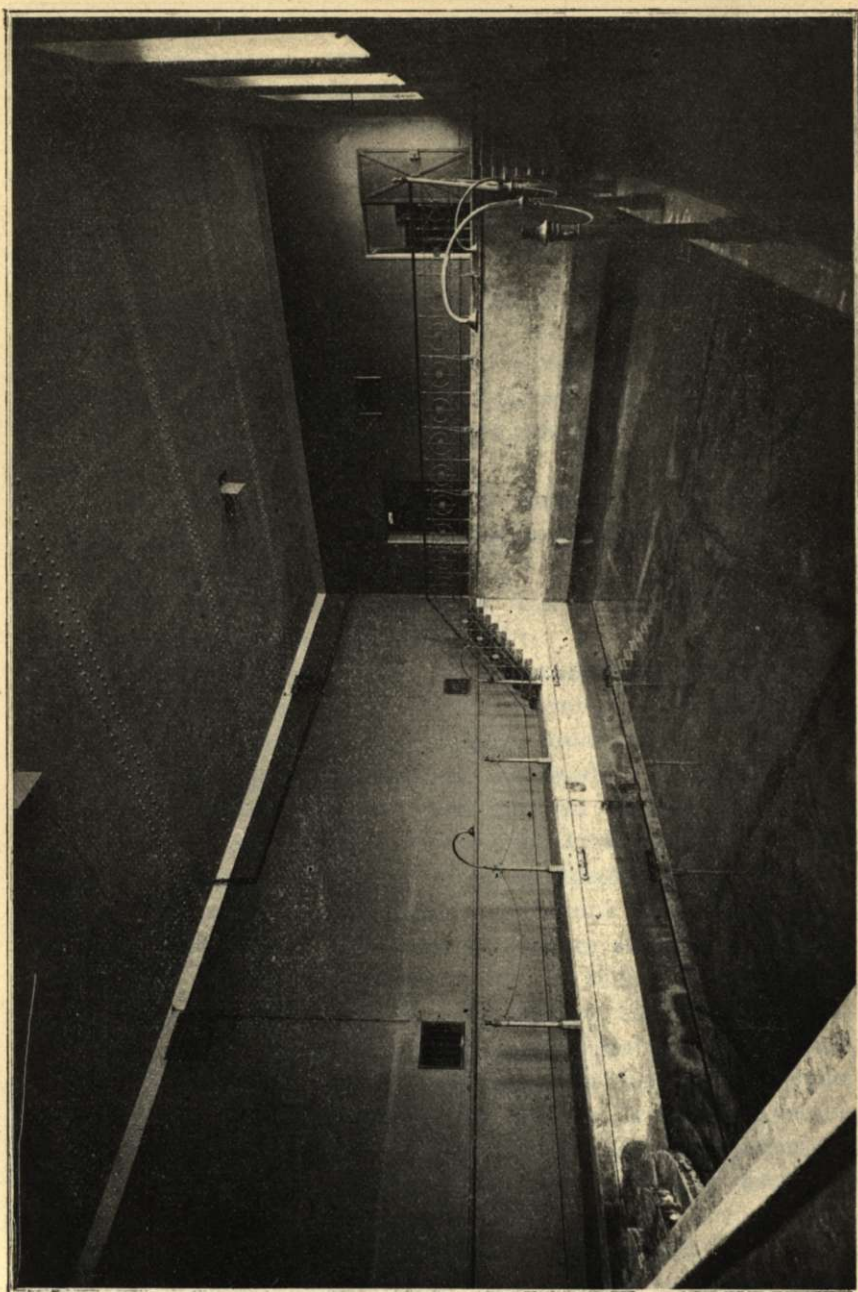

Folyó szám	Az alapítvány neve	Az alapítványra igénynyel bírnak	Bemutat	A hely betöltésre jut
89	Moson vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	I. megyei, II. más magyar állampolgár	Moson vm.	900/1 1902/5 1903/4
90	Marosvásárhely város honvéd hadapródiskolai alapítvány	marosvásárhelyi illetőségű	Marosvásárhely v.	1900/1 1903/4
91	Nagyvárad th. város honvéd hadapródiskolai alapítvány	nagyváradai illetőségű	Nagyvárad sz. k. v.	1900/1 1901/2 1902/3 1903/4
92	Nógrád vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	Nógrádban 10 év óta illetékes	Nógrád vm.	1902/3 1903/4
98	Nyitra vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	I. megyei alkalm. fiai, II. megyei illetőségű, III. más magyar állampolgár	Nyitra vm.	1900/1 1903/4
94	Pancsova th. város honvéd hadapródiskolai alapítvány	pancsovai illetőségű	Pancsova v.	1902/3 1903/4
95	Pécs sz. kir. város honvéd hadapródiskolai alapítvány	pécsi illetőségű	Pécs sz. k. v.	1900/1 1901/2 1902/3 1903/4
96	Pest vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	I. megyei illetőségű, II. más magyar állampolgár	Pest vm.	1900/1 1902/3 1903/4
97	Schaumburg Lippe herceg alapítványai	magyar állampolgár	István Albrecht György Schaumburg-Lippe hg.	1902/3
98	Sáros vármegye honvéd hadapródiskolai alapítvány	megyei illetőségű	Sáros vm.	1902/3 1903/4
99	Selmecz-Bélabánya honvéd hadapródiskolai alapítvány	I. városi tisztv. fiai, II. városi illetőségű, III. más magyar állampolgár	Selmecz-Bélabánya város	1902/3
100	Sopron sz. kir. város honvéd hadapródiskolai alapítvány	I. soproni illetőségű, II. más magyar állampolgár	Honvédelmi minister	1901/2
101	Szabadka sz. kir. város honvéd hadapródiskolai alapítvány	szabadkai illetőségű	Szabadka sz. k. v.	1902/3

Folyó szám	Az alapítvány neve	Az alapítványra igénynyel bírnak	Bemutat	A hely betöltésre jut
102	Szarvas község honvéd hadapródiszkolai alapítvány	1 szarvasi illetőségű	Szarvas község képv. test	1903/4
103	Szatmárnémeti sz. kir. város honvéd-hadapródiszkolai alapítvány	2 I. szatmárnémeti szegénysorsú, II. más magyar állampolgár	Szatmárnémeti város	1900/1 1908/4
104	Szeged sz. kir. város honvéd hadapródiszkolai alapítvány	1 I. szegedi illetőségű, II. más magyar állampolgár	Szeged sz. k. v. tanácsa	1902/3
105	Székesfehérvár sz. kir. város honvéd hadapródiszkolai alapítvány	1 székesfehérvári illetőségű	Székesfehérvár város	1902/3
106	báró Tallián János és Dénes honvéd hadapródiszkolai alapítvány	2 I. Tallián Ignác leszármazói, II. a somogyi ágak tagjai, III. somogyi családok tagjai	Somogy vm.	1902/3 1003/4
107	Temes vármegye honvéd hadapródiszkolai alapítvány	4 I. megyei illetőségű vagy megyei szolgálatban állók fiai	Temes vm.	1900/1 1901/2 1902/3 1903/4
108	Temesvár város honvéd hadapródiszkolai alapítvány	2 I. temesvári illetőségű, II. más magyar állampolgár	Temesvár város	1902/3 1908/4
109	Torontál vármegye honvéd hadapródiszkolai alapítvány	2 I. torontál megyei illetőségű, II. más magyar állampolgár	Torontál vm.	1902/3 1903/4
110	Trencsén vármegye honvéd hadapródiszkolai alapítvány	3 trencsénmegyei illetőségű	Trencsén vm.	1900/1 1901/2 1908/4
111	Ujvidék sz. kir. város honvéd hadapródiszkolai alapítvány	1 ujvidéki illetőségű	Ujvidék város tanácsa	1902/3
112	Vas vármegye honvéd hadapródiszk. alapítványa	2 I. vasmegyei tisztvis. fiai, II. más magyar állampolgár	a Deák Ferencz esztöndíj-bizottság	1900/1 1901/2
113	Vukovár polit. község honvéd hadapródiszkolai alapítvány	1 vukovári illetőségű	Vukovár község, képv. testület	1902/3
114	Zombor sz. kir. város hadapródiszkolai alapítvány	1 zombori illetőségű	Zombor város	1902/3

Fürdő.

A többi helyekre a rendszeresített létszám erejéig fizetéses és féldíjmentes növendékek veendők fel. Ha azonban ezen helyekre elég pályázó nem lenne, úgy ezeket is államköltségen kiképzendő ifjakkal töltik be.

Adományozás joga. Az államköltséges helyeket a honvédelmi miniszter előterjesztése alapján Ő cs. és apost. kir. Felsége adományozza.

Az alapítványi helyek adományozása az alapító oklevelek alapján történik.

A fizetéses helyeket a honvédelmi miniszter adományozza.

Igényjogosultság államköltséges helyekre. Az államköltséges helyekre az alább említett személyek törvényes vagy törvényesített fiai tarthatnak igényt:

a) a m. kir. honvédség, cs. és kir. hadsereg és hadi tengerészlet *tényleges*, vagy *nyugállományában*, avagy *rokkantsági* ellátásában álló *tisztek* és *tisztviselők*;

b) *udvari* vagy *állami tisztviselők*, kik hosszasabban *tényleg* szolgálnak, vagy nyugdíjazva vannak;

c) *törvényhatósági tisztviselők*, kik hosszasabban szolgálnak;

d) tartalékos és szolgálaton kívüli viszonyban álló tisztek legalább tiz évi *tényleges katonai szolgálat* után;

e) más közszolgálatban levő és hosszasabban szolgáló tisztviselők s egyéb a közügyek terén működő előkelő személyek.

Az államköltséges helyekre pályázó ifjak kiválasztása. A pályázó ifjakat a honvédelmi miniszteriumban bizottság választja ki, minél a pályázókat az előbbi sorrend szerint veszik figyelembe. Az egyes csoportokon belül azután előbbre sorolják a) azt, kiknek legjobb iskolai bizonyítványa van, b) kiknek atyja ellenség előtt esett el, c) az árvákat és félárvaakat, d) kiknek atyja ellenség előtt vagy szolgálatban súlyosan megsebesült, e) kiknek atyja a közszolgálat vagy a közügyek terén érdemeket szerzett.

Ezen kívül tekintetbe veszik az életben levő és az esetleg — kivált államköltségen — már ellátott testvérek számát, a vagyoni körülményeket, végre a gyermekek további neveltetésének lehetőségét a szülők lakóhelyén.

Kedvezőbb anyagi viszonyok között levő szülők gyermekeit csak féldíjmentes államköltséges helyre lehet javaslatba hozni.

A kiválasztásnál a horvát-szlavonországi illetőségű ifjak is aránylagos figyelembe vétetnek.

Áthelyezés féldíjmentes államköltséges helyekről teljesen díjmentes államköltséges helyekre és fizetési helyekről féldíjmentes államköltséges helyekre. A már féldíjmentes államköltséges helyen elhelyezett növendék egészen díjmentes államköltséges helyet csakis valamely iskolaév kezdetével akkor nyerhet, ha a szülők anyagi viszonyai oly kedvezőtlen változást szenvedtek, hogy az ellátási díjat többé nem fizethetik. De még az is feltétel, hogy a növendék legalább jó eredményt ért el és kifogástalan magaviseletet tanusít.

Az ilyenmű folyamodványokat a felvételi folyamodványokra nézve megállapított úton április és május havában kell a honvédelmi miniszternek előterjeszteni.

A folyamodók előjáró parancsnokságai (nyilvántartó hatóságai), illetőleg a honvéd kerületi parancsnokságok minden ilyen folyamodványhoz a maguk szerkesztette minősítvényi beadványt (mellékletek nélkül) csatolják. Fizetési helyről féldíjmentes helyre csak oly növendéket lehet áthelyezni, kinek államköltséges helyre egyáltalában igénye van. Az ilyen áthelyezés idejére, feltételeire és a folyamodványok benyújtására nézve az előbbi határozatok mértékadók.

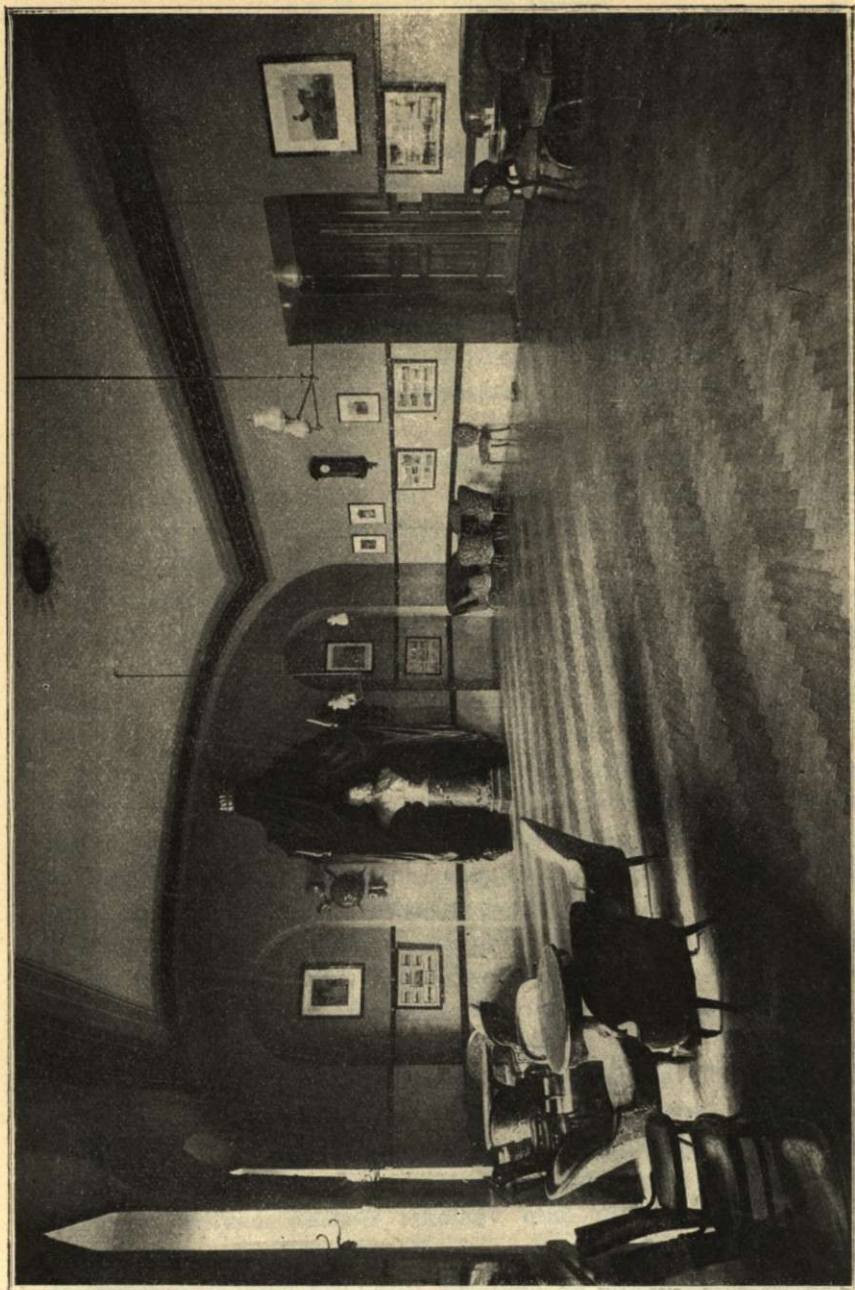
Alapítványos helyek. Alapítványos helyekre azon személyeknek van igényök, kik a pályázati hirdetményekben foglalt feltételeknek megfelelnek.

A megüresedett alapítványos helyeket az adományozásra vagy bemutatásra jogosult hatóságokkal, testületekkel vagy személyekkel a honvédelmi miniszter évenként közli. Az alapítványi helyekért pályázók mindazon okmányokkal felszerelt folyamodványokat, a melylyel igazolni képesek, hogy a feltételeknek megfelelnek, alapítványi hely adományozására vagy a bemutatásra jogosult hatósághoz, testülethez vagy személyhez czimezve egyenesen ezekhez terjesztendőek.

Alapítványos helyekre csak olyan ifjakat vesznek fel, kik valamennyi felvételi feltételnek minden tekintetben megfelelnek.

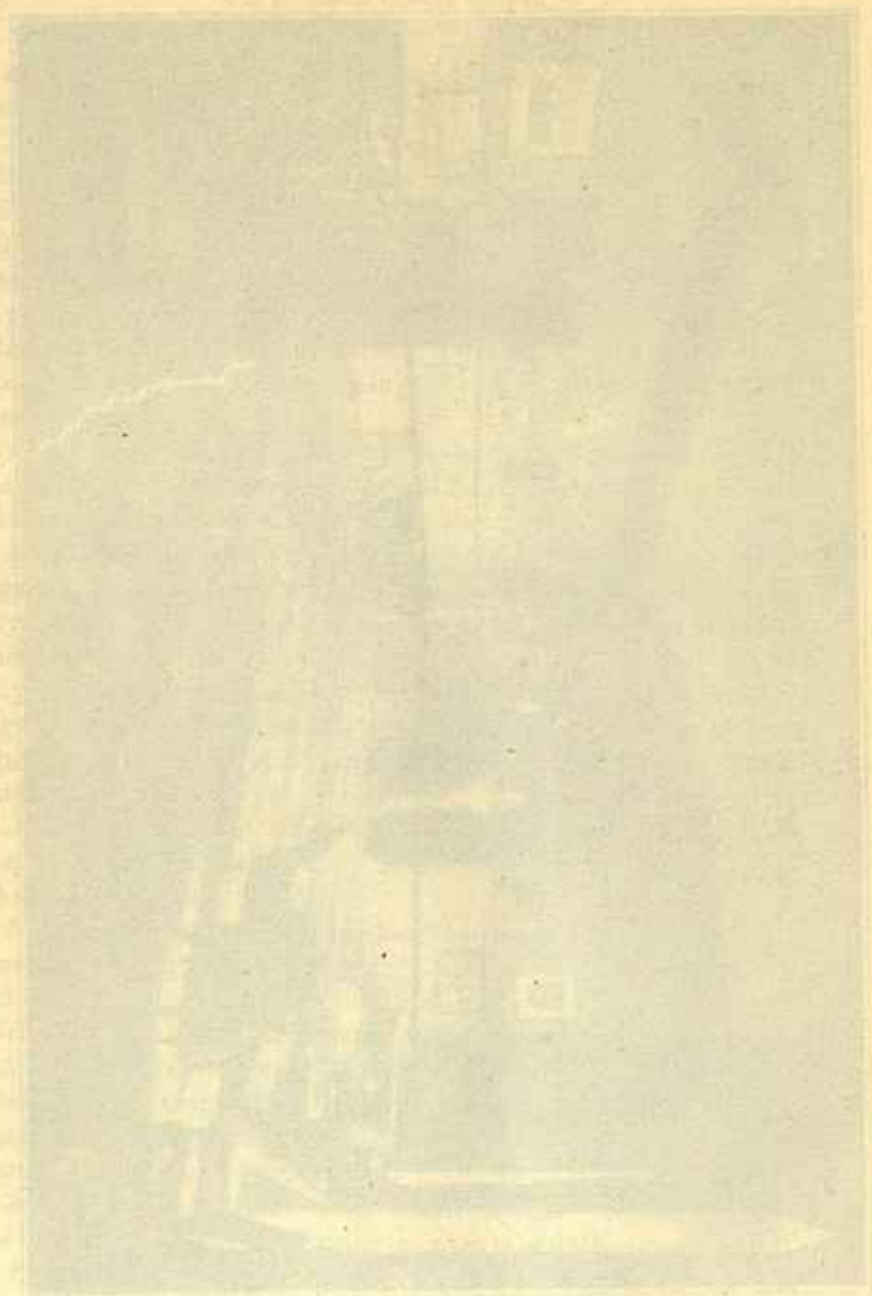
Fizetési helyek. Fizetési helyre minden magyar állampolgár fiának igénye van; a jó bizonyítvány elsőbbséget biztosít.

Látogató-szoba.

az egész díszített helyeken nevét négyzet alakban 10 méter.

Ellátási díj. Ez idő szerint egy fizetési helyért a főreáliskolában 800, a Ludovika Akadémiában pedig 1600 korona fizetendő évenként. Az alapítók alapítványi helyért ugyanannyit, a féldíjmentes államköltséges helyért pedig félannyit fizetnek.

A fizetési növendék után a Ludovika Akadémia legfelső évfolyamában az ellátási díj utolsó részletével egyidejűleg azon esetre megállapított összeget is le kell fizetni, mely a növendéknek tisztte leendő kinevezése esetén az egyenruha és felszerelés beszerzésére szükséges. Ezen felszerelési járulékot az intézet azon esetre, ha a tiszti kinevezés nem következik be, visszatéríti.

Időelőtti kilépés esetén a fizetési és féldíjmentes államköltséges növendékek után a már befizetett ellátási díjrészletnek a még hátra levő időre eső hányada az illető növendék hozzátartozóinak kérelmére visszafizetendő.

Az ellátási díj befizetése. A féldíjmentes államköltséges és fizetési növendékek ellátási díját az intézet pénztárába fél évenként előre kell befizetni és pedig az első részletet mindjárt a pályázó felvétele alkalmával, illetőleg az iskolai év kezdetén, a második részletet pedig évenként márczius 1-én kell lefizetni.

Azon növendékeket, a kiknek hozzátartozói az ellátási díjat az intézet parancsnokának megelőző figyelmeztetése után sem fizetik be a következő (október) illetve április, hónapban, a honvédelmi miniszter rendelkezése alapján az intézetből elbocsátják, illetőleg a honvédelmi miniszternek visszaadják.

Belépés a katonai nevelésbe. Az előirt felvételi feltételek teljesítése mellett és a fenti helyekhez képest a belépés a Ludovika Akadémiának csak I. évfolyamába történhetik. A belépésnek csak az iskolaév kezdetével van helye.

Tényleges szolgálati kötelezettség. A katonai nevelő- és képzőintézetekben nevelt s a fegyveres erő kötelékébe közvetlenül besorozott minden államköltséges és alapítványos növendék köteles a törvényes 3 évi tényleges szolgálaton felül minden ingyenes helyen betöltött iskolaév után egy évi, féldíjmentes államköltséges helyen betöltött minden iskolai év után pedig fél évet ténylegesen szolgálni, azonban az összes szolgálati idő az egész díjmentes helyeken nevelt növendékeknél 10 évnél, a

féldíjmentes helyeken nevelt növendékeknél 7 évnél többre nem terjedhet.

Azon növendékekre nézve, a kik kiképzésök folyamán lettek más helyre áthelyezve, a tényleges szolgálati idő meghosszabbítását az elfoglalt helyek után állapítják meg; az ilyen növendékek összes kötelező szolgálati ideje azonban hét évet túl nem haladhat.

Fizetési növendékek csak az esetben kötelesek a 3 évi tényleges szolgálaton felül még egy évet tényleg szolgálni, ha kiképzésük négy évig, vagy ennél tovább tartott.

Általános felvételi feltételek:

- a) magyar állampolgárság;
- b) testi alkalmasság a katonai nevelésre;
- c) megkívánt előismeretek;
- d) kifogástalan erkölcsi magaviselet;
- e) a betöltött legkisebb és túl nem haladott legmagasabb életkor.

Állampolgárság. A magyar állampolgárság honossági bizonyítvánnyal igazolandó.

Testi alkalmasság. A testi alkalmasságot honvéd- vagy katonarvos kiállította bizonyítvánnyal kell igazolni. A testi alkalmasságot illetőleg az általános követelmények a következők:

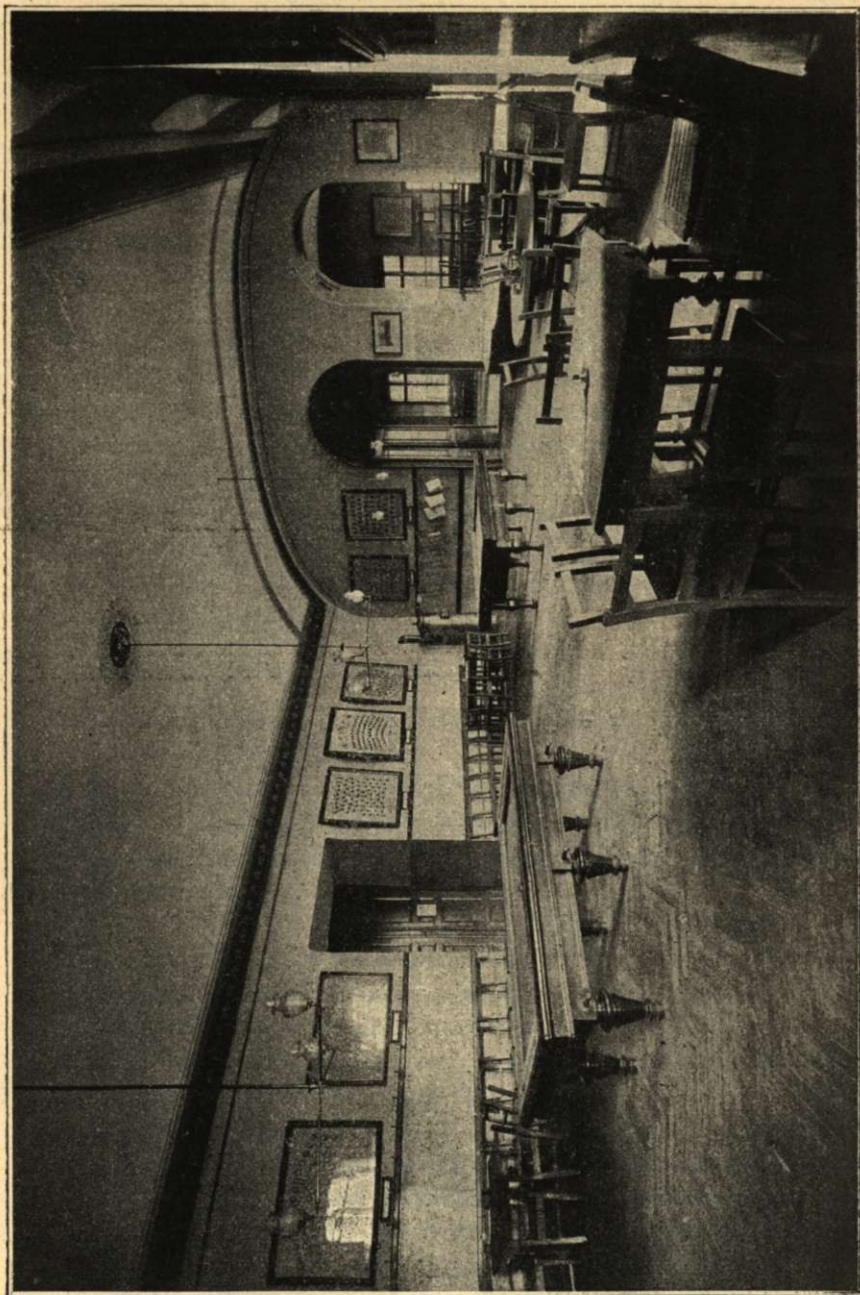
- a) az életkornak megfelelő testi fejlettség;
- b) teljes egészség;
- c) hogy a pályázó feltűnő testi eltorzulásoktól és
- d) hogy kifejezett, veleszületett vagy szerzett betegségi hajlamtól ment legyen;
- e) jó látó- és hallóképesség.

Előismeretek igazolása. Az előismereteket iskolai bizonyítványokkal, illetőleg értesítőkkal, továbbá legalább *elégséges* eredményenyletett felvételi vizsgával kell igazolni.

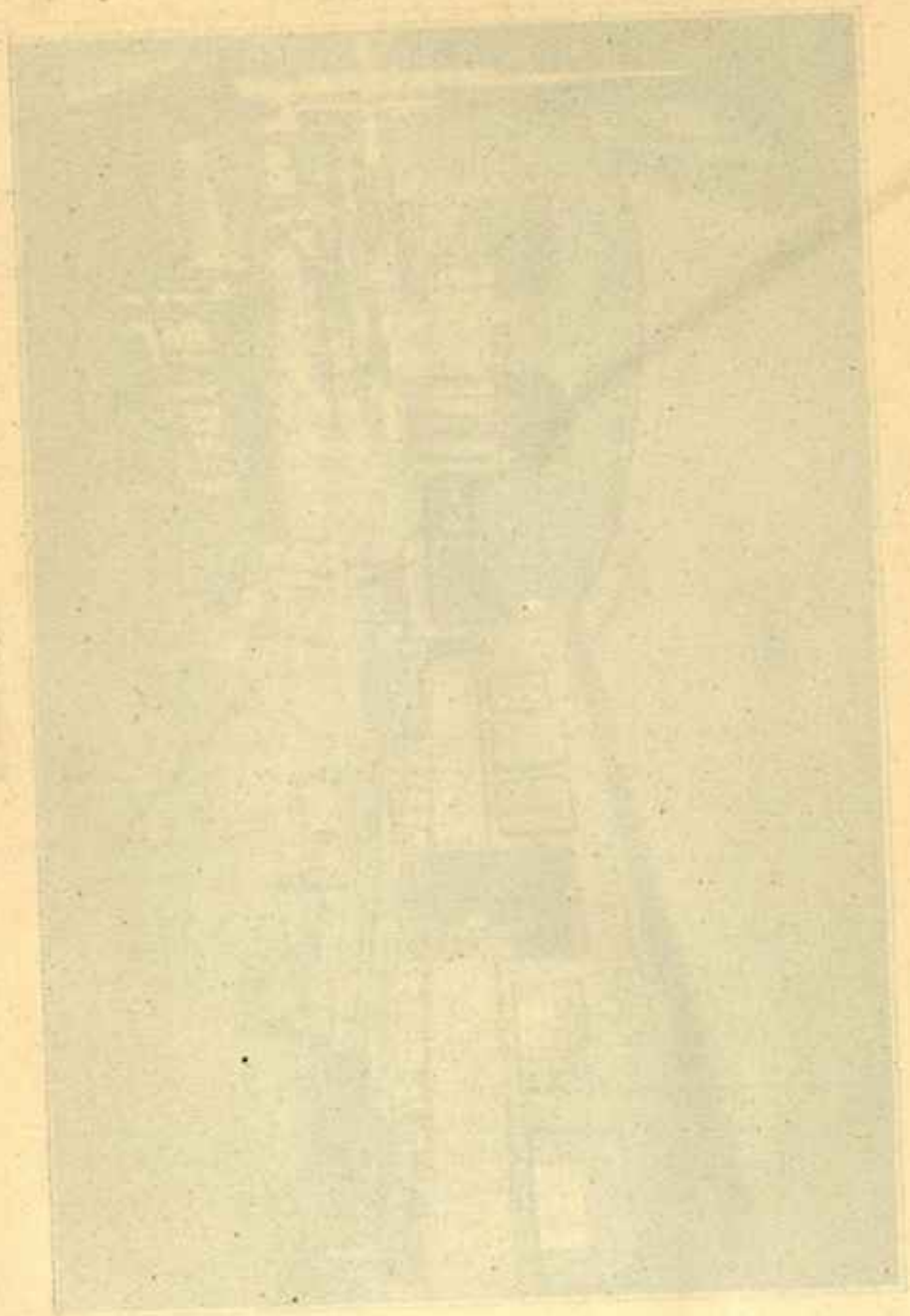
Magántanulóknak érvényes bizonyítványok szerzése czéljából valamely nyilvános középiskolán vizsgát kell tenniük.

Az 1868. évi XXXVIII. törvénycikkkel szervezett magyar polgári iskolák, valamint a fiúmei községi polgári iskolának egyes osztályai a középiskolák hasonló osztályaival a főreáliskolába

Növendékek társalgója.

való belépésre megkívánt előismeretek igazolása tekintetében egyenértékűek.

A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok polgári iskolái, valamint a horvát polgári iskolák az igazolandó előismeretek tekintetében nem egyenértékűek a középiskolákkal.

A felvételi vizsgát a pályázók csak az illető intézetben teszik le, miért is az összes helyek csakis azon fentartással adományoztatnak, hogy a pályázók a felvételi vizsgát sikerrel teszik le.

Erkölcsei magaviselet. A kifogástalan erkölcsi magaviselet az iskolai bizonyítvánnyal igazoltatik. Ha ebből a megfelelő adat hiányzik, akkor az annak kiállítására hivatott hatóság (községi előljáró) által kiszolgáltatandó erkölcsi bizonyítvány szerzendő be.

Ha a polgári életben végzett iskolákból való kilépés és valamely honvéd nevelő- és képzőintézetbe való belépés között hosszabb idő (több, mint hat hónap) telt el, akkor ezenfelül a pályázónak ezen idő alatti tartózkodását és foglalkoztatásának minőségét is igazolni kell.

Legkisebb és legmagasabb életkor:

a Ludovika-Akadémia I. évfolyamába lépésre az elért 17-ik, de túl nem haladott 20. életév.

A megállapított kor a felvételi év szeptember 1-re vonatkozik.

Tandíj. A Ludovika Akadémiába felvett minden pályázónak hozzátartozói kötelesek minden iskolaév kezdetén az intézet pénztárába 28 korona tandíjat fizetni.

Teljes árvaságra jutott vagyontalan ifjak tandíjmentesek.

Azon növendékek, a kik már az iskolaév kezdete előtt egészségi tekintetektől az egész iskolaévre szabadságot nyernek, az illető évre szóló tandíj fizetése alól mentesek.

A ki a tandíjat meg nem fizeti, hasonló elbánás alá esik, mint a ki az eltartási díjat meg nem fizeti.

Felvételei kérelmi folyamodványok. A helyek elnyerését célzó folyamodványok a mellékelt minták szerint szerkesztendőek. Az államköltséges és fizetési helyeket kérő folyamodványokat, ha a hozzátartozók a m. kir. honvédség, cs. és kir. közös hadsereg és haditengerészet kötelékébe tartoznak, szolgálati úton, az udvari, polgári, állami és egyéb hivatalnokok pedig előljáró ható-

ságuk útján azon honvédkerületi parancsnokságnak terjesztik be, a melynek területén a folyamodó alkalmazva van, illetőleg lakik. Magánszemélyek folyamodványait a legközelebbi honvédkerületi, illetőleg honvédkiegészítő (tér-) parancsnokságnál nyújtják be.

Magyarországon kívül állomásozó katonai személyek folyamodványait előljáró katonai területi parancsnokságaik, a Magyarországon kívül alkalmazott udvari és polgári államhivatalnokok pedig előljáró hatóságaik útján közvetlenül a honvédelmi miniszternek küldik be.

Az államköltséges és fizetési helyek elnyerését célzó folyamodványokat az előbb említett parancsnokságok évente a pályázati hirdetmény közzététele után *május közepéig*, a Magyarországon kívüli helyekről a honvédelmi miniszter május végéig fogadja el.

A pályázati hirdetményt február vége felé teszi közzé a honvédelmi miniszter s ebben egyszersmind azt is közli, hogy mely intézetben, mely helyek kerülnek betöltés alá. Minden felvételi kérvényhez csatolni kell:

1. a keresztlevelet vagy születési bizonyítványt;
2. a honossági bizonyítványt;
3. az orvosi véleményt;
4. a beoltásról szóló bizonyítványt (azonban csak akkor, ha erről az orvosi bizonyítvány nem szólna);
5. az elmúlt iskolaév végbizonyítványát és a folyó iskolaév I. és II. tanidőszakának iskolai értesítőjét;
6. az erkölcsi bizonyítványt (azonban csak akkor, ha az iskolai bizonyítványban a kifogástalan erkölcsi magaviseletre vonatkozó adat nem foglaltatnék, vagy ha a belépés nem közvetlenül valamely nyilvános iskolából történnék).

Az említett parancsnokságok a határidőn túl beérkező folyamodványokat visszautasítják; ha azonban azokban tisztek, katonai, udvari és állami tisztviselők teljes árvaságra jutott gyermekeinek felvételét kéri, a határidő lejártá után is előterjesztik.

Az alapítványos helyek elnyerését célzó folyamodványok azon hatóságnak, személynek stb. küldendők meg, a mely (a ki) az illető pályázati hirdetményben megjelölve van. Ilyen folyamodványokat az említett melléleteken kívül azon igazoló okmá-

Kórház.

nyokkal is fel kell szerelni, a melyek az illető pályázati hirdetmény értelmében megköveteltetnek.

Minősítvényi beadványok. A folyamodó előjáró parancsnoksága (nyilvántartó hatósága) minden pályázóról, ki a fölvételi feltételeknek valamely államköltséges vagy fizetési helyre megfelel, a pályázók felvételére nézve kiadott utasítás 4—1. szolgálati könyvben foglalt minta szerint minősítvényi beadványt szerkeszt és ezt a folyamodvánnyal és annak mellékleteivel együtt szolgálati úton azonnal a kerületi parancsnokságnak terjeszti elő.

Magánszemélyek folyamodványaihoz a minősítvényi beadványokat azon parancsnokságok szerkesztik, a melyekhez azok beérkeznek.

A Magyarországon alkalmazott udvari, polgári, állami és egyéb hivatalnokoknak államköltséges helyek elnyerését célzó folyamodványaihoz a minősítvényi beadványokat a honvédkerületi parancsnokságok szerkesztik.

A fölvételi folyamodványok fölterjesztése. A fölvételi folyamodványokat a kerületi parancsnokságok átvizsgálás után a honvédelmi miniszterhez terjesztik fel.

A pályázók behívása. Azon pályázók hozzátartozóit, a kik a testi alkalmasság és a sikeres fölvételi vizsga feltétele alatt a a Ludovika Akadémián akár alapítványi, akár államköltséges vagy fizetési helyet nyertek, a honvédelmi miniszter rendeletére a kerületi vagy egyéb parancsnokságok annak tudtul adása mellett értesítik, hogy mikor kell a pályázóknak a felvételi vizsgára az intézetben megjelenniök. Ugyancsak a parancsnokságok értesítik a folyamodvány mellékleteinek visszaadása mellett azon pályázók hozzátartozóit is, kiknek kérvénye figyelembevételre nem talált.

A beidézett pályázók hozzátartozói kötelesek minden ragályos betegségi esetet, mely családjukban a behívást és az intézetbe való elutazást megelőzőleg előfordul, az intézet parancsnokságának még a pályázónak az intézetbe való bevonulása előtt tudomására hozni.

A pályázók elindulása. Utazási költségek. A beidézett pályázók elutazásáról és idejekorán való beérkezéséről a hozzátartozók kötelesek gondoskodni.

Minta.

Alapítványi helyért való folyamodáshoz. (Az alapítványi hely adományozására jogosult gr. Festetics Tasziló v. b. t. t.-hoz.)

Nagyméltóságú Gróf

Kegyelmes Uram.

A Nagyméltóságod fenkölt lelkü elődei alapította »gr. Festetics György és László Ludovika-alapítvány«-ok egyike a m. kir. honvéd Ludovika Akadémián az 1.... évi iskolaév elejével betöltés alá kerülvén, a legmélyebb tisztelettel azért bátorodom folyamodni, hogy e helyre »János« nevű fiamat méltóztassék, kegyesen bemutatni.

Kérelmem támogatására csatolni bátorodom 1. a családi értesítőt, mely igazolja, hogy öt kiskorú gyermek ellátásáról és neveléséről kell gondoskodnom;

2. a keresztlevelet, mely keresztény voltomat igazolja;

3. a nemesi oklevelünk hitelesített másolatát, nemesi származásunk igazolására;

felvételi okmányul pedig:

4. János fiam keresztlevelét.....	}	kora 18 éves;
5. honossági bizonyítványát.....		honilletékes Pápara;
6. a katonaeorvosi véleményét.....		alkalmas, fogvatkozás nélkül;
7. az utolsó évvégi iskolai bizonyítványt és a folyó iskolaév értesítőit.....		osztályzat: jeles.

Azon esetre, ha Nagyméltóságod a fiamat kegyére méltónak s az alapítványi helyre érdemesnek ítélné, kötelezem magamat, hogy a honvéd nevelő- és képzőintézetbe való felvételre érvényes utasítás minden határozatainak megfelelek.

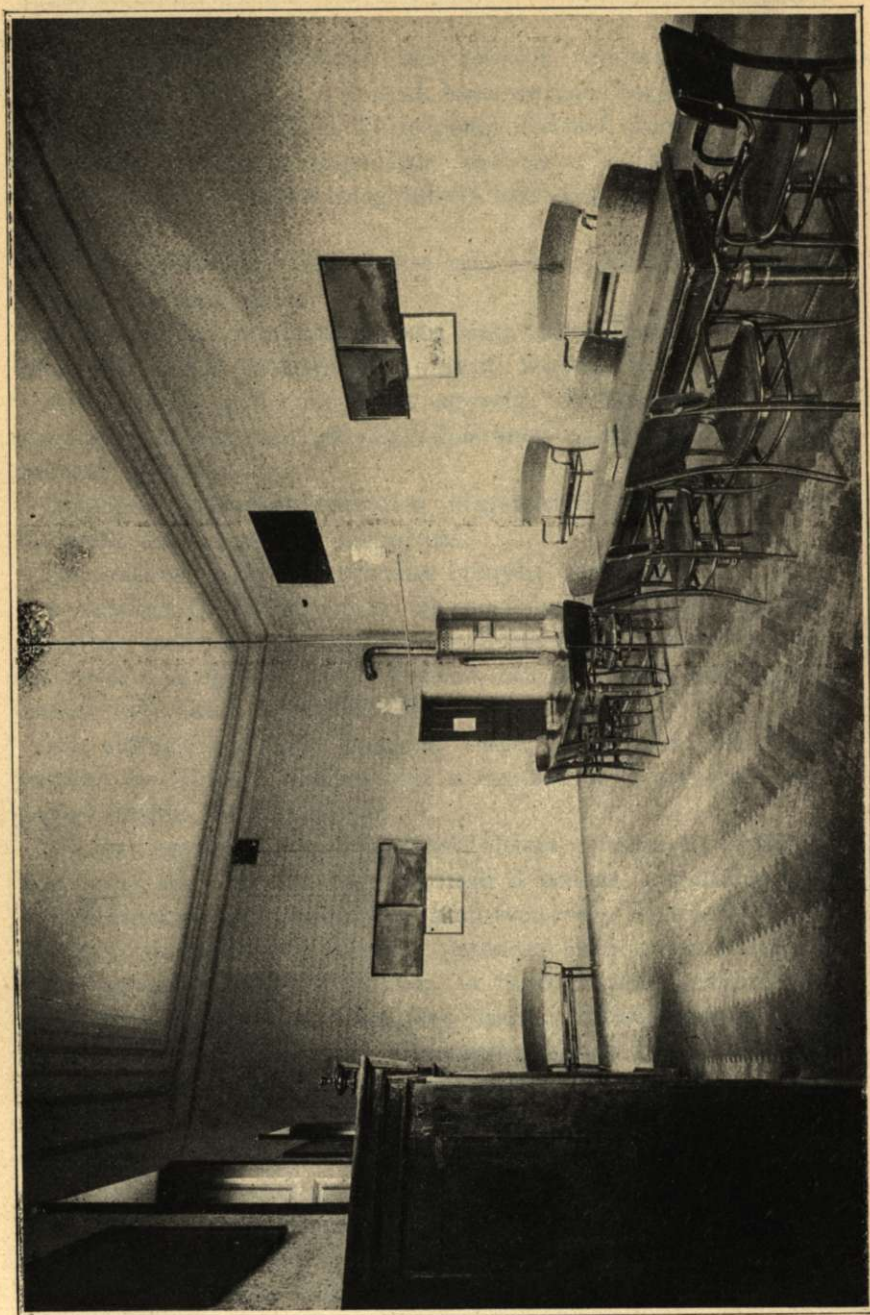
Ügyemet Nagyméltóságod jóindulatába ajánlva maradtam Nagyméltóságú gróf, kegyelmes uramnak

Sümeg, ...

legalázatosabb szolgálja:

.....

Kórház társalgó szobája.

Azon pályázókat azonban, kik teljesen díjmentes államköltséges helyet nyertek s a kiknek hozzátartozói beigazolt vagyontalanság miatt az utazási költségeket fedezni nem képesek: a honvédelmi miniszter engedélye mellett a honvédelmi tárcza terhére, azonban csakis megbízható altisztek kíséretében útba-indíthatók.

Az erre vonatkozó kérelmeket már a fölvételt kérő folyamodványban elő kell adni.

A honvédelmi miniszter azután ezen pályázókat a rendeltetési hely, valamint a lakóhelyek földrajzi fekvése szerint altisztek vezetése alatt szállítmányokba egyesíti. A honvédelmi tárcza terhére egyenkint utazó pályázók kíséretére szintén csakis altisztek vehetők igénybe.

Ilyenmű utazásokat lehetőleg megszakítás nélkül és a leg-rövidebb útvonalon kell megejteni.

Közlekedési eszközök gyanánt igénybe veendők:

A vasutak (II. kocsiosztály) vagy gőzhajók (I. hely) a katonadíjsszabás szerinti árak lefizetése mellett; a hol ezen közlekedési eszközök nem állanak rendelkezésre, ott bérkocsik, postakocsik, esetleg előfogatok használandók.

Ha előfogatokat kell igénybe venni, akkor az első három pályázó és a kísérő részére egy, a további 1—4 pályázó részére pedig szintén 1—1 kocsi jár.

Minden egyéb költség fedezésére (élelem, elhelyezés, podgyász, teherkocsi stb.) minden pályázó után 3 korona napiátalány jár.

A féldíjmentes, államköltséges, alapítványos és fizetési helyekre beosztott pályázókat a kerületi parancsnokságok az államköltséges növendékszállítmányokhoz is csatolhatják, csak hogy az előbb említett pályázók után járó utazási költségeket a hozzátartozóknak kell fedezni és a menetlevelekben felemlíteni, hogy ezen pályázók szállítása *nem* a honvédelmi tárcza terhére történik.

A pályázók katonaeorvosi megvizsgálása elutazásukat megelőzőleg. Felesleges utiköltségek elkerülése végett ajánlatos a pályázókat az intézetbe elutazást megelőzőleg katonaeorvosilag megvizsgáltatni, miután nincs kizárva, hogy azok az utolsó, több hónappal azelőtt eszközölt megvizsgálás óta oly testi törődöttséget szereztek, melyet sem ők, sem hozzátartozóik nem vettek észre.

Azon pályázóknál, kik kincstári költségen utaznak, ennek okvetlenül meg kell történni. Az orvosi lelet írásban állítandó ki.

Ha a honvédelmi tárca terhére szállított pályázó az intézetbe való beérkezés után testileg alkalmatlannak bizonyul, akkor a pályázónak és esetleg a kísérőnek oda- és visszautazásából származó utiköltségeket is a hozzátartozók, illetőleg azon katonaeorvos viseli, kinek a pályázók az elutazást megelőzőleg megvizsgálnia kellett; a katonaeorvos azonban csak akkor, ha az orvosi megvizsgálásnál a kötelességszerű pontosság mulasztásának esete forog fenn.

Ha azonban az észlelt törődöttség csak az elindulást megelőző orvosi megvizsgálás után keletkezett, akkor a honvédelmi miniszter az illetékes utiköltségek felszámítását engedélyezi.

Ha a kincstár-költségen utazók az utba indulását megelőző s a kerületi paracsnokság elrendelte orvosi vizsgálatnál a testi alkalmatlanság állapíttatik meg, ekkor erről az orvosi vélemény előterjesztése mellett a honvédelmi miniszternek haladék nélkül jelentést kell tenni s egyúttal ezen körülményről az intézet paracsnokságát is értesíteni kell. — Ha az elrendelt orvosi megvizsgálás a hozzátartozók mulasztásából maradt el, akkor az utazási költségeket semmi esetre sem viseli a honvédelmi tárca.

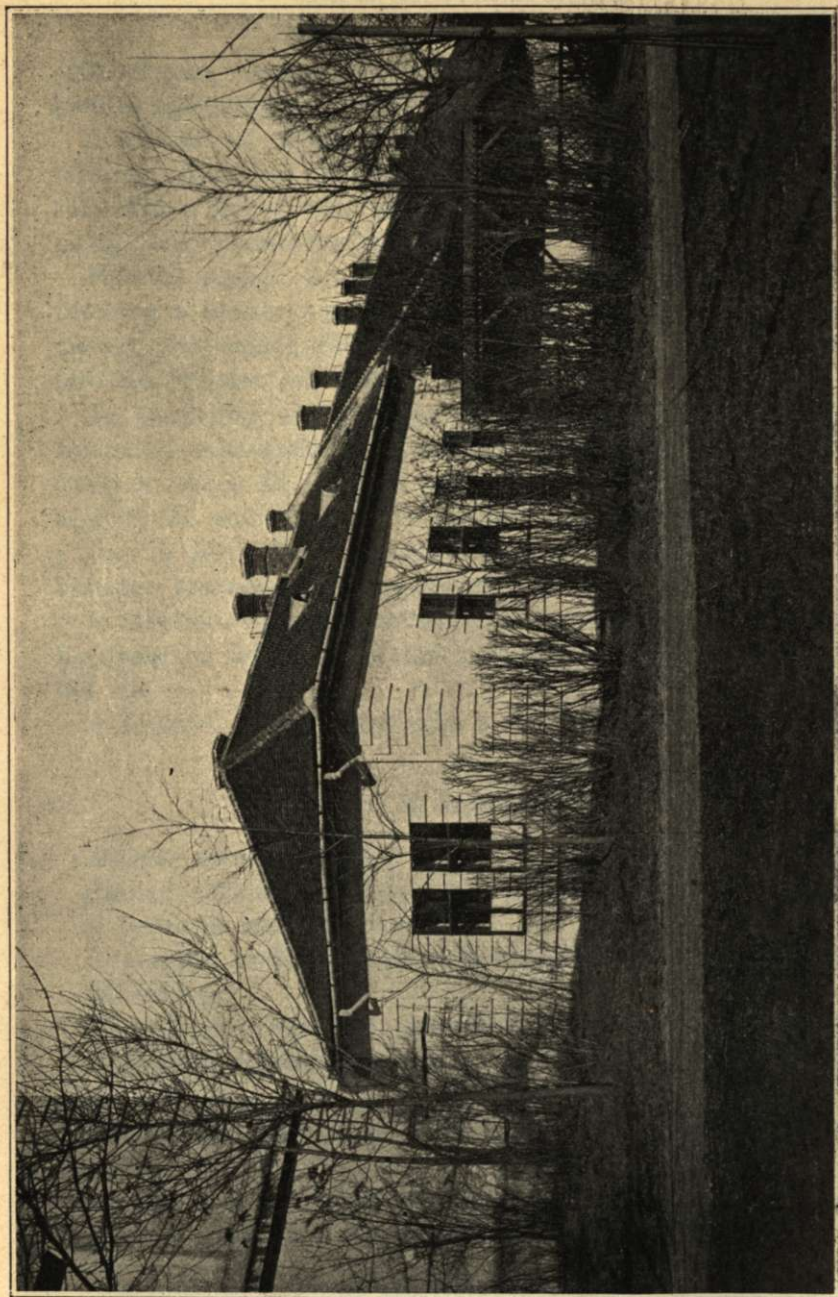
Az épen említett orvosi megvizsgálásnál testileg alkalmatlannak nyilvánított pályázóknak egy második katonaeorvos által leendő felülvizsgálását, ha azt a hozzátartozók nyolcz napon belül kérelmezik, a honvéd kerületi paracsnokság elrendelheti. Ha nem szól mindkét vélemény egybehangzólag alkalmatlanságra, akkor a honvédelmi miniszter határozata kérendő ki.

Katonaeorvosi megvizsgálás az intézetben. Minden pályázót az intézetbe való beérkezése után az orvosfőnök testi alkalmasságát illetőleg megvizsgál s a leletet a felvételi folyamodványhoz mellékelt orvosi bizonyítványra vezeti.

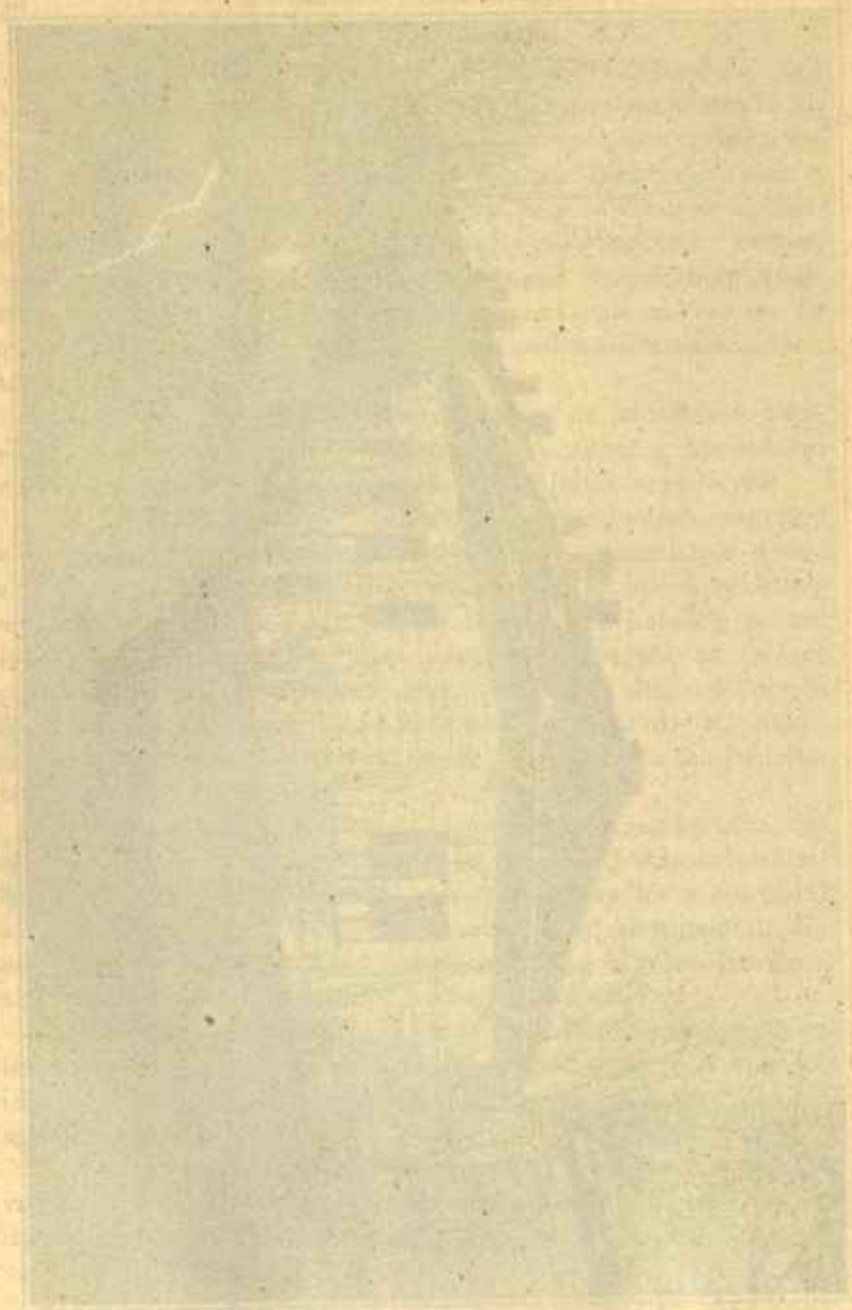
Ha az orvos a pályázót alkalmatlannak találja, a pályázót valamely tényleges honvéd törzsorvos elé kell állítani s ha az ifjat az is alkalmatlannak találja, úgy azt a hozzátartozóinak visszaadják, ellenben a felvételi vizsgára bocsátják.

A törzsorvosi felülvizsgálat céljából a Ludovika Akadémia

Ragályos betegek kórháza.

orvos-főnöke visszautasította pályázók a budapesti I. honvéd kerület egészségügyi főnökéhez vannak utalva.

A törzsorvosi felülvizsgálatból keletkező utazási költségek a teljesen díjmentes államköltséges helyekben részesített pályázók után a honvédelmi tárczát, valamennyi többi pályázó után pedig azok hozzátartozóit terhelik.

Főlvételi vizsgák. Az intézetben való orvosi megvizsgálásnál, illetőleg a törzsorvosi felülvizsgálatnál alkalmasnak talált valamennyi pályázónak felvételi vizsgát kell tenni, melynél a hozzátartozók is jelen lehetnek.

Az írásbelileg és szóbelileg megejtendő főlvételi vizsgák a Ludovika Akadémián szeptember 16-tól 20-ig tartatnak meg. Céljuk abból áll, hogy a pályázóknak a kiképzésre alkalmasságáról és eddig nyert neveléséről meggyőződés szereztessék s hogy a pályázóknak a középiskolában szerzett általános műveltsége összességében megítéltessek.

A főlvételi vizsgák bizottságilag tartatnak meg. A vizsgáló bizottság az iskola (akadémia) parancsnokából és a szaktanárokból áll.

A főlvételi vizsga terjedelme a következő:

*I. évfolyam.**

Magyar nyelv. Szóbelileg:

Szabad előadás valamely adott és eleve átgondolt themáról.

A próza és költészet nemei.

A magyar irodalomtörténet és a legjelesebb írók ismerete.

Írásbelileg:

Dolgozatok történelmi, művelődési vagy életrajzi themákról.

Dispositió szerkesztése valamely nagyobb dolgozathoz adott thema alapján.

Német nyelv. Egy vagy több olvasmány felolvasása és megbeszélése.

Írásbeli dolgozat valamely adott themáról.

Földrajz. Európa természettani és politikai földrajzának, fő-

*) A Ludovika Akadémia magasabb évfolyamaiba közvetlen felvételnek nincs helye.

képen Ausztria-Magyarország szomszédos államainak alapos ismerete, az osztrák-magyar monarchia ismerete részletesen.

A többi világrészek általános ismerete, különös tekintettel az európai gyarmatokra.

Helyes fogalmak a csillagászati és természettani földrajzról.

A pályázó ezenkívül Európának, különösen Közép-Európának földrajzi alakulását grafikailag is ábrázolni képes legyen.

Történelem. Az ó-, közép- és újkor főbb eseményeinek ismerete a jelenkorig; helyes fogalmak azok összefüggéséről, okairól és hatásairól, különös tekintettel Ausztria-Magyarország történelmi fejlődésére.

Természettan. A testek általános és különös tulajdonságai; a szilárd, híg- és légnemű testek erőműtana; a hullámtan, hangtan, fénytán, hőtan, mágnesség és elektromosság alsóbb mennyiségtani okadatolással.

Menyiségtan. A számtan és betűszámtan, másodfokú egyenleteknek egy és két ismeretlennel megoldását, a számtani és mértani sorokat és a valószínűség tanát beleértve; a binomtétele.

Mértan: síkmértan, testmértan, sík- és gömbháromszögtan, az elemzőmértan, az egyenes és a kúpszeletek elemei.

A megítélés minden vizsgatantárgyból szavazattöbbséggel történik és a pályázónak felvétele céljából minden tantárgyban legalább elégségesre kell szólnia.

***

A felvételi vizsga magyar nyelven teendő le, melyet a pályázóknak oly mértékben kell tudniok, hogy eredményes oktatás lehetősége e tekintetben biztosítva legyen. A főreáliskola I. évfolyamába pályázók, a kik horvát tannyelvű iskolákat végeztek, a felvételi vizsgát utóbb említett nyelven is letehetik; a magyar nyelvnek nem tudása a pályázóknak egyébként jó képessége és megfelelő előismeret mellett nem képez akadályt a fölvételre.

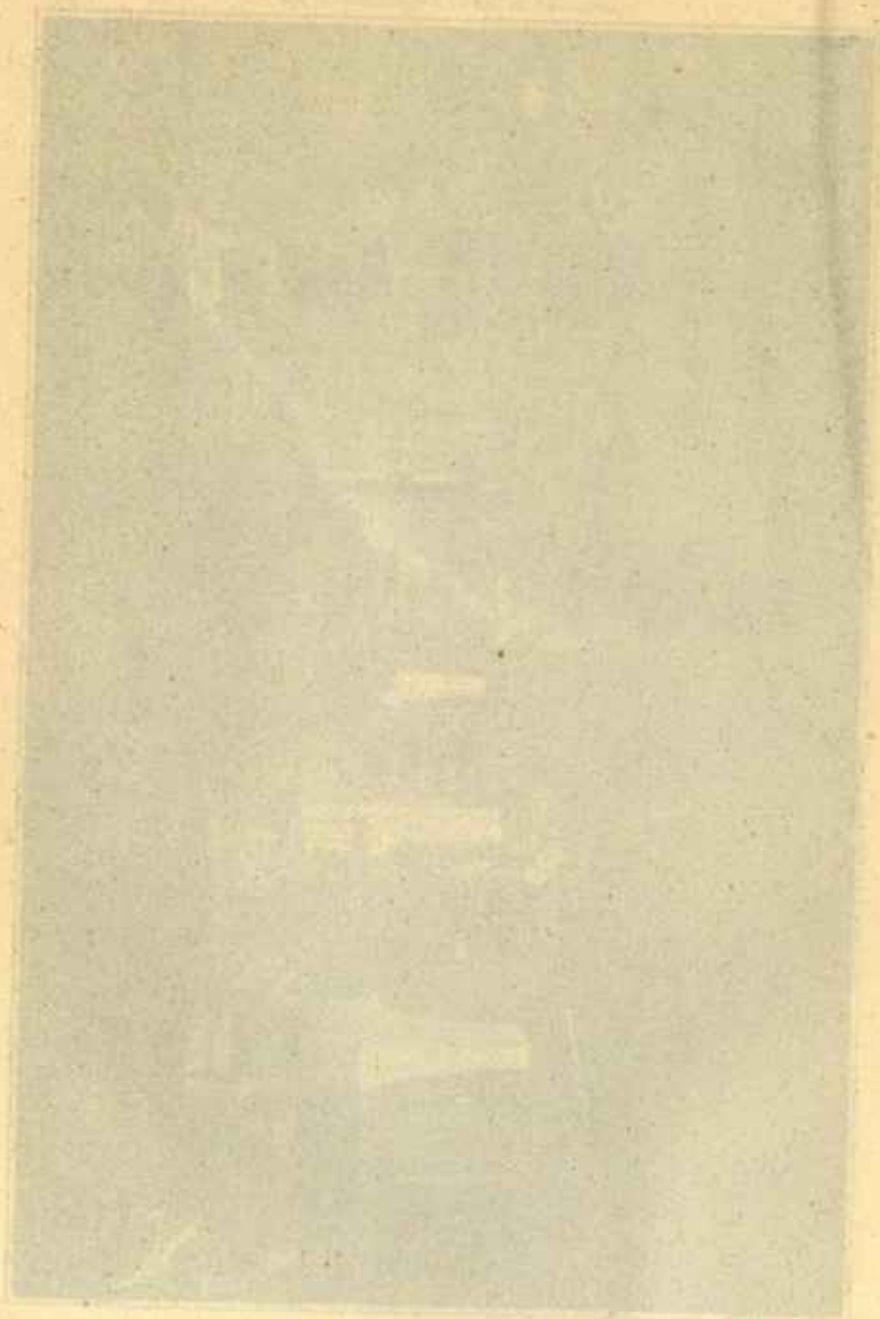
Idejekorán be nem vonuló pályázókra nézve intézkedés. Azon hiányzó pályázók bevonulását, kiknek akadályoztatásáról jelentés nem érkezett, az intézet az oktatás első napján táviratilag megsürgeti.

Eljárás a pályázókkal a felvételi vizsga eredményéhez képest. A

Tisztek társalgója.

felvételi vizsga befejezte után az eredményt kihirdetik. Kik a vizsgát letették, az intézetbe véglegesen felvétetnek.

Azon pályázók, a kik a vizsgánál megbuktak, de a kiktől nemcsak a jó haladás, de az is feltehető, hogy az ismeretekben mutatkozó hézagokat kiküszöbölni fogják, azon esetre, ha a hozzátartozók hozzájárulnak és a rendszeresített növendék-állomány még elérve nincsen, a karácsonyi szünidőig az illető évfolyamba próbaképen felvehetők. A honvédelmi miniszter ezen bevárás eredményéhez képest azután vagy az illetőnek végleges felvételét vagy elbocsátását rendeli el.

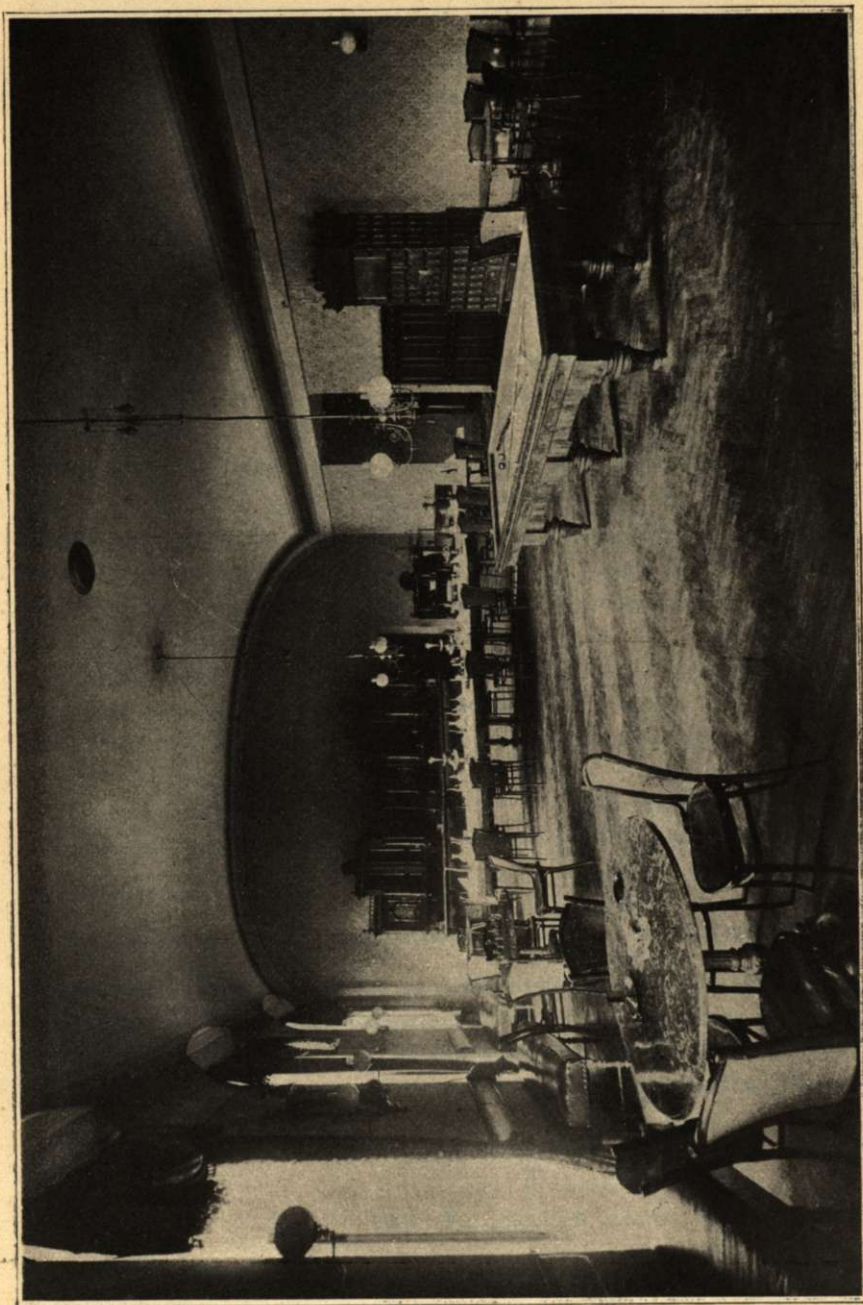
Oly pályázók, a kik a főreáliskolának valamelyik magasabb évfolyamába osztattak be és a kiknek előképzettsége az illető évfolyamba való felvételt meg nem engedi, de a vizsgabizottság egybehangzó nézete szerint valamely alsóbb évfolyamba való felvételre elegendő, azon esetre, ha a megállapított életkor nem lesz túllépve és a hozzátartozók ahhoz beleegyezésüket adják, próbaképen vagy végleg az illető alsóbb évfolyamba felveendők.

Azon pályázók, a kiktől a főlvételi vizsga eredménye a fent meghatározott feltételeknek nem felel meg, nem veendők fel, hanem azonnal visszaadandók hozzátartozóiknak, illetőleg kísérlőkkel visszaküldendők.

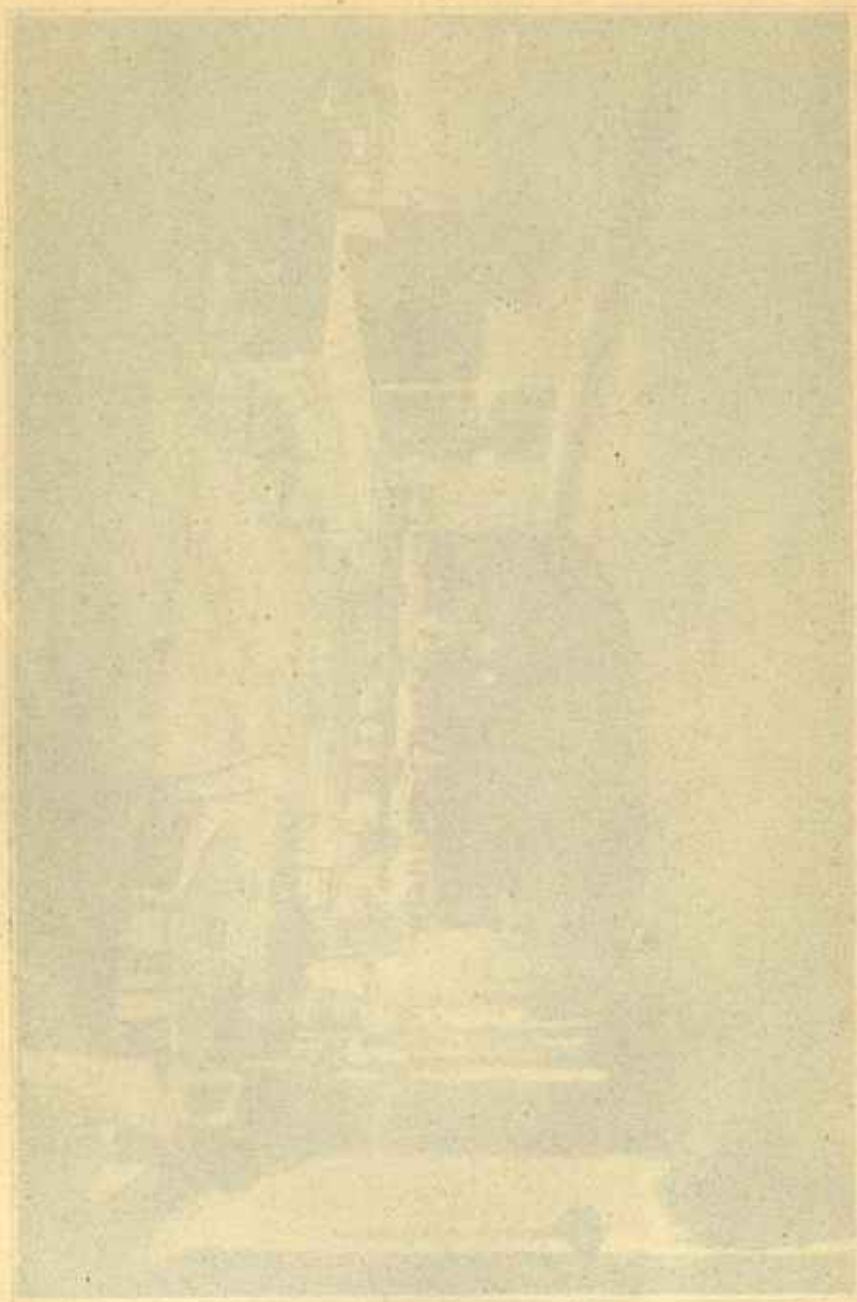
A főreáliskolába beosztott oly pályázó, a kinek előismerete a felvételi vizsgánál kétségen kívül olyannak találtatott, hogy az a honvédelmi miniszter által kijelöltnél magasabb évfolyamba való felvételnek felel meg, az állományviszonyokhoz képest az illető felsőbb évfolyamba is felvehető.

Tisztek ebédlője.

**Minta teljesen díjmentes államköltséges helyre való fölvételi
folyamodványhoz.**

Egy
koronás
bélyeg.

Nagyméltóságú Minister Úr!

Kérem F..... József nevű fiamnak a honvéd Ludovika Akadémia I. évfolyamába való fölvételét és annak teljesen díjmentes, államköltséges helyben való részesítését.

Kérésem támogatására felhozom, hogy férjem F..... József 32 éven át szolgált ténylegesen a cs. és kir. közös hadseregben és a m. kir. honvédségnél, utoljára mint százados a budapesti első honvéd gyalogezrednél; résztvett az 1866. évi porosz hadjáratban, valamint 1878-ban Bosznia és Hercegovina megszállásában. Nevezett a hadi disztingált katonai érdemkereszttel lett kitüntetve és 1891. évi július hó 3-án halt el.

József nevű fiamon kívül még két kiskorú leányom és egy teljesen vak fiam van; valamennyi gyermekem a rendszeresített 210 korona évi nyugdíjat élvezi; magam a 24.000 korona házassági óvadék kamataira vagyok utalva.

Fölvételi okmány gyanánt mellékelem:

a) József nevű fiam keresztlevelet	} kora: 18 éves, honilletékes Tatára, alkalmas, fogyatkozás nélkül, előmeneteli osztályzat: igen jó.
b) honossági bizonyítványát	
c) a katonaeorvosi véleményyt	
d) az utolsó évvégi iskolai bizonyítványt és a folyó iskolaév értesítőit	

Kijelentem, hogy az »Utasítás a pályázók felvételére nézve a m. kir. honvéd nevelő- és képző-intézetekbe« határozványait teljertartalmúlag ismerem és kötelezem magamat, hogy azon esetben, ha fiam a honvéd Ludovika Akadémiába felvétetnék, az ezen utasításban meghatározott valamennyi feltételnek megfelelek.

Kelt..... 19..... én.

F..... *Luiza*

lakik: N.....ben .....utca .....szám.

Megjegyzés: A folyamodvány, valamint az orvosi vélemény egy-egy koronás, a többi melléklet, ha még bélyegtelen, 30 filléres bélyeggel látandó el.

Winnipeg, Manitoba, Canada
This is to certify that the above named person is a resident of the City of Winnipeg, Manitoba, Canada.

Winnipeg, Manitoba, Canada

Witness my hand and the seal of the City of Winnipeg, Manitoba, Canada, this 1st day of January, 1901.

Mayor of the City of Winnipeg, Manitoba, Canada

City of Winnipeg, Manitoba, Canada

City of Winnipeg, Manitoba, Canada

City of Winnipeg, Manitoba, Canada

City of Winnipeg, Manitoba, Canada

City of Winnipeg, Manitoba, Canada

City of Winnipeg, Manitoba, Canada

City of Winnipeg, Manitoba, Canada

City of Winnipeg, Manitoba, Canada

Minta fizetési helyre való folyamodványhoz.

Egy
koronás
bélyeg.

Nagyméltósági Minister Úr!

Kérem S..... Lajos nevű fiamnak a honvéd Ludovika Akadémia

I. évfolyamába való fölvételét és annak fizetési helyben való részesítését.

Fölvételi okmány gyanánt mellékelem:

a) Lajos fiam keresztlevelet (születési bizonyítványát)	} kora: 18 éves, honilletékes: Szabadkára, alkalmas, fogvatkozás nélkül előmeneteli osztályzat: jó.
b) honossági bizonyítványát	
c) a katonaeorvosi véleményét	
d) az utolsó évvégi iskolai bizonyítványt és az iskolai értesítőt a s..... i főgymnasium 8-ik osztályának I. tanidőszakáról	

Kijelentem, hogy az »Utastás a pályázók felvételére nézve a m. kir. honvéd nevelő- és képző-intézetekbe« határozványait teljartalmúlag ismerem és kötelezem magamat, hogy azon esetben, ha fiam a Ludovika Akadémiába fölvétetnék, az ezen utastásban meghatározott valamennyi feltételnek megfelelek.

Kelt..... 19.....-én.

S..... Vilmos

földbirtokos.

..... utca .....szám.

Megjegyzés: A bélyegilleték ugyanaz, mint az államköltséges helyre való fölvételi folyamodványnál.

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

Winnipeg, Manitoba, Canada

